

DISKUSE

L. Vaculík : Poznámky o statečnosti	1-6
P. Pithart : Bedra některých	7-15
H. Battěk : Silvestrovská variace	20-34
A. Maryšková : Poznámky proti zločinstvům	35-40
V. Havel : Milý pane Ludvíku	41-45
L. Nejdáněk : Episy přáteli/2-1979/	46-60
A. N. : Vážený příteli	61-65
V. Havel : Milý pane Pitharte	66-76
L. Dobrovský : Milý příteli Vaculíkovi, Havlovi a Pithartovi	77-83
J. Grula : Milý Ludvíku	84-100
L. Dobrovský : Milý J. M. Grulo	101-106
J. Grula : Milý Luboši Dobrovský	107-111
J. Světlík : Kapitoly z kriminalistiky	113-118
J. Šuk : Etika aktivní menšiny	119-128
K. Trinkewitz : Poznámky k poznámkám o statečnosti	129-135
J. Příbram : Moe res cogitur	137-142
M. Reichert : Moe stárosti	143-147
L. Nejdáněk : Episy přáteli/3-1979/	148-160
P. Pithart : Dizi-risike	161-169
J. Trojan : Dizi-dance	190-202
F. Mallerová : Vážený pane Ludvíku Vaculíku	203-206

Janov Vozulín:

Pozvánky o statečnosti

/Sejaton/

Přemýšlím někdy, jestli jsem už dostatečně vypěl pro vězení. Má s něho strach. Každý člověk, když doroste do občanského věku, měl by se z této otázkou vyrovnat. Buď má jasně tak, aby nemusel na vězení pomyslet, nebo musí uvědit, co mu stojí za takové riziko. Je to zlé být zavřen za věc, která za dobu krátké neklidí trest už nikoho nevrubuje. Myslí, že se to například stalo těm, co byli zavřeni za letáky před volbami v roce 1978. Proto mě velice směl i povzbudil vaker Jiřího Mílerna z vězení, že lidé venku mají jasně důvod a tak, aby se nedali zavřít.

Něco jiného je, když zavřou člověka, který z toho už má rozum, než když se spíš nešťastnou náhodou dostane do vězení člověk mladý, sotva dorostlý klenčím prax. Šel jsem na soud například Karel Rocky, jenž v úro-

nových dolech protendil mládí. Sestírat tak-
to rozbitý život a dát mu důstojnost, cenná a dře-
vná považují za statečnost, jaká jistě nena-
šla před počátkem jeho vědecké kariéry. Nor-
mální, i když poměrně mladý člověk, když zač-
ne třeba špatně jenom šachovou partií, má
chuť rozmetat figurky. A to šachovou partií
je pro nás možno přistě začít jinak! Život ne.

Revolut jenom vězení není ještě žádné
dílo, jakož vůbec není dobré, když ve sporu
dvou stran jedna vyprovokuje druhou ke kroku,
který se nedá odvolat bez stráty etí, presti-
že či autority. Tím se poukry jediné o třídu
shodní. Člověk potlačující násery druhých je
pouhý cenzor; cenzor, jenž byl odperem proti
cenzuře doveden k zavírání lidí, je už dikté-
tor; diktdtor, který při potlačování protest-
ní demonstrace dá střílet do lidí, je hotový
vrch. S cenzorem jsme mohli vyjednávat a byla
možnost, že se tím jeho úřad promění, později
zruší a cenzor přijme klidně místo dřevníka
jinde, ale ve vrchovi získali jsme nepřítela,
který nemá na vyjednávání přistoupit, aby
neskončil na popravišti.

Ale kde jsou slušné mase takové duhy?

Žádné neodpoví spolehlivě na otázku, zda

Charta 77 zhoršila či zlepšila poměry a jak by to dnes vypadalo bez ní. Takové odpovědi se vzdejmá a dodává, že osobní pohledy bývají jenom struba stěnoměrně s politickými, a že nejedinnější impulzy čestává člověk ze své povahy, a ne z názoru. Charta 77 je dnes něco jiného než v roce 1977. Všichni jsme si něco oskoušeli. Mlýnská povodeň, že prý už to není tak pěkné. Na to říká, že kdo nezoufalší s činností aktivní a stále směřující štěstí, má se tiše a nekonstruktivně odpojit a nechat práci štyblu. Každý se může pokusit vyvinout splooby, které mu vyhovují líp. Když si nějaký obrožený kolektiv spřezňuje vnitřní strukturu a zotřuje pravidla, nemůže počítat s velice širokým pochopením. Zatímco na jedné straně svobodného člověka požadovky jednoty strahá, na druhé straně se většinou strachává; čino publika jeví stále hrůznější skutky stále se zmenšující čety bojovníků stále více jenom jako jejich osobní věc. Tož myslím všeobecně, pro všechna vymanění.

Většina lidí dobře cítí své místo a najde v jednání nad to, co je schopna unést pak v následcích. Kdo přiměje lidi, aby v chladné sezóně šli nad svou nemoc, neměl by se di-

vit, že se láme. Tímový strach z hlada
brzdí ve své nárovné a střídlivé človenu
sympatie k muži, jenž pro svou a společnou
vše sdílí k hladově. To je vše k smrti váš-
ná, poleká se střídlivý člověk a hledí, ku-
dy a s ní trochu souvznout. Psycholog a poli-
tik neodmítá čekat hrdinství ve všedním živo-
tě lidí, mají-li prostřední rovnou iomiso-
vno povzbudivý sáření se silného nároje.
Hrdinské činy se nemodí do života. Jsou to
zvláštní udalosti, které se mají klást. Ho-
ří se jim v mimořádné situaci, která ale
nemá trvat dlouho. Zároveň psycholog hrdin-
ství je vybírný, když nárovné opodál několik
střídlivých klav s dobrou informací a spo-
jením má představa, co poton.

O hrdinství odlišují pevnost normálního
člověka. Normální člověk je dost setrvačný
v dobrých zvycích a ctnostech, má svou pev-
nost a s ní se brzdí jejím navrtáváním. Ja-
ko nerad vidí, když si někdo nebezpečně
troufá, tak si sam rád potvrdí, že pozitivní
práce v klidu je to nejlepší, i když není
rovnou dobře placena, a že slušné jednání
nachází slušnou odpověď. Ines klavní útok
není veden ani tak proti hrdinům, jako pro-
ti tomu, co jsme považovali za normu prá-

ce, jednání a vztahů. Šel bych dokonce, že
hranice se dostává jen omezené sféry repre-
zí, jímž je reáln sám sobě povinen a zodpá-
dní. Jakkoli není v žádné hranici potvr-
zovat! Válka má stát pseudogyní, bez vý-
nosných tváří a det. Proti jsou právě nálo-
že stále nových druhů rozlišování do dvou,
kde nověji nikoho existenciálně a tělesně zni-
čit, nýbrž přivést v něm žádné normy. Tak-
ové neutrální bohy: nepodléhající právní
postavy chodí do práce a z práce.

Žijeme se někdy, je-li to dnes horší než
v padesátých letech, či lepší. Pro oba náro-
ky najdeme dost důvodů. Pravdivé zhodnocení
závisí na tom, co za své nejnější situace do-
vedeme učinit pro budoucnost. K padesátým
letům patřila revoluční krutost i sociálně
nadšení. Určité skupiny obyvatel byly posti-
ženy velice bolestně. Ima o nadšení není
reči a zvláštní krutost se až na výstředky
neděje. Přestalo také sdílet na tom, ke
které skupině kdo patří. Sdíleli se zhušni-
zovalo. Potátní dosaz nad obyvatelstvem se
odkročil rozprostřel po všech a po všem, ne-
ní v něm neodvratných křečí. Je to horší
či lepší? Je to dle na sám pojem normální-
ho života. Já to považuji za nebezpečnější
než v padesátých letech, a existuje se sám

v tom líp.

Za takových okolností má cenní hrůzného smutku každý kuscek pozitivě udělané práce, každý projev sdílnosti, každé gesto dobré vůle, vybočení z chladné rutiny nebo krok a ponor bez masky. Zvláště protivník má nás zastihnout připravený - ne čekat za jakousi vůleou svatou vůe, ale poklopit jeho obranu stránku a uchopit ho za ní. Zetřeno hrůzná činí lidi ležejí a dávají jim možnost pravdivě se vyjádřit, že na to nejsou stavěni, setrvat statečně na dobré straně může se přijatelné oběti věchní, a vědí to.

Praha 6.12.1978 - k příležitosti 50.narozenin Karla Polky.

Petr Pithart

Bezdna některých
/fejeton/

Vidím a slyším Jirku jako dnes: sedí na visuté sedačce sklízecího vehiklu mezi voňavými plody a usmívá se tak trochu triumfálně. Právě mi sdělil cosi, co mě poněkud naražilo, na co jsem nebyl připraven a už vůbec ne od něho, a teď se pusu na respektu mladého odborného asistenta, který přečetl pár knížek o politice, ale láká jej spíše přemýšlení než přímé jednání. Je tak Jirka.

Byl jsem tak naskočen, že si tu sednu vybavuji ještě i dnes : teprve před chvílí vyšlo slunce, ale už svítí nepřijemně jasevým světlem. Může být půl páté ráno, ještě není nemohutné horko. Jsem na pláži kibucu Chovrut, nedaleko Haify. Vpravo nad námi se svedí hřbet starozákonního kamelu. Trháme hrůžky. Je polovina měsíce srpna 1966 a my

se práce o demokracii. O Jan Jindřich tehdy!
Jiřka před chvílí rázně zpočtyl všechna má
navrhovaná pojetí vlády lidí: prý zcela nedo-
statečně vzala v potaz vůli těch, kteří chtě-
jí jasněji a důležitěji než jiní.

Právě prodlužil velmi naděšlivě o "akti-
vni směrnice" a o jejich právech. Základní ústa-
ní pravidla, základní procedurální garance, be-
rozecí v ochranné nedochvilné, nepřítomné, lik-
navé, prostě ne dosti uvědomělé občany, zá-
kladní zařízení chránící většinu, které se někdy
říká "méněsiliv", neměla by přece omezovat ty,
kteří chtějí být stále "u toho". Kteří chtě-
jí se nejvíce ovlivnit a pokud možno i nejví-
ce rozhodnout. Proč by tyto lidé měli být ně-
jakými rovnostářskými klauzulami omezení ve
prospěch těch, kteří jsou majetní méně, jsou
těžba lhostejnější, skeptičtější, mají málo
žán nebo je to prostě nejmenší? Každý přece
má být aktivní, za demokratických podmínek
nikomu nic v tom nebrání - kromě toho jejich
menšího zájmu. Bude zájem a starost o něco
jiného než o politiku. Ať rozhodující slovo
mají ti, kteří o takové slovo opravdu stojí,
kteří svůj vládní zájem ověřují - tak nějak
prodlužil studentický vůdce těch let - Jiří
Milet.

Řekl jsem, že v jeho náhledovém uvažování je nějaká chyba. Tentokrát jsem ještě nezmohl přesněji formulovat své námitky: že nelze nikde "aktivní menšiny" na veřejnosti obecně vůle zatížit neuvážlivým závazkem osobní činnosti nejen o věci veřejné, že nelze svolit, aby nikdo s většinou, lehkovyhně se věnující práci, přemýšlení, pití piva, ženským, smáčením, nachodící na schůze a ignorující volby, byla shledána jen proto lehkou. Neboť menší starost o politiku patří k životu, či vlastně je to slušný život nás a dobrý politika takový život začíná.

Neuměl jsem jinovi tedy pádně odpovědět, i kdybych to uměl, bylo by mi to málo platné. Mění žádná zcela spolehlivá obrana proti nelenujícím aktivistům, kteří se rozhodnou vstoupit naše starosti na své místo. Taková obrana je pak tím obtížnější, čím neuvážlivější poměry vidnou. Čím méně pravidel a norem, těch poměrů, ale umí hlavně těch norem, které nese tradice, pletí za nesprávné, obecně respektované, ustávané. A tedy narytí.

XXXXXXXXXX

Jako o deset let starší, měli bychom být i o nějaký ten rok nezdravější. Často v posled-

sích občích vagoních na náš rozhovor v
obouratném kružkovém času. Starosti o život
nás patnácti milionů vzala na sebe menšina,
která se o své práva těch nejaktivnějších
přihlásila v době, kdyby, kdyby, ne měla normální.
Do té míry nenormální, že by těmi právy muse-
la být už také všechna moc. Jinak to provést
nemohli. Čekáme dopad s napětím a stá-
le ještě s nadějí, že jí nakonec nebude nic
jiného, než se o ty těžší a těžší starosti o
nási všem více podílit.

Před dvěma lety rozhodla se skupina tiscí-
cevná lidí přihlásit o právo na společno-
vědnost na poměry této země v otázce lidských
práv. Aktivní menšina, chcete-li. Snysem po-
kusů byla také snaha vytvořit solidární spole-
čenství bez stranických předpokladů a příslušné
nadvěry. Snyel byl i v osvětě občanské
odvaze polepsaných a také ve víře v osvobo-
ující účinek pravdivého slova.

Imas si myslím, že malá naděje na konstruk-
tivní dialog s mocí / a ten jsme přece chtěli! /
začala s naší strany vyprohávat tendy, když
jsem představili smět a pak už i chtít čelit
aktivní menšině, tentokrát mezi námi, menšině,
která vzala na sebe starosti na své bedra. Když

se křivka nadšených, obětavých, riskujících, horlivých, netrpělivých, dárčen - a mnohdy proti jejich lepšímu předsevzetí - radikálních ujala věci, která měla být společnou. Obávali jsme se, aby se z našeho volného společenství nestala sokta posledních spravedlivých, abychem se neuvěřili do gata pyšné vřelosti, v němž hrozí riziko přijetí se zvyčlet, ale nedokázali jsme zabránit, aby se všech našich plánů a starostí naujela malá skupina sebou samotnými do věci zavěšených aktivistů, kteří mají úspěch. A kteří podle toho volí i způsob, kterým za omu tisícovku promlouvají ke světu.

Obavili jsme pevněji se zorganizovat, protože jsme nechtěli, aby se mezi námi vyvinuly spádátnické manjry se vším všudy: s odstupčovaným vědomím důležitosti jednotlivců, s odměřenou diskrétností / co se komu poví a co ne, v jaký čas a v jakém sehalení/, s státním podezíravostí a nedůvěry, ocočování je něčím arukým, s intrikačnickým, jako by už šlo o tu noc. Obávali jsme se, aby se naše vyhlášení nestalo jen negativním obtiskem vyhlášení a jednání státní bezpečnosti. Co jsme tak nechtěli, přece se však oboje, místo politiky, kterou jsme stříšlivě ponechali těm,

kteří na to dnes mají, horlivě se alespoň politikaři.

Měli jsme být všichni také aktivnější, abychom těm horlivým nedali takovou šanci? Měli, ano, právě to jsme měli, nýčím jejich, tu upřímně vyčítavé, tu i pokrytecky uspokojivé hlasy.

Ale to právě není možná. Vždycky budou jedni agilnější než druzí. Někteří z nich budou i obětí a stateční, avšak oni to jim nedává žádná práva, pokud jde o ty ostatní. S tím, že se lidé takto mezi sebou liší a budou lišit, musí se prostě počítat. Ale počítat s tím je možné na dvojí způsob: jedni tu to právě tak berou jako politicky fatální okolnost pochozí jako příležitost, jako výzvu, jako povolání k "poslání". Ostatní pak mohou jen trnout naději, že to s tou horlivostí a starostlivostí nepochybnou. Že nenatíží původně společné úsilí tak naléhavou a netrpělivou náročností, kterou neunesou, pod kterou se - v našich případech - jako pouze občanská a pouze iniciativa prostě zhroutí. Že jim půjde spíše o důkaz vlastní pravdy vůči soci, než o společný zájem národa. Že krotí své soukromé politické a ideologické 'cukání'.

Ti nejaktivnější z nás toho však chtějí

znemo, ale právě že dosahují stále méně. Kdo už dnes o jejich dobré práci ví? To náhorní vnítrního vývoje každého daného okruhu zastřešených jsou stále více stravováni svými zcela interními problémy a spory. Nelze se tomu jen divit. Mají přece stále policii v patách a jsou především existenčně ničeni. Pak ale také nepřekvapí, že osvědčují stále méně smyslu pro běžné starosti občanské, nikoli už jen s té úsilí, čert ji vez, ale všech občanů tohoto státu. Poslední dobou si stále neomylněji vybírají k řešení ty problémy, které lze nejméně snadno řešit, a které se týkají zase jen některých.

Co jsme mohli čekat? Měli jsme čekat ani jen záruky na smysl pro míru těch neobjektivnějších, na zdrcenlivost těch nejhorlivějších, na trpčivost těch nejobětavějších, na neústupnost těch nejsvrženejších. A záruk se, jak už to v poslední době bývá skoro pravidelně, nestal.

Chtěli jsme sřejmě všichni příliš mnoho a málo jsme počítali s nemorálností poměrů, kterou jsme přece i my poznamenáni: i mezi námi se vyvíjelo, co trápí slušné občany ve větším měřítku státu. Jedna některých sřejmě všechny chtějí být nad úmornou míru obětována

starostmi těch ostátních. V nenormálných poměrech mají k tomu pak lepší příležitost.

Nenormální poměry měli bychom napravit, o tom není sporu, ale kde a jak? Měli bychom se o to pokoušet především tam, kde přitom budeme muset dávat šanci aktivním menšinám, kde budeme státit s vlastní odpovědností, kde ji budeme sami učinit zcela konkrétní, ostatní a nepřesnou. Neodgovědnou. Nemohu a nechci nikomu radit, kde je to "tam". Vyzní jen, že je to alespoň pro tuto chvíli blíže každodennosti než svátečním svobodám. Blíže problémům pracovišť než problémům parlamentu a vůbec vysoké moci. Blíže našim povinnostem než právním.

Ja nejsem totiž vůbec nikdy samozřejmě. Na rozdíl od papírového světa ústav, deklarací a mezinárodních paktů, měly by přeci v našem existenciálním výměru světa platit, že existuje cosi základnějšího, cosi jako samozřejmý vnitřní nárok na ona práva a svobody, ostátně toliko logicky jednoznačné. Nárok který vzniká pro jednotlivce i pro celou společnost jen s opravdu osvědčenou odpovědností a tedy s celkové kvality lidských vztahů. Vztahy mezinárodní jsou jen částí našeho světa a my proto nemůžeme činit odpovědnou za veškeré neštěstí kolem nás.

Ještě jednou jsem potom pracoval v Monra-
ta s Jirkou. Vybídl nás už před druhou hodi-
nou ráno a v dlouhém kalném rozbrsku jsme na
auto nakládali kohouty. Nákem jsem je zachytá-
val z vyoblené tlučenice za pařáty, bral je po
dvou do rukou a podával je hlavou dolů Jirko-
vi na korbu, kde on je strkal do beden. Kohou-
ti šílěli a klovali nás, kam jen mohli. Úzkost-
ným sborovým kokráním zvěstovali ráno z kon-
ce srpna 1968. Mlčeli jsme, ani nám jiného
nezbývalo. Bylo nám všelijak z té divné práce
a z té doby. K problémům "aktivní ženy"
jsem se od té doby nedostali.

Kohouti už dávno splnili své poslání na
sousemřích farech a páni je mždli. Jirku
partili s věcmi.

Běli bychom v té rozpravě pokračovat.

31. prosince 1978

Rudolf Šattek :

Šilt-otrovní variace

/budovaltelské pavilónní bez poznámek/

Osperě šifalivém obléhovi Jarvíku Vastu-
líkovi, pro radost a uspořádání jeho touhy
po pevnosti normálního člověka a přestě lid-
ské práci, odporu k královským činům, které
se nehodí do života, a království, jímž se dos-
tává jen oslabené děvy represi.

Něco z nás musel jít na noční můru
-abyt toho mrzu nikde by to od nás ne-
požadoval

Šel jsem abych spojil nepřetržitost pro-
vozů s Jarvým seřetím ročního předělu
Přícháím do Šatky

Teple se oblékám

Šátek kolem krku šálu přes uši

Klobouk a přešívání kabát

brašnu přes rameno

v konvici olej smíchaný s petrolejem
a zapalovák

odšedlý je jasný

Obědu všichni odhalovače
kolosového s vysokopecního potrubí
Heřáky musí ohřívát vodu v nádržích aby
nezamrzla

Zamrznutí odhalovačů

rovná se přerušení dodávky plynu

rovná se zastavení hutního provozu

hlásit se buď telefonem mistrovi noční
směny

v generátorové plynárně se tří stanovíší
z čistící plynu

z třetí kovárny

z nové ocelárny

Je 22,30 hodin 31.prosince 19..

Vycházím na prohlídku rajónů

Potud fakta

Variace první

Vyročil jsem se vlastních stop

Oči upírám k neprůhledné stěně mikrosko-
pické nádržky

žež proplavá schodištěm jeřábové dráhy

a rasena protáhnou železnou citadelou

zvonící rampy

zachycují první motiv chladné noci

Přichází z plošiny generátorové plynárny

Boční zeďna kychtovaná je na místě
Proč ale najednou ten neklid
V okamžiku se všichni rozbíhají ke svým
nábytkům
Otevřený žlábek v pouštění plně lávky
uhlí
V běhu shazují koule a píchavých otvorů
Hlasově ovládají svoji práci
Ale pozor nepomali otevřít páru do trysek
Chci na ně zakřičet
Oni zatím rychle svůji zapalovačkami
zažehají dva ostrý výhled plameny
Opakemkrát sam ošnivých jazyků topa-
ho plynu
bije a hučí svou silvestrovskou polyfonií
drátem rezonancí plynového organu
Proč to udělali
Jejich tvář je jako rudé
stříbí se a gratulují si
Chci na ně znova zakřičet
Představuji si jak rychle klesá tlak
v potrubí pro martinské pivo . . .
přerušení taveb . . .
tuny oceli přijdou namar
A já jsem před okamžikem vyšel
abych zabránil všem poruchám

Kyentoveři mě vidí stát seřaděného v ka-
lejšti
Teď na mě mívají směji se a křičí
To je za tvou počest plyničenský zámečníku
K Bertu s vámi pitomci
copek jste se zbláznili
copek jste všichni opili
Můžete právo dělat si civilního silvestra
Jáť na riankovém pracovišti
Moje slova nejsou ani slyšet
Měl bych něco podniknout
a zatím klidně pokračuji v obchůzce
Kyentoveři mi mívají na cestu

Variance druhé - noční etuda

Projeví se s tebou průsračná noc
v nečkatelých obrysech uhelných hradů
Škvírem tříšliví svitůl mi pod noky
V krocích si odnášín temnota ledových
krystalů

Opět se o tebe

Se sálí mě ovšem leasví náplava
Ruce má přec sobou jak radarové rekvizit
dosdvojin vyrovnámoa stěnu vařím
rozbušku chvějivě třeším vlnou

slučují a impulsem svého dochu
Plíce si ukrájí své živý atmosférický
tlak

V kataraktu močového vřesu
vypívám žest: izotopů svého srdce
Jeden je pro dobro

ten s nejčistějším výskytem
Druhý je pro bolest
ten sídlí ve všech infarctech

Přetí je sama nevinnost

Je mezi lidmi senový jak skvoce
čivřít si říká přátelství
Je všem milován a vědecky bezelstný
ráj má jen hned několik
odvaha chabrost statečnost

Žestý je plazma svého srdce

ukrývá v sobě všechny přechodní
vzrůstá jejích specifickou váhu
dává jim pohyb radost teplo
línou je poji

v jedinečnou vlastnost lidského řadu
rozstavit se na ládné hranici
Splnit svůj úkol
Předat své přátelství

XXXXXXXXXXXX

Prochází kolem rampy pro vykládku vagonů
dvě postavy se ryjí ve sarkafágní ulici
okradení elektrické lopaty přetahání práce
krumpáček

Kráč mění ubohý průběh v atomickou
strukturu kovové stěny

Jeden z vykláček na mě mě s nerozumi-
telně povykuje

Neodpovídá jen poměr křivky těm dvě-
ma do vagonu

Jsem na tom stejně

Ne víc než čas ani náhoda

Pohlédem ještě znepokoují dvě postavy

Neznámé trápe léně pota

Logice na křivo

Jiskřící oči

pytlavá nástěra

pláštěk rukavice

a žemliční řada vagonů

/mějí se dohledu se všichni mějí/

Vás kamarádi nevídně

ale žádný strach

Ani vaše poselství se neustratí

Přidává se kromě

Nový poselství klade ve své barokní
chůzi

Jen láska je sama
všichni dříve
všichni se mají
vyniknout pro
že domácnost oboužka zná
že vás to napadne
vše se je teple
ale nešťastí dává se všemu
že ale ano
je krásnou ať sam
a se a všichni se všichni dává

číslo 10

1. Jediné číslo, si stává evtl. sama
2. Jediné číslo, si stává evtl. sama
3. Jediné číslo, si stává evtl. sama
4. Jediné číslo, si stává evtl. sama
5. Jediné číslo, si stává evtl. sama
6. Jediné číslo, si stává evtl. sama
7. Jediné číslo, si stává evtl. sama
8. Jediné číslo, si stává evtl. sama
9. Jediné číslo, si stává evtl. sama
10. Jediné číslo, si stává evtl. sama

číslo 10 číslo číslo číslo číslo číslo číslo číslo číslo číslo číslo

Kinto vody led
Obalují petrolejem prosvídlen puvel
Kolem koupěte k potrubí
a k přívodním ventilu
Obtížen páry mi stěhují práci
Trucký plamen olizuje vše dostupné
Teple rozléhá chlad
Světlo se čere do stínů
střívkých konstrukcí
K hořákům za chvilu vytěká voda
Vhápčí se proudě trauhou plyn
Chci přiblížit hořící zapalovačku k hořákům
Než se v ohnavačích páry orientuji
unikaající plyn se natěšněvčí do trauk
Konečně je zapalovačka u hořáků
odpovědí je drtivá detonace
Odskakují stěny
Z válcovny vyběhli valciři
ještě s kleštěmi v rukou
Ne nic se nestalo
Všechno je v pořádku
Do té mírné unikaající páry
Kamna se roztahují
Kukavice na chvilu zapalovačka
Dotkla sešlapují zbytky hořící bavlny
Kolem projíždí mlhinka se závojem
krochek plátek popela

Spukán na hodinky

Je 00,00 hodin

Davý rok jsem přivítal obtojeň

Valeři mě posvali na chvíli do tepla

Stojím zády k sálající ohřívací peci

Seďám si

Slava chci udržet rovně

Chci vidět

vidět

vidět

. . .

Vlevo ode mne snažují valeři

svůj folklórní novoroční taneček

Čtyři vilcovací stolice na profilový

drát jsou v shodu

Valeři se rozbíhají s pradočky šavých

drátů v kleštích

Rěď vyhledují konec drátů do výšky

Ve vzduchu je znovu zachycují do kleští

Kamarádi je horlivě povzbuzují

Vlčími se smějí dokonce smát zpívají

Samota to rozeslat pro hukot obrovského

hmotného motoru

Kdo výš a kdo udělá větší smyčku

Teď v obloucích rychle pohybují

Šavými dráty nad hlavami

dráty se mňají jako svítilní lunc
nastupuje nová šveřina valčíků
v letu přelomů dráty nasytují kličkami
jednou rukou
Teď si ušlíná z drátů švihání
a nadechne se sviště jako klouci
Ten švrtý valčík vstane ples a není
žádný klouc
Je bedivý ale stále jako divý a přitom
si pohrívá
hop a hop a hop
Klíči šveřiny valčíků nastupuje
dráty jsou 4-tysovy jednou koncem ve
valcích
drátů konec ples celou vlácnou
drát v kličkách švrtí chlapi jako hory
průběžné pohyby vytvářejí obrovské smyčky
Teď se se svými lavic svádí
téměř vlnou omezení vlácnou
a jeden po druhém vstávají pod létající
směry
Celá vlácná poskakuje nad svítilnicí
dráty
Stadí aby jeden trochu nadešel nadešel
nedovodu si představit těch maršových
drátů

Jsem blázniv

Opomíjí to bezpečnostní předpisy

Všechno nadskakuje zpívá a děje se

A plác hrubé výrky na silný ruh

Opisův určitě není

Nezachopitelá

Je mášná se je to rudošná valčík

Našim

V době vědeckého ateismu takováto koč-

šina

Šelma a druhé vědecky přichází

vedoucí oblasti o mistry

Jež jim to má zadržet

Alé jak se slyší vedoucí pracovní

blíží ke křesťanskému valčíku

našimami sami pokračovat pokračovat

a plácet do rytmy

Našim uš zrovnání

Je tam nějaký rozruch

Jeden plácnutí funkcionář dostává rozum

Říká do vědeckého chaosu

Jednáte zcela zvrátně

Porušuje předpisy našimí vyhlášky

Máte budovat a ne tancovat

Máte pracovat a ne pokračovat

Přestaňte točit drátem

Šelmaš mákat a valcovat

Tak slyší slova mluvíla paratit
besprávnosti a jednáních tohoto
místu

...

že někdo se se rozumí
ještě přijemné přelít
místuži se bránu z domu
světlá díla mluví
vyměnil se stěnou vlnovky
pochází budova
všechno jednou se musí pociťovat co se děje
uvnitř
všechno je v podstatě jako světlo
se vlnovkami stěnou vychází vlny
rozvíjí vlny dle
všechno mluví se propíštěm jejích postav
po rozvoji všech postav
životní vlny se pociťují ovšem do
mnoha míst
vlny se mluví

světlo mluví mluví mluví a mluví v
mnoha místech

ještě ve třetí kapitole
všechno mluví mluví mluví
ještě v mnoha místech

Přivítaly písně k oslavení novina
ve válečné v pořádku
Valciři přivítali nový rok
smáli se usmívali se a nebylo jim zima
Dě bylo taky teplo
ne nehládkám ale jsou na, il
Šádný novoroční přánítek
Ty jsi si ovšem přehrádka
ano černoš káva si sám až se vrátím
dám na stolek rajčům

Variace Stará - náštiná

Nechej se potýkat s dravými pídty
na rozličných kovových mechanismech
chudí se si věří na, jdy
avírné všechny ventily
všechna šoupata
všechny přírady
všechny plechody
všechny uzávěry
Kdo ještě má svou svou
Kdo dopadne kým kladiva
oklepávacího zrostlé trubky
Kdo ještě rovinu plamenem až
hořícího petroleje a puevole
svůj kontrakt vyneslopecního odpočtu

Jsou plati-li si
všech svých úroků

hrají si líce

pročivěná karta

sebou se zastavit

na druhé straně

všiml jsem se, že

prošel jsem

pláců svých i si

Upravili si bránu na ruční

pláců své postelce

on uprostřed stěny

a postelce v ústí

sestavila Alana z police

pročivěná karta z police

Upravili tím plyn v domě

Ustředí se v domě

on je v domě

Jsou a karta potrubí

k nové karta

Upravili tím plyn v domě

se v domě karta

Upravili tím plyn

Upravili tím plyn v domě

Jsou a karta potrubí

Upravili tím plyn

Flak plynu nalézáno k utrívající
seřazení

Nežádáte komory ochrání tavu kov

Nežádáte kokily přijnou svou náplň

Stojin není závěsný vraty ochrání

Několik chlapů je antošeno na naprášených
princech

V tvůrčí naší umělecké napětí čunu
odpočinek

První kartinka vyposílá tavu

Karovaně žila kovu prýti

Živěná klavu

Ženě

Nežádá vidět

Nežádá žene rajón

Karovaně žila ochrání směna

Žilka si nevěnuje pozornost

Žilka žilka ochrání pohyb

Žilka a ochrání první

Nežádá než kokily

A znovu kov

Teď si nepřipadne malý

ani proti obrovské proporce

ochrání plavu

Žilka klávesní mistrovi noční ochrany v

generátorové plynně

rozpíná se

rozpíná se

žení se slávit

žijí prouti v plesavém světě

žijí prouti v plesavém světě

žijí se

žijí se tělo naplněné

na dušech teplé touhy a jít

žijí se až na první náhly

žijí se teď náhle rozpětí svého nitra

žijí se v každém svém sobectví

žijí se se milováním a nemilováním

žijí se se sebou všude

žijí se

žijí se v každém konvici naplněném

žijí se v každém světě

žijí se na světě

žijí se v každém o světě a světě

žijí se v každém světě se sebou

žijí se v každém světě se sebou

žijí

žijí se v každém světě a světě

...

Vracím se zpátky
k povznětí normálních lidí
přesvědčili své posleství
a já byl přím

...

Je první leden
ve dvacátém století

V Praze na náměstí 1. ledna 1979 - počátek
nového přístupu, 45letá křesťanská církev,
nová šera

Dovětek

Nám práce vrátit se umíme
vzpít

napočítat si

a třeba se po čase vrátit

ale nemůžeme práce dopřít

nám práce svou práci

jestli si vymaníme a určíme

ale nemůžeme práce nabízet celostátně

ještě program

invaluable source
a standard reference
on the subject
to be of great value
to the student

Jana Marvanová :

Kamínky proti lhostejnosti

Oko té kamery už tam není - ani. Kamřelo z poměru poblíž kroku Jana Palacha někdy v té době, kdy byly v noci tajně odvezeny tělesné pozůstatky jednoho z velkých českých mužů. Nisto na oháňném hřbitově našel jiný mrtvý, ale nebylo teplo svíček, ani květin, pokládajících na místo prvního posledního upomínání Jana Palacha.

Už deset let nás šly Prahou desetitisíce za rakví z jeho tělem. Strmili nad živou obětí, která vplavala tou lednového podvečera, nad čistotou smrti, z níž nelze souhlasit, ale na který nemáme zapomenout. Byl to souřadý čin proti lhostejnosti. To lidské tělo se zhroutilo v plámenech v době, kdy si tolik, tolik z nás počíná, posvleha začínalo zase zvyšet na nemorální a nemorální život kolem, na lož, kdy tolik nás blízko, jak jsme poznali na oháňkách

varované a bolestně určené Fragy, se začíná-
lo vracet zase k našim láh, začínalo přivírat
oči nas skutečností, protože " život jde pře-
ce dál". A my jsme smazali od nás pobálených
takovi, že chceme prožít se každou minutu, že
si popelíme v dechu své o polopravě a o lži,
ale často raději budeme mlčet, "máme přece
oči, přišli bychom o místo, o to nebo ono,
však stejně nikdo zločinně nezachází, neve-
paz je lépe vyhovět, mlčet, čia horlivěji,
tím líp, jen si vypořádáte na švajka".

Odpor a střelivý protest proti tomu
spálil ten vášnivý život plamenem, v něm se
nyní nejprve Jan Kulich a posléze Jan Zajíc.

Až o dva let posléze vstoupila do života
čarta 77. Lidé z různých národních skupin
vystoupili s manifestem, požadujícím samostat-
nost - dodržování platných československých
zákonů. Tento požadavek sjednotil širokou
frontu signatářů a dalších lidí různě sym-
patizujících. Za dvě léta pilně práce se uděla-
lo hodně, počet signatářů, veřejně se hlási-
cích k sdělení čarty 77, je čtyřikrát vět-
ší, společenství přibralo 22 členů. A to
že četná diskuse, jaké mezi přáteli bývají,
i ty druhé, jaké by bylo lepší opustit. Za
těch skoro dvacetipětiletých života společenství

největšího dobrého vůlí, se stalo zlé. Tato politický procesů, o nichž nejvyšší představitel ve naší straně ve státě nikdy řekl, že nebudou. "Ale vyberová s práce, jiných žizem, řada dětí nepřijatých kamkoliv, protože jsi podepsal a neovlád, "ačkoli právě to druhé jsem ti my, s tebou dobře myslí pracovníci stá, to druhé jsem ti obviňová maldhnyš doporovali". Tato lidé odešla za hranice, ale to největší síla národní činn, pevně drží československé zákony i přijaté mezinárodní paktů, a šel jejich plnění.

A stále se, že když se ta zvržení práce znovu a znovu rozbíhá, že se někdo objeví řádný tón. Takový jakoby moralizující, takový nagonínový: tytyty, ty nejai tak velký demagog, jak se dělá, protože... a vůbec už nesdílejí na tom, jak dlel práva je za tím "protože". A mi všichni nesdílejí na tom, že tento demokratický diskusí oslovený se mi hned odpoví, že byl osloven, protože - "kde by se s tím bábrel". - "Však on mi to někdo stejně někde nějak poví".

Nejít to ale tak zlé, je to neuvěřitelný, znám je; všichni a často cudně mluví rukou - pryč od tebe. Asi by to opravdu bylo lepší, pryč od takových výměn, ale už se

někdo kupí jiné, další.

Samé by to mohlo tolik cenností. I tak zůstávají okolo dobré věci. Šelap na oprýskané levičce v parku, solivarila a vadějící čata. A kytička, kterou mi někdo po domovní prohlídce u nás zapíchl do ochranky na dopisy. A hezká hudba, i když moje přátelé hrubě vyváděli z koncertu. A milá knížka, i když věčnější stará. A rojetony Ludivika Vavuliče, i když nám možnost číst jen některé.

V tom posledním /pro nás posledním, který jsem četla/ "poznámky o statečnosti" píše slo Vavulič něco, čemu rozumím, čemu se bráním. Řekne mi o první věty toho odstavce, který nás na mysl, ale o i"...Slýchám povstalecky, že prý už to není tak pěkné" - /rozuměj - v Chartě 77 / - "Na to říkám, že kdo neochylní s činností aktivní a stále mající čestí, má se třeba a nedemonstrativně odpojit a nekonat práci zbytnou...".

Vždyť my jsme ještě v tomto společenství, volajícího po demokratizaci, neodsáhli s ní zcela demokratických praktik. Některí z nás to nemáme a víme to, jiní dokonce ani nevědí, že to nemají. Ještě jsme neodsáhli /jak také při tak těžkých podmínkách, v jakých Charta 77 žije a pracuje /ani s návrhy docu-

mentů předem seznámil se nejširší dostupitel-
nou částí signatůr, jejichž jména pak sláv-
čí tyto dokumenty podepisují. A to na ideál-
ní míse, kdy slávčí mají neprostou důvěru.

Ludvík Vaculík, chlap čestný, chlap hoř-
kosti i netrpělivosti, ale z své silné důlny
vynešoval slova jemná, přemná, vlnající
světlostí přímého i laskavého pohledu do ne-
jednoho záseku. A teď je někde řekni slovy
vyzývá k odchodu ze společnosti, jemuž není
lo obětovat. A co když odejít nechce. Co když
chce čekat to, k čemu se pospíšen Charty 77
sahá, tak jak umí a může? A může se přece
dívat průhledem vlastních zkušeností - vždyť
"aktivita" ani "neaktivita" rozhodně nejsou
stítem třeba proti cizím, natož vlastním. Šel,
vlastně určitě, by bylo lepší, kdyby ta "aktiv-
ní a stále zaujatá část" seznámila se svými
navrhly ta "část druhou" - patrně tedy "neaktiv-
ní a nezaujatou".

Před deseti lety šel Prahou předlouhý poh-
lední prvek ze rakví mladého člověka, Jana
Palacha, který se na protest proti lhostej-
nosti vrhl do plamenů. Vzpomínka na ten čin
má navěky proti lhostejnosti povede; proti
smrti, proti bezpráví, proti zatačlosti, křiv-
dám. Odnes lidských nebezpečí obou Janů, Pala-

cha i bojce, je ockas k životu, ne k jakémusi distruktu, "kde by člověk nepočkal".

Však jako té komery u bratra Jana Palacha, sledující každou naši slova a každé poknutí, není samo. Kde jiný to líp ví z vlastní zkušenosti, než právě Ty, Ladvísl Vaculíka. A pokud tyhle lativé oči sledují každé našenutí, neodhlase odcházet byt nedemonstrativně, do distruktu, nebo tam dokonce posílat jiné. Každé osoba přece vede jinam - dopředu. Vlastně bude těch cest určitě víc, ale to už není věcí Charty 77, to už je záležitost jiná, s Chartou 77 rozhodně nesouditelná.

A když by naši ukusatel "dopředu" sežpěl starou frází, toho nemohu než odkázat na jedno slovo základního Prohlášení Charty 77, které jsou před 25 lety podepsali.

Praha 9. ledna 1979

Václav Havel:

Milý pane Ludvíku,

říkáte: buď má člověk jednak tak, aby nemusel na vězení pomyslet, nebo si musí uvážit, co mu stojí za takové risko. Ano: než jde člověk vykrást samocbsluhu, musí skutečně zvážit, jestli mu to riziko stojí za předpokládaný lup. Nezavírá se však jen za vykrádání samocbsluh. Zavírá se například za romány. Jistého Vaculíka nezavřeli za Horčata, ale jistého Grušu zavřeli za Detasník. Podle Vás stojí jeden Gruša neklidněji, že napsal Detasník, protože chodit do vězení je hloupost. Vaculík jednak prosíravěji, že napsal jen Horčata.

Cítíte, doufám, tu absurditu.

Vždyť přece víte líp než kdo jiný, že Gruša nemusel sedět za Detasník, ale Vaculík mohl sedět za Horčata. Víte přece líp než kdo jiný, že úvaha, zda zavřít Grušu nebo Vaculíka, nemá nic společného s tím, kdo z nich lépe zvážil riziko, ale je chladným a cynickým mocenským kalkulací. Jednou je taktičtěji zavřít Grušu a snažit se tím vystrašit Vaculíka, jindy může být naopak šikovněji zavřít Vaculíka a snažit se tím vystrašit Grušu.

Grušův román je dobrý, a tak koneckonců ty dva měsíce za to staly. Ale co kdyby to nebyl dobrý román? A co kdyby z těch dvou měsíců byly dva roky? Pak by by-

Je sřejmě třeba Grana politovat jako ty blásky, co si počátkem sedmdesátých let mysleli, že když upozorní voliče na jejich ástavní právo navolit, projde jim to.

Ale což si nevzpomínáte, že stále ještě jste - - ostatně spolu se mnou - obžalován žalobou z roku 1963? A což si opravdu neuvědomujete, že jsme tam mohli první půlku sedmdesátých let sedět místo Šabaty a Hšbla zrovna třeba my dva? Myslíte, že tam ~~text~~textik, co jsme tehdy podepsali, za to stál?

Když se to tak vezme, nic za to nestojí. Ani letáky, ani návštěva plesu, ani napsání nějakého románu. A co teprve odesílání textů českých spisovatelů exilovým časopisům? Stále to Ledererovi za to? Ještě že patří k těm masaným hrdinům, kteří se těší jen z "odměrných dávek represe" - vskyt nemohl být odsouzen jen na tři roky, ale třeba na deset: jeho ~~paragraf~~paragraf to přece dovoluje. Stále pánům Šimovi a Šabatovi za to, že se zachovali v okamžiku penězích jako chlapi? Zajisté, že ~~nestálo~~stačilo se sehnout - a lid by je hned lépe pochopil a nemuseli se ocitnout v té odporné vrstvě hrdinů! A co teprve Flastici - kdyby hráli s Helenou Vondáčkovou, mohli se krásně zařadit mezi slušné lidi v mexick normy a nemuseli tak blbě skončit.

Nevím, jak jste svůj fejseton myslel. Vím ale, jak působí - aspoň na mne. Zbaven ~~svu~~havlíčkovsko - po-

routkovsko-vaculíkovské stylistické elegance, působí ve svém jádře a ve svých následcích asi takto: slušný člověk nedělá hrdinu a necpe se do vězení. Protože být hrdinou je cosi nesociálního: není to ta správná pectivá práce, kterou mají slušní lidé rádi a která udržuje společnost v chodu: je to cosi, co lidi odpuzuje čeho se děsí. Hrdinové jsou navíc nebezpeční tím, že jen zhoršují poměry. Vždyť ti físelové jsou celkem slušní, když se s nimi slušně jedná. Baž je tedy provokovat nějakými řečmi, nějakou hubou, nějakým psiláním knih do ciziny! Vždyť tím člověk ty dobráky přímo nutí k tomu, aby tloukli tenké a tahali kamarády do temných loží a tam je kopali do břicha! Je třeba respektovat jejich prestiž a nedovolávat se tedy provokativně pořád nějakých mezinárodních paktů anebo si dokonce drze opisovat písemnosti Černých, Vaculíků, Havlů a podobných, za což, jak je Vám jistě známo, se-tí v Brně ve vězení tři kluci ve věku Vašich synů. Taky hrdinové, kteří jen zhoršují poměry!

Ale teď už bez nadsázky: nikdo nevíme předem, ani kolik umíme, ani co nám bude dle vůle. To může bezpečně vědět jen ten Váš rozsáhlý projekt rozumného slušného člověka v mezích normy. Nikdo jsme se taky předem nerozhodli, že půjdeme do vězení, ba co víc, nikdo jsme se ani nerozhodli, že budeme disidenty. Stali jsme se jimi, ani dobře nevíme jak, a ve vězeních jsme se za-

Čli ocitát taky, aniž přesně víme jak. Dělalí jsme prostě určité věci, které jsme museli dělat a které se nám zdálo slušné dělat: nic víc a nic méně.

Šťastní ti, kteří jsou slušní a do vězení se nedostali. Ale proč by ti, které to potkalo, měli být výše od těch prvních obětí? Copak to není často věc úplně náhody nebo svévoli, kdo do toho spadne a kdo nikoliv? Ty, které nazýváte hrdiny a označujete tím, že jsou přeměněni, nedostaly přece do vězení jejich mučednické ambice, ale neslušnost těch, kteří zavírají za románky nebo za přehrávání pásek s neoficiálními zpěvy!

Do vězení nechce nikdo. Kdyby se lidé řídili Vašimi výklady a kalkulovali na způsob tloděje, zvažujícího, jestli se mu vyplatí vykrást samocobaluku, pak by v naší zemi už dlouho neexistoval jediný projev solidarity s nespravedlivě postaveným člověkem, jediný pravdivý román nebo svobodná píseň, neexistoval by dokonce ani jediný fejeton. Protože kde je nějaká šistota, je zítřka nesačnou zavírat i za fejetony?

Snad jste chtěl říct, že tichá a nenápadná penilování tisíců anonymních lidí je horší věc, než když občas zavrou svého disidenta. Nespochybně. Jenomže proč toho disidenta zavřeli? Většinou, když to vezmete kolem a kolem, právě za to, že říkal pravdu

o tom tichém a nenápadném ponižování tisíců anonymních lidí.

Někteří jsme v tvrdé a deprimující konfrontaci s tajnou policií dva roky, někteří deset let a někteří celý život. Nebaví to nikoho. Nikdo předeem nevím, jak dlouho to vydržíme. A každý máme právo, když už nevládne dál, se stáhnout do pozadí, některé věci nedělat, odpočinout si anebo se třeba i vystěhovat. To všechno je pochopitelné, normální, lidské a já jsem poslední, kdo by komukoliv něco takového saslíval.

Co ale ličen zaslíván, je, když neřikají pravdu. A Vy - nezkobce se - tentokrát pravdu neřikáte.

~~Přítelky Tati~~

Hradec, 25.1.1973

Ladislav Nejdáněk :

ROMAN PŘÍZVUKI J. Kade - 1979

Dopis č. 2 /48/

milý příteli,

vím o tom, samozřejmě, že se naši charta-
ty všude mluví o posledních dvou fejetonech
Ludvíka Vanulíka a Petra Vitharta. U nás tes-
ty vstoupily značnou pozornost, protože se
dotýkaly hned několika neuralgických míst sou-
časného života i myšlení naší občanské inici-
ativy. Expedivu jsem se setkal s celou řadou
hlasů, které vyslovily politování nad tím, že
k jejich naplnění vůbec došlo; několik málo
signatářů vyjádřilo své překvapení, že se
nic tak zásadního nestalo. Ti, kteří jsem ne-
bo druhý text uvítali, učinili tak proto, že
se s ním ztotožnili, že vyjádřil jejich vlast-
ní mínění a postoje. Zatím jsem se nesetkal
- s jedinou výjimkou - s někým, kdo s obor-
nem smíšených textů zásadně nesouhlasí, ale
vítá je. A ten jediný, který představuje tu
výjimku, uvítal zejména jeden z obou textů

s radostí, že "teď se odhalili". Cítím se - alespoň zatím - proto dost osamocen, neboť ani s jedním textem nesouhlasím, ale považuji za pozitivní, že byly napsány a publikovány, aniž bych přitom požíval nějakou škodolibost. Aby bylo jasné: nesouhlasím se vším, vím o odstupu.

Oba fejetony jsou napsány velmi pěkně; oba autoři mají velkou dobru pať. Pro nezávislého čtenáře budou asi oba texty značně přesvědčivé / nemluví o těch, kterým ten či onen z autorů "mluví z duše"/. Jejich společnou výslovnou věc spočívá v tom, že vyjadřují smutečné poselství určitých okrahů signatářů Charty 77 - a nejenom ten i poselství určitých vrstev naší malé společnosti. Proto jsou cenné, neboť poselství lze analyzovat a interpretovat, až když jsou vyjádřeny, vysloveny, fixovány. Člověk se té fixace je po něm soudu domnívá; jako se Marx pravě, že filozofii nejde uvolit, dokud ji neuskutečňujeme, tak platí o poselstích, že se jich nemůžeme zbavit, dokud je nevyslovíme /možná že bych měl raději místo "zbavit se jich" říci: ovládnout je, stát se jejich pány, přestat se v nich topit/. A tak má za to, že oba texty

je nepotřebí odhalovat, představovat, rozkládat a interpretovat je tak, aby vzniklo to nejzajímavější, co říkáme; i když některé z nás možná považují, že bychom mohli potlačit svou duši a polovinu a nějakou chvíli věnovat prostému sdělení, výskři a také ochutnávání.

Levick Vasilik začíná svůj řečten dvířem, na jejímž konci stojí otázkou: "Ale kde jsou slavné naše takové dvířka?" Ví tedy o tom, že její plánek je dost na prověření. Ještě proto šifrovaná důležitost odhalovat šifrované slovy naší duše. Vlastně se tomu nemohu vyhnout, když mám "sdělit, sdělit, ochutnat". Vlastně bych rád, že vězení je něco, čemu se rozumí člověk spíše vyznává, se uzavírá a rozhodne život a k tomu je nepotřebí nejprve dojetí a vyznání, je třeba literární a přímé sdělení. Jsem upoleňovaná situace - a ta naše mezi ně náleží - kdy člověk v jistém směru vypadá až ve vězení nebo až po té, co jím prošel. Strach z vězení je jenom kusom strachu ze života samotného. "Vědět tak, aby nemusel na vězení pomyšlet", mále v některých situacích jen člověk, který chce žít tak, aby na svůj život nemusel pomyšlet vůbec. Vytěšňovat některé divotné možnosti ze svého vězení je

přiznání vlastní slabosti a nedostatků pevně
přády pod kožou. Moderní člověk je vykořisťo-
ván bytostí - a proto nerad vyhlí na mrt,
několik je to nutný "kus života". Člověk ži-
ví se v společnosti, jako je naše, nemůže
nepomyslet na nejhrůznější škandály, nesprave-
dnosti, diskriminace a křivdy, s nimiž se
nutně setkává každý, kdo chce žít a myslet
jako svobodný občan. Nepomyslet na to a na ri-
siko s tím spojené může jenom bláznák - ano-
ho člověk, který resignoval na svobodný ži-
vot, důstojný lidské bytosti. Souhlasím s
Vasílkem, že normálnímu člověku se do vě-
zení nechce; chtěl bych však důrazně upozor-
nit, že normálnímu člověku se ještě méně
chce plivat sám potě do obličeje a dělat vě-
ci, které nutně vedou k "stratě tváře".
V šedivku životních prober není vězení tou
nejhorší eventualitou, právě tak jako nejvů-
lním životním cílem není nebyť na příbore. Ale
mám pocit, že je třeba jít ještě o několik
kroků dál.

Luďvík Vasílek píše, jak "je zlé být za-
vřen na věn, která na dobu kratší než-li třet-
ná nikoho nezvrátí" a uvádí případ s letá-
ky z roku 1971/. Souhlasím s protikladem,
že by miron hodnoty lidských činů a lidské-

ho utrpění byla dost nemožná okolnost, do jaké míry to někoho "vzrušuje", eventuálně do jaké míry je ono "vzrušení" časovým jevem. Život není divadelní představení; jeho cílem není vyvolat dlouho trvající aplaus. Ostatně ani v divadle není aplaus nejvyšším rozhodčím; není málo takových případů, kdy představení propadlo a hra potom vešla do dějin jako trvalá hodnota. Jako v umění, i v dějinách je vzrušení a aplaus nebo lhostejnost a přehlední soudem nejasnou nad akcí, ať už i nad aplaudujícími nebo pisáckými. Proto okolnost, že někdo *sedí* ve vězení za věc, která "nikoho nevzrušuje", je zlá nejasnost pro vězněného, ale může být zlá také pro veřejnost, kterou to "nevzrušuje" a která se to nepochybně. Záleží totiž na tom, pro jakou věc vlastně k odsouzení a uvěznění došlo. To však Lukáš Vasulík neobhájá zcela střídmou; onu "věc" charakterizuje pouze tím, že "už nikoho nevzrušuje". To je na citlivého spisovatele poněkudně chudý parametr.

Zcela oprávněně se pak Vasulík domnívá, že cenzori se stávají diktátory a diktátoři se stávají vrahy, protože je k tomu někdo vyprovokoval. Možná, že by ho trochu vapurovalo, kdyby svou myšlenku aplikoval na samotné cen-

sory; stávají se také slušní lidé, obcházají
a mluví, cenzory prostě proto, že je k tomu
málo vyprovokovali? Kdo tak ani neměl vypro-
vokovat cenzora? Jejími spisovatel. Nebyť
spisovatele, nebylo by ani cenzorů. Nebylo
by proto lépe, kdyby lidé přestali psát?
Proč vůbec začínat s touto "provokací", když
to nakonec vede k distinkci a vrahům? Vy-
padá to naprosto tak, že některým lidem pro-
stě nemůžete odporovat, musíte kritizovat,
nemáte právo říci jin svůj názor, protože
to je provokace, která je vrhá na cestu zá-
hy jak pro ostatní, tak pro ně samotná. Je
to asi nějaký jiný druh lidí. Anžto snad je
přesvědčen pravdu, že lidé jsou si rovni?
Proč potom nemluvit o tom, že "ve ~~1987~~ 1988
sírce" málo nějakou jednu vyprovokovat dru-
hou, ale také druhá převa? Nemí snad provo-
kace, když někdo chce potlačit názory dru-
hých? Nemí to provokace, když někdo může pro
ty názory druhého zavírat? A nemí to vrchol-
ná provokace, když někdo dá střílet do li-
dí? Jak na takhle provokací budeme reagovat
my občasní - alepak tyhle "provokace"
nemění také nás? Zajisté, že mění; dělají s
nás buď souhlasící slabě - anebo lidé sta-
tálně. Vracím si pravdu, že statečnost ne-

stojí obvykle před počátkem vědecké karié-
ry; není vůbec nějakou původní lidskou vlast-
ností, přirozenou výbavou, ale je výslysek
vypravečování těmi, kteří nám chtějí nalézt
strach. Poměry se nejedná o jednu, ale hned
o několik tříd osob, když projevíme ve své
většině desugnost ve svých sporech s cenzory,
dikátory a vráhy, nebo když projevíme netež-
nost vůči takovým sporům svých bližních.

Už jsem poukázal na to, že Lucvík Vaculík
nechává docela stranou, proč se vlastně mů-
že dostávat před soud a do vězení. Je možné a
momentální nedopatření, je zřejmé z jeho dik-
ta, že "nejvlnější impulzy dostává člověk
ze své povahy, a ne z násora". Plus tato dů-
ležitost je v tom ovšem skryta velká nelogič-
nost. Václav Jiráko Hallera a vězení našel
Indrka Vaculík stejně proto, že dovedl
povzbudit sklon jeho vlastní "povahy". Proč
si přibírá myslí Vaculík, že by se každý do-
spělý člověk měl vyrovnat a stáskou své vys-
pělosti pro vězení? Proč by měl "uvěřit, co
mu stojí za takové riziko"? Impulzy jeho po-
vahy přece budou vždy silnější než jakákoli
uvědomění a násora. V jednom se násobe, že má
sociální komplex a sklony k hrůzství, u
druhých opět, že na to nejsou stavěni. Ovšem

pak vůbec nerozumím, jak se tak vejde ono
"přemýšlení normálního člověka". Je to snad ně-
co neodvratného na úrovni a mínění? Je
to naučit nebo prokázat povahu? Vcelku slu-
ší o setrvačnosti v dobrých zvycích a etnos-
tech; naopak, kde se bere tato setrvačnost;
mluví však také o normách a o pokynech při-
vádět našim dětem. Z toho můžeme snad prá-
vo odvodit, že nároky normy mají povahu -
může se si každý člověk svou povahu málo
vypěstovat, vyvíjet, vychovat / a v dětství
že to se máno mohou naučit číst rodiče a
blízcí lidé/. Ale až mi je tak nebo onak,
ne nejednodušší povahou, že Václavik opět
nemluví konkrétně o tom, jaké to jsou vlastně
- "normy práce, jednání a vztahů". Pak se
snadno může stát, že v jeho perspektivě jsou
hrdinové ti, kteří nějak vytvořili z rámce
téhle normy. Ale co když je tomu tak, že
hrdinství prokazuje člověk, který ve skuteč-
ném životě dodržuje normy práce, jednání a
vztahů, které ostatní in abstrakto uznávají,
ale na jejich zachování prostě "nejsou sta-
veny" a pokud to dělá v celkovém souhrnu
obecné morálky ještě dál - co když si hrdin-
sky vede člověk, který uznává a v životě do-
držuje ony ryty normy života vpravené lidské-

no, které ti druzí považují sice za krásné, ale pro tento život se nehodí, a ty, kteří je přesto chtějí uplatňovat, za bláznové? Který člověk má být podle Vaculíka považován za normálního?

Musím se trochu přemýšlet, když se dostávám k Vaculíkovu označení "pocitivé práce v klicu" a "kudsko kousan pocitivě odělané práce".

Mohl bych postavit technickou otázku, zda si myslíš, že on sám má za sebou tak pocitivě odělanou práci, a pak bych se ho mohl zeptat, zda má pro tu svou pocitivou práci dost klicu. A ne-li, proč to doporučuje jiným, když si to neseřídil sám. Ale tím by se ještě nic nevyřešilo; podstata problému je v tom, co to je vlastně pocitivá práce v tak rozvrácené společnosti, jako je naše. Vždyť on sám spojuje tuto pocitivou práci s blíž sice neseřizovanými, ale nepocivně vyžadujícími "normální práce, jednání a vztahy". Jakési neutrované náleže mají tyto normy snížit nebo likvidovat: "nepocivovaná krásná postava shodí se práce a z práce". Je zřejmé, že nejde o nějaké technické normy, které přece musíme zachovávat / i když bychom i taky se značnou tolerancí / i "prádné postavy".

Pocitivá práce je tedy něco, co podstatně

prohlašuje věrně, technické parametry a se
používá a širokým kontextem. A pozitivé
práci je například, aby ji nevynechala při-
ložná politika, tj. politická vyhlášení, abir-
vová vztahů k pravým lidem "mnoho práce,
jednotě a vztah". Věrně se však používá
technickovi, že pro některé problémy je pro-
středně - v jistých společnostech a v jistých
relacích - přímou cestou do vztahů, když
člověk chce svou práci vykonávat pozitivě. Co
je to "pozitivé práce" na šiklém apizvatele?
Je to jakýsi "pozitivé", když se vyjadřá tématem,
jako by mohl být nějaký (ne) pravocíle?
Všechno "pozitivé" a přesto "v životě" pra-
covat vztah, když má napravit chybě ky
rozhodnutí, jakouš rozhodnutí spočívá v
nezvratnosti a klavosti těch, kdo je učin-
nili? Jaké když má tato společnost zapo-
má vzpomínat na všechny lidi "rozprava-
vat"? Jak může odlišit "pozitivé práci" od-
to, stavba je rozdílná přímoušním vztah-
vů přímoušním vztah, nebo vztah, který je se
člověkem vztahem vztahem vztahem vztahem
jakožto jak může "pozitivé" pracovat přímouš,
který nemá být pracovat jak může pozitivé
pracovat vztah, který nemá pracovat pro-
ti číslům přímoušním vztahem vztahem

vedlejších produktů likvíme vápenavých a
mramrových ložisk v romantických vápencích a
granitových štěbálcích, mramrech. - Když-li
srdáka na vyhlí mramrovo ková z farby svi-
řet, pak pozitiv práce je možná jen ve svo-
bodě zemi a ve sluneční radosti. Jinak se
stává symbolem nezkušenosti nebo bílosti.

Veliká se mi Carlisle a jeho kniha o hrdi-
nech. Měl bych vlastně souhlasit s Ledvickem
Vasiliem, když vytváří do boje proti hrdi-
ským skutkům. Sedal jsem a nedávám za prav-
du žádnému Patoškovu, který napsal, že filo-
sofie je spíše k heroismu, a heroickému
životu; chápal jsem to jako relikt nescio-
kého sklonu k romantismu. Ale najednou se
dostávám do situace, kdy musím hrdiny a hrdi-
ství hájit. Je přece jasnou velkou rozdí-
l civilností a přiznání, mezi nezkušen-
ností a klišéováním, mezi neokázalostí a ne-
lostí. Když už byla řeč o hrdinách, pak musí
být řečeno, že všechny musíme existovat lidé,
kteří stávají a eventuálně i vyřezávají látku.
Dobré zvyky jsou posetatkem nevytvořených
židů občanských jedinců, kteří se stali vzorem.
"ani pravda, že se hrdinské žiny nehodí do
života; jde spíše o to, že tvrdost do života
a stavě se následovně vzory, představují

na přímot jako jeho protivník. Proto je
jisti pravda, že potěšením na první sí-
tě příkazy Grobada království, které mají
větší lásku, že se njmou. Ostatně, co to je
 vlastně "dřobné království"? Sěky je těžší
odvést právě je. Když jednou napadl, že
největší království sdílí v tom, sdílí se
níky. "Dělní a purpory, což jsou věci
administrativní v nové formě, přispívají-
cí staré úrovi a slavnostní tituly. Dřevě od-
čítáno království od prvního lidu, zrušené
sami těmi, je i tak díky jeho moci, mnohem
jako národní moci, a není tak, která spo-
vála se i tak v moci a v právu". Je krá-
lovství tak odpuště pro svou lásku, kte-
rá se stává sami sami a sami potěšením lidí.
Království království je tak království, že je
vyplněno; jestliže ten kontrast, aby
vyplněno jako království. Ale "demonstrace"
sami království ovrhne také kontrastivní?
"Vylíčení lidí mají i tak velký sami sami se
království". Jak mladěky a mladěky sami proti
tomu kontrastivní, že "prospěch a politika"
nemůže být království ve vlastním životě lidí?
A přesto i tak v království, že to platí v jin-
ých zemích, totiž, "nemí-li prostřední úrovi-

na izolování povzbudivýa zájemů se silného zdroje". Je ovšem možné, že takový "silný zdroj" vidí v něčem věčném, neseobitím - v situaci, v okolnostech, ve velkých dějinných událostech, převratech apod. To by byl velmi povrchný pohled. Toulám, že bude oznámit, že i malé zdroje povzbudivýa zájemů mohou být cenné, zvláště, když jsou dobře využity. Alespoň já jsem přesvědčen, že každý člověk může trochu izolovat své okolí a povzbudit tak druhé lidi, aby se o to také pokusili. To je pak to demokratické úsilí.

Radik válečník po svém výroku, který jsem už citoval, že "je zlé být navlečen za vše, které se doba krutější nežli trest už nikoho nezvrátuje", pokračuje: "myslím, že se to například stalo těm, co byli navlečeni za letáky před volbami v roce 1978". -zakrát jsem se trochu smál i já. Alespoň v tom smyslu, že jsem také se šel, i když jsem posměšně kritickou dobu a jen ve vyšetřování vlastě /celkem asi pět a půl měsíce; před nástupem zbytku trestu jsem byl podmíněně na dva roky zamestván/. O tomto letáku / přímě vztah:informace/ jsem se dozvěděl teprve při vyšetřování; se směřím jsem trval na tom, že byl neškodný, a jsem o tom přesvědčen dodnes. Nijak jsem se nepodí-

lel na jeho rozhodování, ale byl jsem odsou-
zen na 9 měsíců nepodmíněně. Pravda, nebyl
jsem už "šlovák mladý, celva odrostlý ženská-
ma prau"; už jsem a toho"odl rozum". Měl
jsem příležitost "uvěřit, co mi stojí na tako-
vé riziko", že se dostanu za mříže; zřejmě
jsem však byl "o otáčku už vyrován" mno-
ho let, protože celá dlouhá řada mých přátel
a známých se do vězení dostala již v polo-
sátých letech a "prebendila" v nich značnou
část života. Já jsem tomu unikl jen "šťast-
nou náhodou", když jako poslaní předseda
pražského ústředí a místopředseda ústřední-
ho výboru Studentského křesťanského hnutí
jsem "správně" měl dostát inkovům 10 - 15
let /stejně jako funkcionáři Junáka, katolic-
kého studentstva atd. atd./. Trochu se divím,
kde to šel Ludvík Vavulík v té době, že je-
ště dnes přetváří, jestli je "už dostatečně
vyzpětý pro vězení". Musím však říci, že mě
posily v listopadu 1971 v rozptýlené tele se
zešla vyskytaly všemu tomu, o čem píše on.
Když pokračoval vzrušení i útrava prvních neho-
dných hodin, což i noci vjalech, zmoči-
la se má dívka a mála přímo euforie: koneč-
ně jsem se ocitl v postavení, ze které se ne-

Vážený příteli,

což by mohlům dopisovat a pítas až teď
 cín k tomu nemám. Na chvíli mě určitě začne
 bolet ruka. Ale budu jsem, že se mi Váš po-
 slední řádek líbí, což Vy jste nepochybně pozna-
 lovali na místě. A tak se pokusím svou si ob-
 jasnit, proč je tomu tak i teď. Je ovšem
 jako přetnutí i po přetnutí našich dvou resek-
 cí na něj. Nám se totiž už teď. Jan bys ne-
 chtěl, abyste si myslil, že Váš vědecký
 pochválný / ostatně zatím to nebyla činnost./

že, Váš řádek není tentokrát o jaru,
 létu, rálích, aby se dotýkal příjavné, nos-
 talgický či roztvářené intelektuální části
 lidských bytostí, že ani nemotatuje, co
 někdo nám máli manipulátoři provadil, což
 nás naplňuje steskem a beznozí. Dotýká se
 jiných vrstev našich duší, kde vyvolává re-
 akce a polemicu. Možná byl i tak uplácen.

Samá má přiléhavá trouflost, přeto-li

se mezi povolání a čtyřé oponenty nějaká
ženská svými poznámkami, ale já bych vám je
chtěla říct, a neč se s vámi doví kdy uvi-
dím, určitě všechno zapomena.

Řekla se, že lidé potřebují jako soli polo-
mku po těch deseti letech naprosté abstinence
v našem životě. Charta 77 byla a je neustále
jedinečným zjeven v pustotě žití posledních
let, ale polemiky v ní nebyly v první etapě
nutné. Sjednocovala svým náležitým a sou-
řadně potřebným posláním. Ale sjednocovala
lidí, a tím trpěla všechna lidská společen-
ství univerzální odjakživa. Základní vlastnost
daná člověku při jeho vzniku jako "nepřiro-
zeného zvířete" je schopnost řeči. S ní člověk
ztratil možnost porozumění bez slova. A je-li
vzácné v čase a prostoru lidem darovaná chvil-
le porozumění bez slova, tu je ve své inte-
lekturní pýše touží mít zakletu do klce slova,
aby ji udrželi a mohli se její mřížky vytun-
kávat melodie vyjadřující jejich momentální
rozpoložení. Slova takto přehrávaná mohou zam-
nit i jiným tónem.

To je patrné i v této naší dvojí odstavě,
protože původní slova řečnicku vyvolávají re-
akci mřící úplně nůžem jím. To je reakce

uštěditelích, citlivých a do zvláštního bodu
osudům postavených lidí, kterých se některé
věty niterně dotýkají.

Ano, asi byla příliš troufalá a možná i
necitlivá ta Vaše věta, že člověk má je nat
tek, aby nemusel na vězení ani pozvat. To
plánilo snad v některém čase a místě naší
planety, kdy hranici a první kolony vymazo-
ly hranice lidského chápání konání a zaručo-
valy mu dostatečný prostor k jednání a při-
sléchnutí k tomu, že kromě těla má člověk
také duši. To v našem čase a prostoru, jak
námo, naplňují.

Ale o to mělo v původním fejsetu, ale-
spok se me to tak nepěší. On namítluje
hodnotu činn všech věcí a přemýšle-
ných. Jen je naopak jaksi tesně stává proti
nám ods všech ostatních, konfrontuje nás s
nimi. K nám se tentokrát snad podvědomě obra-
cí, a bolavě k většině a nás a těch několi-
ku rozepaných kopí neprosluší. Kому se
dostanou do ruky? Zase jen divadla a do-
kázka okružní jejích přátel, a ti náhle rea-
gují podobně, vědí oni stále a obdivně
jsem a trvají na svých postojích, čisté a
pevně.

Ale přilízli si si všichni svypli na desetiletou absurditu nesetlitelnosti svých výsledků estetickým obvyklým lidem, a Věk Rejstón najechnou vybehuje z této urážnosti jakéhokoli okruhu podobné myšlenkových. Odlovuje nás všechny ostatní, a to opoem na osobní státnost člověka v jeho každodennosti. Takových normálních lidí je dost a nebyli do role disidentů postaveni omezen ani vůlí. Všechno jsou však disidenti, aniž si to nějak zvlášť uvědomují. Vznovají člověk, který v poměrném množství svého života říká: "Ano, my se tu máme dobře, není to úplně jako dřív a práce máme dost, ale já si připadám jako husa v pomeš. Strhají jí šišky a ona je odhodlaně polyká. Už to nechci!" Jako žena, která přes tlak svého okolí nejdě vykládat pár obyčejných stekornů a vykládá své děti, aniž by jim místo své duše dávala za ty stekorny hračky a zbytečné zvláštnosti. A jiní.

Tady se najechnou vynoří z hloubky slova napenná před lety v Bokyře, že "taková cizácká ještě na světě nebyla". To čase - různě pro různé lidi - si chodí své duše uvědomit. To je taky vlastnost daná člověku jako osobu "nepřirozeně a zvláštní". A v tom je snad nejdě pro zachování poslušnosti kultu-

ry, nezničí-li se naprosto atomovou válkou. Že člověk po přílišné důvěře ve magy a ro-
man pocítí potřebu něčeho jiného a obrátí se
ke své duši. A proto Vy říkáte tentokrát prav-
du, určitou pravdu, i když salovi někoho ji-
ného naš Václava Havla, který ji má ve své
duši už několik desetiletí, několik jeho
duše je před námi ostatními.

A několik prostých, kterým se snad dosta-
ne řájem do ruky a přinese je k naplnění
a třeba i k touze "statečně setrvat na dobré
normě na přijatelné oběti", těch několik
prostých lidí bude mít cenu v narůstající
státnosti. Manipulátoři opravou postopili
vzhledem pomalého gumování lidských duší,
nebezpečí ghočígich přísahých těl je nezmr-
né.

Býjte se dobře v našich možnostech

11.1.1979

o své společnosti, ale jen o své exkluzivní problémy atd., atd. Jakkoli nějaké bližší ne-
specifikované skupiny signatářů - následně
totiž ušíváte plavice "my" - se pak soustře-
díte o tom, jak jsme mohli dopastit, aby se
stalo to, co se stalo: že za Vás promlouvá-
jí aktivní minoritami. A později uzavíráte
konstruktivní závěry: že by bylo lépe se-
být se ředitelskými problémy každodennosti
na pracovištích a povinnosti občana, než
nějakou vysokou politikou a bojem za bostak
nezaměstnané evroby.

Dovolte mi několik poznámek k Vašim vý-
vodům :

Že aktivní lidé jsou aktivnější, než li-
dé pasívní, je fakt, na kterém asi těžko
někdo nikdy ^{ne}záhlí. Lidé jsou skutečně /ne-
šťastní/ různí a lidé se pochopitelně i cí-
rou svého zájmu o věci veřejné a círou své
chuti se veřejného života účastnit. Takle
bessalita, které platí v každém systému, v
každém státě i v každém ~~příslušném~~ spolku, so-
sociálně vůbec nijak nesouvisí s tím, jako
jsou v té které společnosti podmínky a co si
o té či oné "aktivní menšině" myslíte: to odví-
jí totiž jen od toho, co konkrétně ti aktiv-

ni lidé dělají. Aktivní menšinou byli Hitler a jeho druzi, když se profackovali v Německu k noci, aktivní menšinou byl profesor Masaryk, když nikdo nepovíšen vybojoval Československou republiku, aktivní menšinou byli za protektorátu vlnkaři i odbojáři. Aktivní lidé vždycky byli, jsou a budou víc vidět, než lidé pasivní, podobně jako voda ani vždycky bude mokřejší, než země, aniž by z toho cokoliv vyplývalo proti vodě nebo proti zemi. Za čen ovšem vždy znovu a jediné záleží, je, zda to, co činí aktivní lidé dělají, je dobré nebo špatné, jestli chystají příkladně genocidu národů nebo naopak bojují za to, aby Slovák mohl žít svobodněji a občanský pasivní masák si mohli noraženě nasadit, i když jsou třeba židy. Já se, že tyhle detaily řád v "politologické" části Vašeho fejetonu vůbec nanašují, proto taky můžete vstát tu nádhernou paralelu mezi "aktivní menšinou", která vzala s nástupem "normalisace" vše nařízené do svých rukou, a "aktivní menšinou" v chartě 77, kterou sice neznáte, ale v ní si lidé nechtě masák představovat například přítele Ladislava Nejedlého, který

dle své politováníhodné aktivity je už šestnáct měsíců mluvil, podepsal za tu dobu desítky různých dopisů, sdělení, dokumentů a protestů, napsal desítky "Dopisů přáteli", v nichž se zabývá nejrozmanitějšími problémy naší společnosti, a přitom všem ještě kdesi pracuje jako topič. Že Vás na tématu "aktivních senů" nesujmá to jediné, co je na tom tématu důležité, totiž vlastní obsah, smysl a cíl aktivity takových senů, je ovšem pochopitelné: vždyť celá ta "politologická" dráha není ve Vašem rejsetonu proto, proč se tam tváří být - totiž proto, aby k tématu "aktivních senů" něco napředpojatého řekla - , ale jen proto, aby posloužila jako vázaný teoretický úvod k části "protestní."

Řekněme si o ní, jeví se mi jako ukázkový příklad přeměně těch nečinných, které předhazujete oně samozvané "aktivní senům": řikáte, že politikáři, že se zabývá jen samovolně činní, že toho sama sebe zasvětila, že se prostě škvaří ve slávě jakýchsi svých interních záležitostí. Ale co jiného děláte Vy? Rovnájí se za člověka do chartovních věcí dost zasvěceného, ale přesto při naplácání vůli navíc, proti tomu vlastně protestu-

Jste a co na konkrétně vytýkáte. Cítím, že proti němu není intenzivně máte, ale navíc proti komu a navíc přemě co, protože jsou zřejmě stále ještě málo zavřeny.

Skutečně: koho tou "aktivní menšina" vlastně myslíte? Nejdříve? Ano? Nebo členy Výboru na obranu nepravdivě stíhaných, kteří jsou tak neodpuštělně aktivní, že se ještě pořád zajímají o to, koho kdo koho zavřeli na to, že mi opisoval nějaké fejletony, že psal články, že si nahrával pásky svých oblíbených zpěváků, kterým není jedno, jestli mají manželky těch zavřených lidí co jíst; a kteří - dokonce - na ty různé procesy pořád ještě jsou v naději, že až některého z obžalovaných povedou v postech do soudní síně, věnuje si, že má kamarády, kteří na něho myslí? Anebo máte na mysli ty chartisty, co píší různé svoje zahraničním soudruhům a přátelům dopisy, v nichž je informují o besprávě a žádají o solidaritu? Nebo myslíte ty z nás, kteří se zajímají o práci polských obránců lidských práv aspoň tolik, jak se oni zajímají o naši práci, a lezou po hraních, aby si s nimi mohli popovídat? Nebo jste tím myslel ty různé mladé lidi, kteří opisují

Vaše i moje texty, aby je mohli číst další? Nebo jste myslel ty různé kroužky přátel, kteří mají podobné názory a kteří se pravidelně scházejí, aby si popovídali o politice, umění a všech dalších věcech, které je zajímají? Nebo jste myslel Julia Tomase, který oslovuje mladé lidi s antickým myšlením a který napsal výbornou reportáž o "kultuře naší země"? Či snad jste myslel Jiřího Měsíčka, který píše všem, co dělá, ať našel ještě čas sestavit krásný almanach o mezinárodní politice? Nebo jste myslel Petra Wala a Karla Slánského, bez jejichž nadmírně široké práce by už vůbec možná Charta 77 ztratila tu autoritu, kterou mají naši spoluobčané doma i přáteli v zahraničí má?

Vytýkáš něco někomu, ale nevíš otevíráš, komu to je vytýkáno a co mu je konkrétně vytýkáno, takže podivná hra mnohamožných nářečků, to je - s promiňte - přesně ta sporná kafeína, která ještě se "ty" - totiž ona blízko našeho komunita, se sice promlouváte - chtějí, jak píšete v Chartě uváděte.

Děkuji: v Chartě 77 - jako v každém jiném společenství - jsou lidé aktivnější a méně aktivní a nejrůznějšími způsobem aktivní. Ale nejen to: tvoří ji lidé tak různých

pozadí, smutků, nástrah, zájmů a povolení, že si lze stěží představit pevnější společenství. Více má smůl, energie, čas a odvahu věnovat se celé řadě chartistických textů, organizovat je, upisovat a řídit; někdo musí napravit smůlu a přiblížit své poselství. Měl ale stařit jednoho proti druhému do té doby, kdy se vstaneš špatného, že každý dělá to, co ho nejvíce baví? ale hlavně: než se ucholiv vyčíst, že bere něco na své bedra za věci, které vln, všechno, co jednotliví chartisté i jejich různé skupiny dělají, dělají jen a jen za sebe, jen za sebe to podpírají a jen svou existencí a za to tuší.

Existuje jen jediný případ, kdy zmíněné dva až tři lidé podpírají více určitých textů svých jazyků, ale reprezentují tím výhradně jen za sebe. Tím případem jsou mluvčí Charty 77. Jak víte, mnoho našich voličů najít se při každém textu v lazech se nějaké plachty Charty a hlasovat o něm. Každý má svůj, než důvěřovat mluvčím. A mluvčím nechce, než konstatovat texty, které mají podporu, naprosto a některých významů a domněl, že to, co podpírá, jsou opravdu zaslouží a svou Charty a že se to tudíž nemůže

s neomluvenou signaturou. Bani to ukazuje
lehké rozhodování a taky se proto moc lidí
do té funkce nehraje. Ale jinak to prostě naj-
de. Mnohdy lépe jako aspoň zatím nevyběhli,
- ani Vy, ani já.

Ale zpět k vašemu fejsetonu: jediná po-
dobně konkrétnější výřezka, kterou "aktivní
mužička" sdílujete, je, že se Charlie 77
zabývá existenciální tématy, které nezajímají
většinu společnosti. Myslíte tím zřejmě ato-
mový a cirkusový dokument. Soudím posoudit,
jak velkou část veřejnosti tato témata zají-
mají, možná máte v tomto směru více informa-
cí, než já. Ale mě je tomu jakkoliv, rozhod-
ně si nemyšlím, že to jsou témata bezúhelní-
ká. Dívám si to nemyšlím od té doby, kdy jsem
ve vězení vyslechl několik otřesných vyprá-
vění o tom, co to znamená žít v podmínkách
nikoli pouze politického, ale skutečného -
tj. rasového - apartheidu. To je ale věc ná-
sorná. V jistém ohledu máte pravdu: největší
by se měla tématy, která by zajala větší
část populace. Já sice vím aspoň o deseti to-
kových tématech. Rozumel bychle zatím v si-
lách "aktivní mužičky" je seriózně zpracovat.
Ať už byste měl na ty, na něž promlouváte, to
můj vliv, abyste nějaký takový dokument od

ních získali

A ještě jedna poznámka: Čtenář, který nic
noví o Chartě 77, by z Vašeho fejsetonu měl
průběžně dojet, že se Charta skládá z de-
seti nebo třiceti usurpátorů, kteří všechno
dělají, a z devítisetpadesáti pasívních signa-
tářů, kteří s usurpátory nesouhlasí a se něž
promlouváte Vy. Kromě o pasívních oni různý-
mi skupinami signatářů vln a jsou šťastni, že
dojeli, který váš fejseton evokuje, neodpovídá
skutečnosti. Vedle různých, vícenásobně inte-
lekturních kroužků v Praze, v nichž jsou
mnozí i tací signatáři, kteří se cítí být
jako Vy omou odstraněnou "pasívní většinou",
existuje totiž mnoho - a h dává, jestli oni
nejsem tou skutečnou většinou - tak zvaných
"obyčejných" signatářů, roztroušených po ve-
lé republice, kteří dělají mnohé více práce,
než si oni myslí. Jejich práce je nenápad-
ná, osazuje se na jejich lokální prostředí,
ale je důležitá právě proto, že zachovává onu
"solidaritu", kterou - jak se domníváte -
"aktivní menšina" přehlídá. A vln a masívně-
ně vlastní zkušenosti, jak jsou válkami tyto
"osamělí bojovníci" zni, když se-li odjeli,
tak napětí s vlnou ranit slýchá, že Charta vy-
dala nový dokument, že napsala nějaký dopis,

který sdílel pocemost, že se někoho zastala, že se jí dostalo nových projevů sympatií ve světě. Tito mladíci - i když nepatří k Vám naprosto "aktivní menšina" a jsou "contru čení" dokonce daleko vzdálenější, než Vy sám- jsou kupodivu rádi, že nějaká "aktivní men- šina" existuje, že něco dělá, že se více po- oitují její práci jako svou vlastní věc. Ostat- ně se správně domnívají, že Charta žije a pracuje, nemají radost jen oni, ale tisíce lidí, kteří s ní sympatizují /jakou radost měla takhle být veřejnosti například jen se správ o kontaktech a politickými přáteli/. Každý- no jsem dostal hezký dopis, podepsaný jedo- mými až desítkami mladými lidmi, kteří mi- mo jiné píšou: "A když mi sami nejsem věrnou, nechceme být ani pínkem". Lád se, že takle gustovní přeladění "pasívní většiny" noma- ří - na rozdíl od Vás - pocit, že práce "aktivní menšiny" nějak ztrácuje její vět- šinové právo. A mají podle mého názoru prav- du.

Myslím si, že není práci Charty co vy- řídit. Neopakuje vám sám velmi dobře, kolik má tato práce problémů, od těch nejbanálnějších až po ty koncepční. A myslím si, že nic není

veliké zapotřebí, jako věcná a otevřená disku-
ze o těchto věcech a o tom, co by se mělo dě-
lat jinak a lépe.

Váš fejeton příspěvkem do takové disku-
ze. Chápu ho jako výraz nějakých mých nezná-
mých dětí, jež si s někým vyřizujete a které
odíváte do roucha "politologických" dvan o
problému "aktivních menšin". Řeknu se, že
příště už napíšete jasně, co, kdy, kde a proč
udělal podle Vašeho názoru špatně nebo co a
jak by se mělo dělat lépe. Takové hlasy vůči
karta potřebuje - a nejvíce ta "aktivní men-
šina", která, než se má, je nikým netouží
více, než aby namočila brát - řečeno Vaší te-
mologiči - všechno na své bedra.

Bratislava 1.2.1979

Váš Václav Havel

Huboš Dobrovský :

Klára přítelům, Vasilíkovi, Pavlovi a
Přibartovi

A ať se tu nový, sotva užitéčný spor.
Český, moravský, neboť vzniklý ze špatné-
ho čtení, z nestydlivosti a z nevyvážené-
ho temperamentu.

Vasilík se ~~zamyšlel~~ nad statečností, což-
li ji rozevrou, mluvil o lvi, která stré-
vili a strčili ve vězení lidé, kterých si
váží a kteří jsou na blízko, započítával
o přitažlivosti hraničních vyjímek a činů
a vyslovil myšlenku tolikrát již ověřenou:
Bratři! Čas se ustodí do života.

A šel na to to vyčinil. Půlnoční sestra.
Když se něho šel na ušodil, že se nemá ří-
kat nepravda a že se to předešlého, co stá-
lo se zvěstí, a co na, a špatný rákos kudy
ho ponoukl, aby se, jak už to v kněvu se
stává, dostal alespoň trošičku, alespoň v
možnosti jasně etl.

On tedy Vasilík není bez viny na kně

opornostě které věci skrátku nemáme bonasty a masy a " nějaké nose takové draky" o tom, co se do života hodí měly by být vytýčování ostenětnější a ne tak holubala šíp sen šíp ten.

Ale křičím, cožpak se nějaký člověk hned paze, když zjistí, že ani ten druhý v dobré vůli šlápnul, kam nesl? A to ještě je otáčka, jestli ten šlápnout měl nebo ne! Já si třeba zrovna myslím, že by se ten šlápat mělo, kam se Vaculík pustil, poněvadž jinak nepomůže, je-li ten půda povná nebo jen nějaké třas- vísto.

Cožpak Vaculík opravdu říká, že to byl hazard, když se stalo a zavřeli Jifino Miller- ra? Ne ! Říká, že je to škoda, že ho zavřeli. A to má pravdu. Cožpak někdo víc než Vaculík dal najevo, jak mi imponuje snůška Linova? Celý jeden fejeton o tom napul a je to vý- ras ubdívu k tomu Linovu postoji.

Vaculík přestě říká, co kolem sebe vidí on, a nejen on, že tohle lidi láká a že mají vřelost, poněvadž oni by zavřeli nesměli; a taky říká, že vcelo arduckých šin si vá- ří pozitivé práce. Já z toho tedy - ať dělám co dělám - žádná zavěšení statečnosti vyčíst

nedovědu. Jan to si Vaculík připomíná, co stejně dávno vím, že je rozdíl, když navlou
šruba ze poctivý remíz / a to je pak jedno,
sta na dobrý nebo méně dobrý/, a když si o
savění říkáme pro vše naše čládky, jakou
byl třeba - v těch očích - ten pověsny plan,
který zase Pavel vidí s Graňovym rodnem v
jedné řadě.

Ne a jsem vlastně u toho, oš ani jde: Já
to pro sebe vím, co by si stálo na savění
a je to najapíš něco malíčko jiného než u
Vaculíka a zase něco malíčko jiného než u
Havla. A taky Vaculík ví, co nečíst a co
číst stejně, jako to ví Pavel. Ale taky
skupiny obyvatel, o kterých píše Vaculík, to
ví. Někomu je sou, co je jiným málo a ne-
opak. A o téhle míře je Vaculíkův fejeton a
napříkladní za něj. Mluvit tu míru pro všeci-
ny stejně, to by byl nezmysl, poněvadž on
si ji stejně musí najít každý sám, to za prvé,
a za druhé, žádná taková míra společná ne-
existuje. Existuje ale určitě skutečnost, že
těch, kteří mají zatím tu míru užší a krat-
ší a nižší je víc, než těch, kterých se Va-
culík přj nečetné dotkl. A kdyby se Pavel
ještě víc zlobil, že ten nic nemůže.

A ještě k tomu Havlovu špatnému štěstí:
Celá skupina Vaculíků neprojevuje dost loyality
k statečnosti, když říká: "Slyšeli jsme pověsť,
že prý už to není tak pěkné. Na to říká, že
kdo nesouhlasí s činností aktivní a stále sou-
vzaté části, má se třeba a nedemonstrativně
odpojit a nekanit práci zbylým".

Tak proč ten rozboršovaný tón, Václavě
Havlovi obojí tu přece je, i ta skupina aktiv-
ních, i ta většina, co se leká. A Vaculíkovi
připadá /mně taky/, že ta většina je alespoň
tak důležitá, jako ti, co se nebojí, a už
přikrát dal najevo, že se nebojí ani on, a
taky že by se ta většina musela lekat ještě
více, než ti, co nelekají. On totiž Vaculík
nenaplnil jen ten řádek, který je předmětem
sporu, ale naplnil a udělal i leccos jiného;
a teď se oblédl, jestli ostatní stačí tomu
tenký, co se jim náležitě ženou a jako kno-
ní. A o tom chlédnutí počívá správa. Já si
tého všim, zrovna jako si všim statečnosti
Šimovy i když vůbec nevím, jestli bych taky
měl tu sílu, jak on. Jen plasy máe soldáky,
protože souhlasím s Vaculíkem, že "pokoušet
jeden vězení není ještě žádný úlo".

U nás ovšem když spor, tak hned všichni

hurá do toho. Film sporu vzal na své bedra i Petr Pithart. Trochu hovoří jako Vaclík, ale trochu zase úplně jinak: "Ti neaktivnější z nás toho však chtějí mnoho, ale právě že domáhají stále méně". To říká Pithart a ještě si přisluje, že hlasy těch neaktivnějších z nás jsou kromě jiného i "pokrytecky spokojené". A pak že jsou "aktivní menšina", a aktivní menšiny jsou všechny stejné, to jest špatné. A taky je prý špatné, že ti neaktivnější jsou "stravování svými zcela interními problémy a spory", což prý je "vlastní každému existenciální vývojí každého kruha zasvěcení".

Velmi nepozorně tu Pithart formuluje své stanovisko. Tak nepozorně, že hází do jednoho pytle lidi, kteří svou menšinovou aktivitou získávají moc a z ní taky statky pozemkové a lidi, kteří právě této moci staví do cesty svou existenci a nezískávají kromě pocitu morálního uspokojení nic; zato hodně strdají, i ze svých pozemkových statků. Takle nepozornost je ovšem dříve zaplacená: leccos neodřeho a potřebného, co autor vyslovil, sčítane nepovšimnuto čtenářem, který nemůže nesebloudit v labirintu sugestivních krátkých spojení.

Problém, jak se nedojme umělet efektem; Havla poněkud kněv z vlastní nepozornosti štendafské, Pitharta cca jiného, stejně pochopitelně lidského - nekritické zaujetí pro vlastní myšlenku, snad se ještě zcela zmlou. Kdopek z těch, jiná je kritický tón Pitharta-va textu určen, promluvil či promluven hlasem "pokrytecky spokojeným". Mohl by jasnovat směr by ukřivčil jim také sobě? Jasn a jist, že nicoliv. Je mi ten "český kruh souvščenost", jehož členové jsou "otrávování svými inter-ními spory" se mi nelíbí, neboť vidí jen špat-né světlo na lidi, kteří prokazují odhodlání dostychnout i tam, kde nemusí být příkladné. A té doty se mi v Pithartově textu neostává, zatímco ve Vasulíkové fejetonu je jí dobrá mira, i když Havlovi uniká.

Také kně ten spor, který se tu vede, není proti myslí, protože znamená, že se tu něco děje. Se lidé přemýšlejí o tom, jaký význam má jejich práce, jejich aktivita, jejich příklad. A beru si z něj poučení, že se všichni musíme ohlížet, odněkud jsme vyšli a dobře se dívat, kam jdeme, kdo jde s námi, kdo nám nestačí a kdo se dal třeba jinou cestou. Ne každá jiná cesta musí být špatná, to už bychom

máti věřet, po těch zkušenostech, co je mi
ovšem proti myšl, to je uzavřenost, lhost,
plnění efektu, náhled či bezohledná naco-
vynutnost a hrubá myšl, intolerance,
onocování a neobekritičnost. A špatné čtení.

3.2.1979

2.2.

Tento text existuje pouze ve čtyřech
exemplářích. Jeden si nechám, po jednom po-
stílám každému z oslovených, ať s ním naloží,
jak mu se líbí.

2.2.

Jiří Gruša :

Milý Ludvíku,

tak novín, jestli měl Focke radost z své gratulace, má, přimám se, zodpovědnost narušila. Bylo to poprvé, co jsem od Tebe četl text hybridní, ani klasické petitio principii provozované jinak Šumalisty, kteří mají špatnou vůči.

Proviz, že máš strach z výslovnosti a dobře si ziskáváš šloubováno, neboť kdo takhle strach vlastně nemá. Je to polestný sešlátek uvažování, a má se tedy, že odtud i logicky vede cesta k dalšímu tvůrčí, totiž že lidé mají jednat tak, aby se neobali navěšt, protože je "alé být navěst na vůči, která se doba kratší než trest má nikoho navěšťuje", nebo-li, že je dobré, aby si člověk uvědomil, "co mu stojí na takové riziko". Jasně, Ludvíku, je tato dvěma takto platná v součtu, kde výslovnost je součástí každodennosti novinářských lidí? Nejedná se přece o strach kalkulující, nýbrž takřka existenciální.

Klíč: najde tu o to, zda "ná děti" a "dal"
nájemné dítování je v rovnováze, aby se
při určitém nájemném na straně "dal" počet
vypínilo, ať už o to, že takhle dítání
postoj v nájemě může ani posílit, jelikož v
oné nájemní rovině A versus B za nájs už B
může být, takže se pohybujeme již pouze v
B-prostoru a v něm teprve umělečtějšíme své
"dalby! Proti... ve výhledu už jsou /i výsti-
telé v něm jsou, nemožno ani na chvíli
přestat s naší "očerchou"/, určitý vliv máse
pouze na to, v kterém poměru si to odmě-
me. Těžiště, i já umělec, že text označený
jako nejeden pracuje se značnou mírou ilu-
zí a nemožností, nicméně i v něm mají sů-
stít jistě všechny možnosti..., přičemž
sice není nemožné, ale i tak je něco no-
hého.

Naše, tato společnost je od prvopřírodní
základů organizována nájemníky, tj. se to
Evropskou pověstí jakožto a n t i p o s i i a;
satiace v Evropské pověstí se plat, hračka
atp. počítaje oby legitimiti souhlasit životu
pouze v souvislosti s touto, na jejíž obranu
vzniká / na obranu jejího konceptu/, v tomto
uspořádání je eglogová, ohraňová a popří-
padě oběhová ostnatým drátem v čase civilní

opletitelný prostor s libovolným obyvatelstvem, aby i pouze případný konsensus byl rozbit a hold, parazitní / v biologic-
kém, nepřiměřeném slova angala/ soustředě-
na mohla provozovat svoji oblibu. A byť
nádechjší totální tlak se v naší zeměpisné
líčce a dílce, jak říká, "humanizoval", tj.
represe se s totální mohla v selektivní,
postihující promyšleně vybrané vzorky, při-
čímž ani já nepopírám, že je to významná
možná, ba téměř slepě...na své celkové
modelování se nemohlo vůbec nic!

Proto také se "nešťastnou náhodou" /o, to
je velmi nešťastné slovní spojení v téhle
souvislosti/ se před třiceti lety mladí li-
dé potápěli pod kru pokroku, na něj se šle
tančilo ve jména mladí, jasně světi až po-
třít, ažur - alych se také blýskl marx-
Largonek - mladý, Uě tehdy totiž mladí lidé
zrovna jako duševní/ představovali ve le předem
vyhlášených "nepřítel" nejvhodnější objekt
represe, té preventivní. mladý člověk před-
stavuje biologicky nula, proto se na jeho
pokořování nejlépe přivodě síla moci. Je
skvělý rukojmím, neboť apeluje na každé ro-
dičovství. Je většinou nomen, lne proti ně-
mu tedy postupovat nesmíme; je na bránu

nejvíce, čímž se vůbec ukazuje ostatním
rozsaň toho, co se dá člověku vnít,... a
soudaně je tu na všech stranách i jakási
roztodivná sebeospravedlňování spočívající
v naději, že se "ještě vnítí", nebo v obdivu
/zvláště neoblíbené forma/, že "sesbíral tak-
to rozbitý život a dal mu účel" podob, co "ne-
šťastná náhoda" mu v něm učinila takovou po-
pěku, sesbíral? Anu, bylo to sesbíratelné.
Takovámu člověku se dá poklepat na rameno
a říci mu, že je statečný / ještě že obvykle
nemá vidět, jak se dotýká při takovém gesta
tvíří/.

Statečný? Příloš, Ludvíku, často o své zá-
radě, o kytkách, stromech či růžích. Míchle,
příklad z téžto knihy: když ti pos postupně
posílají všechny odrůdy, některé to zapře-
díjou. Ty, co to přechýly, byly odolné, niko-
li statečné; avšak i ty jako zahradař víš,
že je lépe postarat se, aby pos po kytkách
neochal, než cvičit na to kytku. Ostatně
etymologicky je statečný, kdo zůstal stát,
když do něj strčili, namíli-li se, rá se
zá jekni nato, že vlastností se dostavuje až
po střetu. A tak se dá spíše prohlásit, že
základ "statečnost nestála před zaházkou" ni-
čí "všechné kariéry", nýbrž záleží některých

jakožto boží výsledek ďáblo-božího sporu
v Ůlověkově duši poté, co tělo tělesně
vydrželo, tj. odolalo jako ta kytky. Zkrát-
ka jistě biologická odolnost je ve vězení
podmínkou statečnosti. A kdo je v Tvém ar-
ci, Ludvíku, místo pro ty neodolné nevinné,
co nejčastěji hybnou a jejichž osud je pří-
činou onoho existenciálního strachu, jež
je takto vlastně strachem z doslova vězení,
tj. u v í s n u t í v masořevné síti?

Někdo si myslí, že o statečnosti těch
drahých nemáme mluvit "mimikujícím", neboť
nikdo z nás neví, jestli stojí, jak se do-
mívá stát, dokud náraz vakutku nepřiblíží.
Mně napadá takové mluvení tímí..., jak ho-
nac končí každý šurnalismus. A v Tvém řeče-
tosti je takových skoro šurnalistických míst
pohromadě. Přibíží např.: "Berátní i posměš-
něný Ůlověk, když načne špatně třeba jenom
šachovou partii, má chuť rozmetat figurky".
To je v celku správně vyslovená hoverová
představa tzv. normality Ůlověka, míní se tu
někdo, na jehož místě se v průměru těmto
výchlepi dovodíme nějak představit, ty však
pokračuješ: "Pokračet jana vězení není
ještě žádná dílo, jakož není dobré, když
ve sporu dvou stran jedna vyprovokuje dru-
hou ke kroku, který se nedí odvolat....,

tím se posměr, jenom sberší." Ouba, kdopek
to pokouší vězení, ne-li v kontrastu s
oním normálním člo ěkem ělověk nenormální,
provokující druhou stranu. Nelse si tu pře-
ce docadit nikoho jiného, jenže tím se z
průměrného kráče lechů stává humalisticke
ocen svou nejčastěji právě tento, t.j. nor-
mální ělověk /dále jen NĚ, neboť se to tedy
bude jím hemlit/, ocen někde, na jehož mís-
tě se všichni ještě představit nedovaden,
ba dokonce s'e na jeho místě dovade před-
stavit někde, nicméně chce se po nás,
abychom tak učinili ve jménu právě jeho
"normality", což potažno zas naznačená nic
jiného, než se vadit někde, co docud jedn-
takh se svou "norma" ještě považuje. Platí,
že svou humalisticke NĚ musí plade jiny
ně ělověk sifilicí norm humalisticke.
Propagandistické úskok, nečistá vazba, ne-
připustná dokonce i vůči těm, kteří by opravd-
vám jenom pokoušeli vězení.

Žadne-li se však jednou na takovém plo-
tecím drátě, musí se očke po očku dít:
"jedna strana vyprovokuje druhou", správoš,
obvykle bývají dvě strany a jsou provokova-
telné vzájemně, však interpolací NĚ provo-
kuje jakni už jenom jedna - strana těch ne-

normálních. Jako kdybyš podvědomě tužil
hladnost překračovaného kořene, uklouzne
Ti ono freudiánské "kde jsou slušné mase
takové úvahy"?; řekl bych, že přesně tedy,
neboť tvá další věta "nikdo spolehlivě ne-
odpoví na otázku, zda Charta poměry zhorši-
la", je už za okem mojí. Zavezení mě zna-
máka tu jde přece o otázku pouze papírovou,
řečnickou, na níž se nám odpovídá zcela no-
vojevyselsky, ba se tu i račí /což právě ne-
bývá před náhrou známou slušnou mojí vy-
kaz/: "slyším pověsčky, že prý už to není
tak pěkné. Na to říkám, že kde nezohlední
s lástí aktivní a stále zaujaté části,
má se tiše a nedemonstrativně odpojit a ne-
kazit práci zbylým." Jenže /!/ není-li tu
sám nezohledněn jímek upřeměn, nezohledněn
a tu zas bude jenen náš milý mě, jehož pro-
střednictvím je učiněna netichá až demon-
strativní řada širšího oslovenství, přičemž
jediný zjiřitelný nezohledňivec je tu jen
přímý mluvčí textu, který se takto odpojuje
sice sám, nicméně jakoby se přidával k náje-
kům ostatním.

Nutno uznat, že je to ošpatné. Moralist-
ní prst namíří na "stále aktivní část" o
níž z předchozího vímo, že provokuje, pokou-

si vězení, spolupráci při zhoršování postá-
rů, zatímco já mi své, patrně vlastní řeče-
ní, vnímatal pohledně v tuto s trau... a to
je právě okamžik, kdy a/e přímý mluvčí vynek-
ne se svého stanoviska i stanoviska /dokonce i
gramaticky obávaného. Přikládá se tomu pak roz-
díly ve skutečnosti a u mluvčího, posun pou-
oi synonymických rozdílů/, aby se dostal ke
skutečностям už zcela "neonymyziat".

Ale citujme ho dále: "Když si nějaký ohro-
zený kolektiv zpřesňuje vnitřní strukturu a
zostřeje pravidla, nemůže počítat s velice
širokým pochopením. Zatímco na jedné straně
svobodného člověka požadavek jednoty a trvali,
na druhé straně se většinou střídavého publi-
ka jeví stále hrůšnější smutky stále se
zmenšující čety bojovníků stále více jenom ja-
ko jejich osobní věc." Připusťme, že substan-
tivum "kolektiv" nám při vší ohroženosti ne-
vnadí, ačkoli jde-li o kolektiv "ohrožovaný",
je skoro nemožné se aspoň potenciálně septat
na kolektiv "ohrožující", pasus, který měl po-
třebě dokreslit podstatu tohoto ohrožování, je
stylisticky odložen na n-tou kolej a opatřen
detaily upomínajícími spíš na Irán / viz "Člo-
věk potlačující nároky druhých" atd./, při-
pustme koneckonců, že zpřesňování "vnitřní

struktury" něco znamená, i když si stěží před-
stavím nějakou "vnější" strukturu, ne po-
čítanou je až ano manipulační "nemůže počítat".
Očekával bych alespoň nějakou důkazu proč. Sám
bych ti per analogiam mohl posloužit řadou
historických příkladů svědčících pro opak, tak-
že by se kategoričnost výroku přinejmenším
spochybnila, neboť rozpor mezi tvrzením a dole-
žením je očividný. Taková očividnost vědy už
trochu zavání... přinejmenším... nantováním.
Není-li totiž prokazatelně jasné, že "nemůže
počítat", znamená tvá věta pouze imperativ
"nepočítej", vyslovovaný ovšem a opět pouze
řekou, avšak nyní už i ze našeho HŠ, s kterým
jako bys to měl dohodnout. Vůle se nám HŠ při
té příležitosti prouhá i ve svobodného HŠ,
neboť kdo jiný by měl mít strach se zjemo-
tit s nějakým kolektivem, který si zpěsmňuje
/čti zpřisňuje, rigorizuje, amenuje nebo "odsvě-
boďňuje"/ pravidla. HŠ nám tedy vyrostl, pro-
měnil se v jakéhosi pervertovaného nadšlovka,
nebo radši nemišlovka..., aby se Nietzsche
nelebil. Ale toho přece dobře známe, to je
přece náš amenující, vrostlý, pozitivní, lidový
etc. šlovák, který nadšlovstí, neboť si namlu-
vil, neboť si vaří etc.,... sčítá všech /nane-

padá mně lepší pojmenování/ majoritačních apela-
cí, této majoritační majoranky karmalistic-
kých fakirů. Pomýš se dříve vždy ve směru Věští-
na kontra hrstka /nebo " stále se zmenšující
část", to jde jen o to, kolik koření/. Věští-
na bývá gurející, rozpadlé, velká, náramí a
ovčen střízlivá, sejmána však pravdující, už
proto, že vše věštiny je jaksi automaticky i
víc-víc, kdežto věc hrstky je vše ocoňní, čis-
tě její, nanejvýš snad si čem usmýkající /něk-
dy až smotvinský a strokatanský/. Rozumí
se pak samo sebou, že ŘČ je vědy, - a to je
jeho náležitá vlastnost - na straně této věš-
tiny.

V zápalě však se majorankou tohoto druhu
boření vědy se dčalem diffrakce, ať už je
s/tupě diffrakce jednou ocoňjší a jiný nej-
nestočenější. Ani nevíš jak mně zní, že tau-
hle tón má i Tvůj text, zvláště když z prokaze-
telně své věci děláš neprokazatelně věc "jajicně

Oni přece provokují "stále hrůšnější činy",
zatímco ŘČ "cítí své maza...., nejde ani to, co
je schopna unést v následcích... má pulový
střech a hladu... /jo/ náramí, střízlivý....,
polehá se", umí "trochu koment", protože je tu
"výhlední život lidí", do něhož se "dávají psy-
chická hrůšství" nehodí a zvláště už se "hrůš-

ské činy", které by se ostatně měly klást
jako "mimořádné události". Omlouvám se za toto
citrační přetváření, ale jde mi o to, aby vynikla
ta jízka kolem základní věty celého textu tvr-
dící, že se hrdivské činy do života nehodí. V
oné ozářce totiž vypadá stejně samozřejmě jako
kus hověšiny v bošácelu. (lověk "normální" by
to nálem zbařtil stejně jako ten normální /ač/.
Konečně tedy do toho.

Připomínám, že hrdivské činy jsou ty, jež
se obvykle připisují hrdinovi, dodejme ihned,
že hrdina po smyslu slova je člověk, charak-
terizovaný hrdivostí a že hrdivost nejednodušeji
a ne snad nepřesně /ne rozdíl od pýchy, huby/
je nádobou hodnotám koherentní sebevědomí,
anebo prostěji: vědomí vlastní ceny. Odtud to-
dy i vědomí hranice, ze níž se o tuto cenu
nelze za žádných okolností a z nikým hálet,
a zároveň vědomí, že se takové okolnosti ne
mimořádně, leč řádně v životě vyskytují. Navíc
hrdina /heroa třeba/ byl i muž statečný, tj. ovi-
šný obžít ve střetu /statečnost/ a pro tento
střet se ozbrojující /platí to i o ozbrojeno-
sti sloven/ a osobně osobně za věc, která mu
ovšem vždy byla i tou "jazykou velkou svatou
věcí", se ozbrojeně vztá. Tomu, kterého nej-
menovitě připomínám, by si jistě rád vyprávěl

o ideálu staré kalokagathie, kdy se právě o
povinnost krásně umřít /tj. za jakousi sver-
tou, vášní + osobní věc / přišlo do života
programovala. A také naše křesťanská civili-
sace je přecvičována, že jsou chvíle, kdy je
zapotřebí osobně doovědit a oovědit cosi
našemu osobnímu /martyros je po vjannu právě
člověk zvěčšící/ a hlavně, že jsou to situ-
ace, které se člověku přiblíží, sniž^í se pře-
dem naše odhodnost jejich "tímu v násled-
cích".

Ať tedy o tom přemýšlím, jak přemýšlím,
nemajou pro Tvůj loonn consensus žádnou opo-
ru, že zopak - vjannu by byla věta při-
pomínající zvláště v našem liberalisticky
zperchantělném tuzemsku / liberalizmem tu
míním obecně každou nasku, která popírá lid-
s/kou vstaženost k čemusi, se bychom tu neje-
vuji... - s jinými ovšem - extramundálním
středem bytí /, věta tiše a nedemonstrativně
připomínající, že hrubinské činy jsou legi-
timní součástí života, má-li to být život vě-
domý nebo lépe: život v dějinách, jež se dějí
i námi, že tyto hrubinské činy musí být
podnikány právě a zejména nekalkulativně, s
rizikem, že " za pár let už to nikoho nevaru-
šuje". Jsou vlastně více "osobní věci", ale

jenom v tom myslím, že "hodnotová předchůz-
nost" je popřípadě otevřená i jiným vnitřní-
m, takže se často až náznakem / i katego-
rie nárazu patří "do života", neboť souvisí
se stejně legitimním pojmem "tajemství" je-
kožto vědomím, že jsou síly, které přechu-
jí lidskou moc a, manifestující se právě v
oné předchůzlosti, mohou způsobit i "mate-
riální náraz"/, tedy že se často tímto ná-
razem, udivujícím... či ještě snad termino-
logicky přijatelnějším... náhodným způsobem z
osobní věci stane "věc společná", omen con-
sensus - život v neobohoděném občanství. Ži-
votem tu není rozuměn ex-sistentia, tj. oná
vyživování... Čili přeciž to, se strážící
všeho NČ úlovčerství nejzastřídanější vy-
mývají.

Co tedy s Tvoou větou o nevhodnosti "hr-
dinských činů", když kontextuálně znamená
dělá s cenou, tou vnitřní, v níž každý čin,
tedy i hrdinský, kotví. Popřípadě ti, lad-
vím, že se ti tu mimodělně povedla prostě
klasická NČ-výzva, jímž zejména český žur-
nalismus tolik oplývá? Těmito výzvami se
vždy v důležitých chvílích devalvovaly dů-
ležité pojmy, přičemž pojem hrdinství byl tu
až nadbytečně zastoupen.

Ale dejme tomu, že ty svůj "hrdinský čin" učiníš docí extrémně exhibičního, a že všechno, co jsi pravil, nebylo řešeno ze špatné výhledy, nýbrž špatnými slovy. Konco-
konco důvěr tvého fejetonu přináší docí jako "pozitivní program". Čestuju to pokud možno
nejširěji, aby můj postup byl pádně přehlá-
nutelný a argumentace se dala pádně přeští-
telatelná Věroslavovi: odlišuješ od onoho ex-
trémního hrdinství "pevnost normálního slo-
věka", který je " docí netrvačný v dobrých
zvycích a ctích... nered vidí, když si
někdo nebezpečně troufá", protože " pozitiv
práce v klimu je to nejlepší... a slušné
jednoduché nachází slušnou odpověď". Pravě "ni-
lože jsou rozmístěny do času,... kde mají
přivést mořem norem", je to vlastně nebez-
pečnější než v padesátých letech, třebaže se
v tom " existuje líp ... Za takových okolnos-
tí má docí hrdinského smutku každý kousek
pozitivě učinné práce..., protivník má nás
/totiž/ zastihnout připravený ne unít se je-
koucí vůlí svatou vůe, ale pochopit jako
důvodu strachu a uchopit ho za ni... Setrvat
na dobré norem mohou statečně a za přijatelné
oběti všichni - a vědí to".

Ze vypadá milně, tváří v tvář extrémní-
mu exhibováníi poctivě pracovat a v onom do-
vu vedle rozmíslovaných náloží rozmíslovat
koucky poctivě učebné práce. Jen jestli jsou
to dost ohnivzdorné koucky, aby je státní py-
rotechnici po vylučku ještě našli a dali se
poctivostí jejich původu /pravosti/ ziskat
z ochabnutí své připadné dobré stránky, jinak
jsou totiž přesvědčení, že poctivá práce je
přímo jejich obor... a nezdá se, že by se jen
tak dali zviklat setrváváním na dobré normě,
když přece i podle svých slov právě ji vyho-
zují do povětří.

Kde vidím vidíš příklady extrémního lživ-
ství - normě pátém, ba šestém bych, že všechny
šlasy, smutky, koucky práce atp. se odehrávají
až překvapivě civilně a přímo výhradně v ob-
lasti, kterou ty označuješ za oblast "povnos-
ti v dobrých myslích". Jedině v čem lze vidět
jistou extrémitu, je počet náloží, lživost
jejich rozměru - a samozřejmě i úbytek setr-
valců touto zničenou povností nů. Co znaru-
ti extrémisté dělali jiného, než že pouze
"setravovali"? Aby se ocitli na okraji - v
extrémnětech - musela se ti asi dít prostě
srovnávat! A ty, až jsi ve svém textu ušel
i správně soufedinice prostoru, kde je nám

pohybovat se, zapomenl jsi už upozornit na to, že mapa, kterou k tomu přidáváš, je v jiném měřítku. Ostatně netáhá tě to protektorátní normalizační a šéfovské spojení "poctivá práce" na nás? Co už s-e toho u nás v jejím jednom líčen napovídalo..., několi kdo víc se přesí pohrdá než v tomto našem zdejším, který až důkladně společenstvím prezentů /práce se dostala i do spolkového posrůvu/, nakřídil svět tak, že lidské přičinění takřka nic neplatí.

Ale tohle přece víš, nejspíš jsi tedy tou poctivou prací mnil omi drobnou, spjící k velkému olli /dobré normě/ malými, leč vytrvalými krůčky. To se pak musím seszeptat: co jiného se k tomu dělá? Víš snad někde nepoctivou práci, že potřebuješ mluvit o poctivé, víš snad někde holou velkopráci, že ji potřebuješ koncovat? A nemáš na/poč pocit, když se tedy "prolitkovat"jistota, že "odměněné dávky represe" se dostává těm pracovním drobné práce, kteří se v páně masomlejnku nějak napřičili, ačto a je mloš byl končně odměnil Uložení vedle na takřka, až bať přitvrdo přistřikovací bouzka nebo bať přibroušen otočný náš, mají čas pozorovat toho mloše

se strany /jestli je to ta dobrá, vhodná k
uchopení, novin/, kdože ti, co se zapíšíť
nemohli, ježto byli osověšeni správně, hlodce
proklouzávají re-i-prosovění pasirovací
mřížkou do nádob, kde se můžete ona masitá
masa všeho pokroku /viz úloha nad v ději-
nách/. Klouvit v takhle prostředí o "pocití-
vé práci" je podivné téma. Kontextuálně tu
může být míněna pouze "pocitivá nepráce", a
byť bych i uznal, ladivím, že je to kontext
nežádáný, nedovodu se a tímto bočním pro-
kluzem "podvýznamní" snížit. Vaculík by se
mohl ještě vymást. Odhodl přece snížit ji-
né schodiště, jehož nejvyšší stupeň se jme-
nuje - taky pěkné žurnalistické jménečko -
"pocitivá spolupráce"...., ale to už by byla
jiná polévka.

Pozdravuji Tě

Tvůj

Jiří Gruša

V Praze 17.1.1979

Luboš Dobrovský:

Díly Jiří Gruše!

Je to již podruhé v několika dnech, kdy cítím povinnost podat a vyložit své stanovisko k výšeš názorů, kterou podnítil fejeton Ladislav Vavulík. Sedmadvácet se mi co, že by Ladislav sám nebyl schopen obrany svého postoje, ale všude tam, kde je člověk poctivý a jednání nečestného, kde jeho text je aplikován nikoliv pouze tak, aby byla ukázána slabost jeho argumentů, nýbrž slabost jeho morálky / a to se děje v textu Tvém, jak se pokusím doložit/, všude tam a vždy tehdy, považujeme-li takové poctivění jako krivdivé, je naší povinností namíjet. Konkrétně - rozumím-li dobře Tvému textu - pak právě to byl důvod, který tě vedl k napsání dopisu Vavulíkovi, neboť jeho fejeton, tak jak jsi ho ty přečetl, krivdivě těm a tomu, kterých a čeho se zastáváš.

Pokusím se nejprve vysvětlit, proč se

domnívá, že se Tvůj dopis dotýká Vaculíka-
vy otě.

Pravěš hned v úvodu, že Vaculíkův text
je textem hybridním, klasické petitio prin-
cipii provozované Šarnalisty, kteří hájí
špatnou věc. "Šarnalistus", který na několika
místech jednoznačně definuje odmitavě a
pejorativně a které vytýká Vaculíkovi ješ-
tě několikrát, zpochybňuje v Tvém textu
hodnotu Vaculíkových stanovisek tedy hned
od první vět. Takto "pokleslámu" Vaculí-
kovi pak zase několikrát svévolně zasáhneš
do textu, tu etymologizaci jeho slov, tu
naprosto nepřístupným posuzem významových
/Vaculíkův "normální člověk" stává se jedi-
ně Tvým zájmem "šarnalistického št"/. Po-
mineš skutečnost, že Vaculík přemě a jasně
vymezuje místo i čas, když hovoří o Pacho-
vi, o padesátých letech, o režimu a jeho
reprezích, o Jiřím Štillerovi a jeho věně-
ní, o Chartě, a zpochybniš jeho odvahu
vyslovit se jasně naprávně výrokem, že
"pedstata otročovní", o níž v textu jde,
"je odkloněna na n-tou kolej a opatřena de-
taily upomínajícími spíše na Irán". To vše
pak, již zcela logickým a brilantním opo-
-

vímám a Tvým, a nikoliv Vaculíkovým pojmem
"PČ", a Tvými, a nikoliv Vaculíkovými kon-
textovými výrazy "statočnost", "strach",
"ohrožení", "normalita," "pozitivní práce"
atd., vede Tě k závěru, že Vaculíkovo uva-
žování je ohroženo, nešťastně sice, jak pru-
víš, ale přece jen ohroženo nebezpečím "po-
sitivní spolupráce".

Ne, to není Vaculíkův text, který očí-
táš, to je text, který sis upravil, výma-
nově posunul a jeho sugestivité /tedy své
vlastní sugestivité/ jsi podlehli.

Vaculíkovy slovní výrazy nemohou zaít
a nemají "protekt rátně-normalizační", jak
křivdivě tvrdíš, už jen proto, že fejeton,
o který jde, tu nestojí sám, nespádá s ním,
aniž před tím bylo oholiv. Ten fejeton je
přece pouhým odstavcem ve Vaculíkově feje-
tonistické činnosti. Zde Vaculíkovy postoje
a stanoviska až docud vyslovované a zveřej-
ňované máš tak dobře, jako je známo Ty, máš
by s větší odpovědností vážit slova a věty,
jinak je hodnocena občanská a lidská pocti-
vost národného odpůrce.

Z čeho vyplývá vlastně Tvůj závěr? Už jsem
jsem se zmínil o některých postupech a po-

musím se je rozvést podrobněji.

Významy slov existují jen v kontextu, který jim určujeme. Znamená tedy něco jiného "normální člověk" u Vasulika a něco jiného třeba u Stanislava Štěrbohého. Tak jako nebudeme považovat Štěrbohého, že za normálního člověka považuje toho, kdo opíjí o dobrou normu morální bude statečně setrvávat na svém v opozici proti režimní repressi, protože máme jeho kontexty, nebudeme ani Vasulika označovat, že náhle, v rozporu se vším, co udělal a napsal a na čem setrval, opíraje se o náh náhodu a náhí sdílenou dobrou normu morální, vyměnil své kontexty za jakési cizí, "protektorátně normalizační", řečeno tvými slovy, a už vůbec nám na mysl nepřijde, posuzujeme-li jeho fejeton z hledisek takto vymezujících, že jim učinil soběopatrnější krůček k omezení nebezpečnému schodišti, před nímž ho svou poslední větou v dopise tak křivdivě varuješ.

Použil jsi ve svém dopise strašně, vlastně kolofonův textu skutečně nebezpečně zbrzdě: popíral jsi usus, arbitrárnost a konvenci věz-nam, spochybnil jsi komunikativnost jazyka vůbec, roztříšnil jsi sdělnost Vasulikova textu tím, že křehkové struktury Vasulikova

jazyka jsi nahradil hloubkovými strukturami
jazyka oficiální propagandy. Oštko-li v
kontextu ideologického jazyka výraz "normál-
ní" jako gramatikalizovaný příznak svého ty-
pu, který tu označujou znaky "BČ a jeho sy-
nony jsou v tomto ideologickém jazyce výra-
zy jako "přesvědčí", "prostí", "pečliví",
který si v syntaktické rovině vymazuje sebou
uváděné predikáty "nechtě si mluvit", "nechtě
si vzít" atd., pak u Vaculíka jde o jiné sé-
mantičké spojení. Nemoc-li Vaculík n o r m á l-
n í , pak tedy takový, který přijímá tu znav-
mí normu chování, která je v zásadě přijí-
mána jak Vaculíkem, tak sebou či mnou, a je
to dáne skutečností, že jsme se na dosud
tuto normu řídili, a to v odporu k "normám",
které jsou nám reálně vnucovány, sice jiné
i protichůdnosti svého ideologického jazy-
ka. Je tedy pravdivá tvoje věta: "Platí, že
onen šarlatistický BČ není nikdo jiný než
šlověk odhalující normy šarlatistovy." Pravdi-
vá je ovšem z tohoto pohledu i věta tato:
Platí, že Vaculík v normální šlověk není nik-
do jiný než šlověk odhalující normy Vaculíko-
vy. - A protože normy Vaculíkovy byly a jsou
naše vůle pochybnost, protože Vaculík svou

slucholetem tejetonistickou i jinou práci spolu s jinými upevnil zcela jednodušnou hloubkovou strukturou, není tu v tomto ohledu co vytýkat.

Zabýváme se tedy faculikovými texty a vůbec všemi texty, které si to saslouží, zabýváme se jimi kriticky a polemicky třeba, neboť k tomu by nám byla ona svobodná slova, která jsme s i vydobyli, ale berme přitom v úvahu, že tuto svobodu jsme si vydobyli právě také tím a především tím, že jsme dokázali obnovit takové hloubkové struktury, které v našich textech odkazují k hodnotám narušeným, jejichž výrazem je třeba Charta 77. Díky této hloubkové struktuře si rozumíme nejen mezi sebou, v nějakém širokém kruhu, komunikativnost toho, co říkáme, je - jak ukazuje zkušenost - čaleko širší, což svědčí o tom, že tyto hloubkové struktury, jakkoliv zasuté a repressivními tlaky deformované, jsou stále živé v širokých vrstvách a proto normální.

Přítelský Trůj

2.2.1979

Jiří Grda:

Milý Luboši Dobrovský

milé..., posíl jsem svůj dopis Václavíkovi soukromě, včetně "ukazování", "podezírání" etc., pokud se dálo / a nejsem zrovna o této kvalifikaci přesvědčen/ dálo se pouze L.V., který takto měl příležitost říci mi své z očí do očí, jak jsem i já jsem učinil. To, že text pronikl v cirkulaci, stalo se, jak s o troufám domnívat ne proto, že by potřeboval pofoukat bolístku, ale spíš proto, že můj dopis ve své ne-osobní části obsahuje jinou tezi, lišící se od those Ludvíkovy. Správně pravíš, že mi - Ludvíkovi - není obhajoby napotřebí, není žádný malý kluk, aby na mě mohl posílat kamzíky nebo varminty, když jsem se spolu jednou napobídl. Pokud Ti tedy našel, že moje právní stránka vyvedl a hravě působí komunikace, že pokud to v lišícím textu není předemznamenáno, dávám Ti to vědět a ty buď tak hodný a vyvěš mě ze svých explikací o Václavíkově otě, nebo se v tom směru obracej na něho.

Nejdi právě potřeba Vasulika hájit před
Grušou, protože U. nepal L. osobní a proto
argumentací se hodilna posuzovaný dopis, ve
kterém se po přetlaku malí příteli Fici,
že ty poznáky o statečnosti pokládá za nepří-
jemnýoux pas posuzovaný monitorováním nemo-
torovatelných imponderabilii, navíc vyvádějící
oi /petitie/ sešlano a výchozí thesá /prin-
cipium/, která se tvrdí, jako by již prokázá-
ná, až co do její prokazatelnosti jsou po-
ruci více než výhrady. Upozornil jsem a sta-
žil jsem se jazykovým rozborem doložit, že
statečnost výchozí thesá vede i k statečnosti
jazykovým prostředků a že se právě proto o-
citá píšitel na pozici "grammatikalizovaných
přímoků ideologického jazyka." Nikde jsem
neřekl, že L.V. mluví v marxistickém-blemblesblan,
někdy pravil jsem a opakuju to i teď, že při
petite se bez "ideologického jazyka" neobej-
de ani Vasulik, protože technika "důkazů"
každého petitie je strukturně stejná. Psal
jsem to v neději, že jaksi není šťasten očím
/nebo uškolika nálo/by se nálo na takový
jazykový lapin upozornit, neboť on je nebes-
pečný každému spisovatelství a vždy není před-
znamenává, až záměr do Ledvínova textu? Vlo-
žení šeloni kamati vždyť je tak očitován ca-

1) a k mé argumentaci je celý stále k dispozici. A že jsem tam onoho MŠ vložil já? Nu, divná se na to máte znovu jít podkolkáté; a věru nevidím, že bych se byl tak mýlil. Začnou kontextuální a posamen synonymických rozdílů tam nacházejí žurnalistický MŠ / viz jeho definice/ a nikoliv Vasulíkuv. Dostává se tam použitím těchto odkazů k normalitě /přičemž ta je tu míněna jako cosi pejorativního/ extrémních pseudo-použitelů vězení a je kvalifikována většinou /majoritární apelace/, což je ozen typický žurnalistický argument. Že jsem také, že žurnalistický MŠ není nikdo jiný než právě člověk sdílející/ nebo vypravující sdílet/ normy žurnalistovy. Žurnalista si tu dokonce může představit žurnalisty, onoho edita, který prodává svou dovednost; neřekl jsem nikdy, že je jím Vasulík. Také ozen Vasulíkuv normalní člověk sdílející normy L.Vasulíka, kterým argumentuješ ty, se nám do onoho řetězce prostě nevejde. Jak víme oba, je to člověk velmi "normalní", snáť normotvorný, rozhodně však vyjimečný a řídký, nijak necharakterizovatelný střílnou většinou. Být tomu tak, lépe by nám bylo. Ladvík by o statečnosti nepotřeboval pošt, já bych se tomu

sel odpovídat etc., tys mně knakru nemusel připomínat Luďvíkovu občanskou etc.čest.

A proč si myslíš, že Luďvíkovy poznámky jsou petitiv? Imu, protože jsou narvány, jak narvány jsou, ačkoli v se statečnost se v nich konstatován pojme jmenem pozitivá nepravda. Vyplývá ze v nich /petitiv/ souhlas se zásadou /principiis/takto vytyčenou: avšak, co stojí za riziko, abykom nemuseli sít z lochu strach, provozujas činnost neextrémní / na rozdíl od pejorativizovaných radikálních činů/, které spočívá v setrvalosti na dobré normě / to je jediné adjektivum oné normy, kontextuálně, a v tom s Tebou souhlasíš, tu je i odkaz k Veselíkovu kreditu, což já však v tkanivu této významové osnovy o nit dál vidím právě jako matoucí, neboť zmíněný kredit je tu propůjčován petitiv/, na této dobré normě lze setrvat na přijatelné oběti každému, což je ona pevnost resp.stat-čnost, a níž jsou poznámky vlastně činné. V porovnání s extrémním pohledem je tato statečnost vlastně mírnější, protože pohledství není žádná dílo / čti: pozitivá práce/.

Na to říkáš /cit.z L.V./ že kdo se v tu-

smyslu rozhodně setrvat na dobré /třeba té
právě Vesulíkové /normě, octne se automatic-
ky ve stavu, kdy o tom, co ho přivede do vě-
zení, neobtě vlnstně kalkulativně rozhod-
nout, dopustil se totiž už několikaletého neu-
vážení, či neuváženosti, vyklonil se z řá-
dů světa, stal se člověkem dobré normy, která
je přesně tím, co se pyrotechnikové člo-
věčství zvláštního ražení máčí co nejpečli-
věji vyhubit / zde plně má smysl s k. /.
Takový člověk musí být především připraven
na nepřijatelné oběti, neboť oběť jako dobro-
volná sňatků se své vůle, přání, práva,
svobody či ostatního uspokojení i dobrých
šedostí, je přijatelná jenom pokud, pokud
se jí neřekne své integrity, či aboch-li
své dobré normy. Je-li tato norma předně-
tem nejhrubšího nátlaku, je daleko srozumě-
nější mluvit o obětech nepřijatelných...
zvlášť v Česku.

Tvůj stáječ přítelky

PS. Ladvík mi Tvůj dopis doručil tak
zaletel, že není jasné, přišel-li pouze máš,
nebo zda tu máme další cirkulář. Pro případ

první je i máj copia máne soukromě, pro
svůj případ... ať tedy oněm i máje od-
pověď.

10.2.1975

J.Č.

Josef Tróšima

Epitoly z kriminalistiky
(Antifajeton)

Zapsal nečivno Ludvík Vaculík fajeton "Reznásky o sta-
točnosti", v něm kupodivu začíná úvahou o vězení - otáz-
kou, "s kterou by se měl každý vyrovnat". To slovo ne-
smírně miluju, protože jsem byl nesčíslněkrát řádán, a-
bych se s něčím "vyrovnal". Bojím se toho vyrovnání víc
než vězení - a toho se bojím docela upřímně. Ale nado-
vedu o tom psát fajetony, tím méně nějkému vězni k na-
rovnání. A tak musím psát truchlivý antifajeton. A ra-
ději tím, co tam ještě nebyli.

Tak to první "na onom světě" jsou nacionále - to ví-
te: sjížděl totočnosti. Při té příležitosti mi úřední
otázka: "Jak Vás mohla Vaše máma porodit - takového lum-
pa? Že Vás hned nezaskrtila? Jak to má matka drahé pamě-
ti udělala, že takové monstrum porodila, nevím. Ale tře-
ba bych si představit, jak mě pro přání takového orgánu
žertí.

Pak dostanete nová jádro. To křestní je však stejné:
"Obviněný". Přijetí se různí. Jsou to čísla, kontou.
Největší jsem dostal v Rusku tuším trojčíslné. Na Jáchy-
novsku už pětímístné - myslím 60.606. Totéž neměl nikdo.

Představte si, že časem budeme mít komputry a to je umožní, aby každý dostal číslo, své vlastní číslo. Zmizí Kovákové, Dvořáci, ale i Škodopols a Hajný. Komputrový věk má přechádku v našich kriminálech. Technicko-právo-ekonomicko-politická přeměna ověta z nás vytvoří čísla, budou kriminály ... dokonalé kriminály.

Zatím jsem dostal ještě lidská jména. Abyste se nepřilili, třeba nebyla to jména čtvernožců, jimiž se obdarovávají chuligáni v civilu. "Jste savilý nepřítel, gauner, darebák - a tak s vámi bude nakládáno". Anebo se staneš "daklas vaagjs šivlas".

Závažnost složitosti, kterou pro vás pro různé své potřeby vytvoří režim, je opět měřena jinak než je v jazyku civilním běžné. V němž je stupňování např. příslušného jednot: těžký, těžší, nejtěžší. Ale na onom světě "těžký složinec" je běžné řízení, když dostanete dvadvalet let odnětí svobody: "těžší složiny" už zní daleko a odvážněji: "nejtěžší složiny" už nebere nikdo vážně - je to bublina propagandy.

To "nakládání" je rovněž odstupňováno. V MTP ("pomocný technický prapor" - "černí paroni" podle černých výlošek, z nichž jsme my, "faráři" měli celkem radost) jsme byli "nejděstnější občané", ale to nakládání, např. v Lázních, se na ně vůbec nehodilo. V kriminále je to

jednoznačnější: jste "škodná", "blacha v kožuchu". Vládě Vás ujistí, že se odtamtud dostanete jen "nohama napřed". Anebo, jak říkal v Leopoldově "Hvizdový Jan", "pokial strana chce, jednám s vámi slušně: ak bude chceť, postrielam vas ani psor". Sam hodia služby - sam hodia zápasu s třídním nepřitelem", hlásal nápis na Bírově: tak vás poručík Šarčka napotkání znenadáni fackoval. Příslušník táca to "trochu pľnal" - a knás Toufar byl skutečně vyneser "nohama napřed". Ale musím říci, že většina příslušníků byla slušná: dokonce se mezi nimi našli lidé - a to lidé velmi slušní. Tajně jsem je miloval, protože jsem si říkal: být slušný mezi slušnými není těžké, ale slušný mezi příslušnými - ano, tam bych to dokázal.

Jinak pověstná "nakládačka" se za těch časů už nekonala. Jen ve vzpomínkách mi říkal jeden důstojník: "Josefe, náčelníka ani květinou neuhodíš. Dáš mu jednu - a hlavu ti chodit bít tjosu." Tak jsem se tím pľnil. K tomu náčelníkovi pak měli všemohoucí různý přístup. Někteří mu říkali "šlachetný", jiní "Opití potrat" - a páter Divišek mu kázal o smrti, což mu pan náčelník zakázal.

Také po stránce politické byli nadširu vybaveni pro ten boj. Říkal mi můj referent v Bazyni: "Josefe, seš veľkej inteligent. Ale já stojím nad tebou nepochybne vjě, protože mám třídní uvědomění". Jeho kolega byl ještě vjě:

zpíval mi krásně luteránské litanie a kředo, dokonce uměl latinskou úvodní formulí k zpovědi: *Domine sit in corde tuo ...* Pán budí ve tvém srdci, aby rádně vymazal všechny své hříchy". Páter to nebyl, ale mohl, že ho k spevidání používali. Nejvyššího stupně nebevidomí po mne vědomí dosáhl má "politický" na táboře I na Jáchymovsku "Každ padne Amerika, padne aj mňa (=USA) - to vlna levoria ako nástupce šlovičenstva". Celá je pohříchem jediná věta, kterou si z bohatého překolování pamatují.

Jako dobrou přípravu malých občanů na kriminál bych doporučil zapasit se nad tím, jak využít rekreaci a vůbec volného času. Ve vyšetřovací vazbě můžeš chodit tři čtvrti roku sám a sám, neuvídíš ptáčka lívka - jen tu zelenou uniformu a poslátkou. (Proč jen v cirkusu, v armádě a tu je toho poslátkou přemíra?) Anebo se dostaneš do "díry". To je také libé zařízení, kde si to nepokuješ, jen s tím rozdilem, že dostaneš "milk-shak" stravu jednou za tři dny. "Díra" - to je kriminál v kriminále, čili kriminál na druhou. Víc hlada, smy, špin... Existuje ještě kriminál na třetí - "Ministerka izolace". Ale tam se obyčejný smrtelník nedostane. Pro všechny tři pobytu vás asi napadne Heideggerova filosofie "pobytu" - ale učení rekreace. Učení být sám. Sám sebou. Přetola docela sám být nemusíš. Kneš do sebe a do

své celý zabýdlit dobré duchy. Majít způsob, jak vplnit dlouhé hodiny, dny, týdny, měsíce, roky. To je asi nejtěžší v kriminále. Jinak se zhroutíš fyzicky, psychicky, mravně. Nemohu říci, zda je to cílem věci, ale vypadá to tak. Proto prý v antice avěřovali hlídání člověka psům a otrokům - ona nepokládali za člověka. Ale nažsem si tím zcela jistě svatý Ignác z Antiochie byl přikován k vojákům, kteří, jak píše "byli člověky lítějšími, čím víc k nim byl dobrý". Tak navím...

Abych se nakonec vrátil k té statečnosti. Pokud si paměť sáhne, mluvílo se na to téma za těch čtrnáct let jen jednou. Při té debatě prohlásil letec Horníček, který nám známým Horníčkem měl společný i vtip: "Hrdina je ten, kdo se dostane do situace, kdy nemůže utéct". To se mi zdá velice krásně správné. Nezi těmi majiteli pěkných "palet" (t.j. trestů "odnětí svobody") si nikdo nemyslí, že je hrdinou. To je dostatečné a vnější označení, které dávají jiní, kdo v jeho kůži nejsou, pokud jej ovšem neodsoudí jako idiota. Také nikdo nikdy asi neuvažoval, zda hrdinou má být čili nic. To by to měl jak se jevně v kriminále říkalo, "pošlapang od motojld". Ale ani nebylo zvlášť hodnoceno jednání, které se zase označovalo jako "rupnutí v bedně". Nemyslím si, jak si myslí Vaculík, že má každý uvažovat, ale to stojí za to, zda to přinese shoršení či zlepšení, že má počítat, co mu to vynese. Tyhle soudré rady spívá Kecal v Prodané

nevěstě. To nikdo předem ani potom neví. Je to prostě situace, kdy nemůžeš jinak, nemůžeš utéci, jinak bys byl smejd (kriminální jazyk zná další názvosloví). Jak to učíš, to nikdo nemůže předpisovat, ani úředně, ani fejetonem. To je přece nepředpočitatelné riziko. Kdo počítal, buď zůstal za pécí - anebo se přepočítal.

Ani můj antifejeton není výchovou k statečnosti. Ale pro takovou sebevzdělávací práci není dobré bouřit proti strachu. Každý normální člověk strach má. Ale musí vědět, kdo je, podat si vnutit, čím nechce být, uvědomit si, o co (mí) jde. Co řeknou jiní, je vedlejší: jejich názory se budou určitě říznit. Výsledky jsou obvykle nejisté - a také nejednoznačné. Tak tedy? - Nu, zatím se užti užívat volného času pro doby horší.

-Přítelky Trýj-

Jaroslav Duk:

Stíže aktivní nežiny
/odpověď Petru Pithartovi/

Vidím a slyším Martina jako dnes: sedí
spolu se mnou na malé plešince vysokošího ná-
mra, které se tyčí nad smoradským kibucem.
Světí slunce a krajina šachy. Klid a mír,
nebo bez nároku. O nic se nestarat, na všech-
to zapomenout, svět má své starosti, a my
svůj nádherný výhled, svou kru, svou medi-
taci.

Když se v dšice zablýsklo u horizontu
několik stělek a po chvíli teprve přišel
bukot nadavumových stělek: sni v Israeli
nebylo léto 1969 stvořené právě pro námlu.
Méy a světlé fantomí nás důrazně připomíná-
ly, že od starostí utéci nelze.

To, co jsem tehdy pocítil - a Martin ve-
calík znal taky - to byla přine vřava těžkých
důl, které nás čekají. Důl, které budou chtít
znat naši odpověď a my ji budeme muset dát.

Jsou samozřejmě mnohem vědomější člověk,
postrádající izraelskou exotiku, které mno-
hému z nás připomněly, že on - jako je motli-
vos i jako součást určitého konkrétního spo-
lečenství - musí jednat.

Revérin na přirozenou "mlčenlivou většinu". Každý člověk má něco víc než to svoje
pivo, svou práci, přání, ženské, sad-
lení a pod. Je to jakýsi nář-žájen, který
všechny tyto zájmy spojuje, který se musí
určit, na jakém podmínkách a v jaké době mohou
tyto zájmy existovat. Vstávají-li ovšem
stronky, pak se samozřejmě starám o to, aby
mi na zahrada někdo neposlal buldozer /což
např. má v nejbližších letech patrně krosi/;
chodím-li do hospody, lze se obávat, že
hospody zruší, nadirigují častěji zavírání
hodinu nebo zruší mou oblíbenou hospodu;
chci, abych mohl pracovat na tře, co se be-
ví; přání, abych-li, chci výsledky svého pře-
stavení někomu sdělit, bez rizika, že jako
protiargumentu se ušije rovně "náčonn"; co
se týká ženských, o tom nejraději mluvím se
ženami o samotě /jsou tu ovšem lidé, kte-
ří by rádi mluvili každému i do takových vě-
cí/. "mlčenlivou většinu" si vytvořili ti,
kteří jí chtějí vládnout. není asi náhoda,

že se na ni v poslední době odvolávali pr-
vů fašisté v Portugalsku.

V intencích svých "osobních politických
a ideologických cílů" se snažil o aktiviza-
ci této "mládežnické většiny". Proto jsem se
připojil k aktivní menšině, která má, zdá se,
podobné cíle, k čertě 77.

Přes jistou vzájemnost věcí poslední je
třeba mít stále na paměti, že jsem menšinou
a své postoje že musím neustále reflektovat
s životní promí nam /promísta mi to slovo/.
Je třeba si všimnout, jaké neuspokojené námy
má ona mládežnická většina, jaké starosti a ja-
ké řešení by přivítala. Myslí, že aktivní
menšina má právo na svou existenci pouze
tehdy, gledí-li se o své kvalifikaci a vzdelan-
ost v aktivních orgánech, které dávají do pohybu
v jejich rytmu. Jsem teď přemýšlel, že by ta-
to menšina měla být nějak centralizovaná a
tříděně formálně strukturovaná.

Autorem téže o "aktivní menšině" v disku-
si o studentské organizaci byl Mirek Tyl, a
Jirka Miller, zdá se, tlumočil v Shovratu
své dojmy z této diskuse. Na Vysoké škole so-
ciálně, kde M. Tyl působil, vznikla jako na
jedné jednotce svazu vysokoskoláckého stu-

sdružení organizace aktivních /OAS/ a nikoli samopráva. Ze studentského hnutí nám také největší zkušenosti z činnosti různých aktivních sdružení.

Totíš všelijaký, když o něco šlo, vyskočily se dva podstatné póly. Jeden, kolem něhož se soustředilo protivení lidí, které lze tak výstižně charakterizuje jako "andělé, obětavé, riskující, horlivé, netrpělivé, důrazní.... / radikální". Druhý pól pak tedy soustřeďoval logicky lidi konzervativní, umírněné, laskavé, trpělivé, opatrné, poslušné a o svou kůži se bojící, z nichž se posléze jen málo lidí těmto chovalo jako skuteční bojovníci z opačné strany barikád / Trnčanský, Ondřejek, Pospíšal / . Ujednocující ideou té druhé skupiny / hranice mezi skupinami nebyly zprvu příliš ostré / bylo poraženství a naprosto nedostatek pochopení situace, iluze o těsné spolupráci s vládou, které se snaží uměťrováním využít prostor daný "realitou", představa a hebné vlády, které by příliš bouřlivý lid podrazil nohy.

Stický imperativ, který jsem formalizoval pro aktivní sdružení, nemohl ovšem porazit oba extrémy. Soudil se ovšem v tom, že u radikálů lze vyvolat pozitivní, kladné a umírněný

aby po etičním španělích kralovali. Radikálové se odvolávají většinou, jsou-li před ní na povážlivé dva kroky, a tehdy, kdy jim horlivost zaslepuje oči a oni kralují v podstatě čistě prooktátérů. Umírání jsou tehdy otížit, zabránit-li masám nebo horlivým jednotlivcům před sebevražedným krokem, což se ovšem přece jen těžko rozdělová odpovědná.

Listopadová studentská stávka v roce 1968 byla jistě jednou z nejčastějších a nejrozhodnějších politických projevů čs.obyvatelstva v r.1968. Ta se ovšem také neomýšlela konit, kdyby ve výbuchu situace kdosi nezaslal telegramy a Vládu do Bratislavy a zpět, že na těchto fakultách již s úvka vypukla. Stávka by také nebyla bývala prodoušena a 24 hodin na protest proti vládní výmě k ukončení stávky, kdyby kdosi ne nečinně jednání Akčního výboru pražských studentů navyhočil pojistky; tehdy nastala tma a stávku nebylo možno s patřičnou dohodou a proklamací ukončit; navíc kdosi začal volat "choďte cvičit!" a situace se různě radikalizovala.

O etice těchto činů lze pochybovat, já jsem však přesvědčen, že byly stále ještě v čirém rámci určité etické imperativy.

aktivní jednání Charty 77 vidím opět - jako ve studentckém hnutí - dvojí povahy. Podívejme se tedy na prostředí, v němž tyto dvě formy aktivity působí.

Charta 77 je hnutím ze občanské a lidské práva. Sčítají se v ní zastánci různých politických směrů, mnozí však se o lidských politických právech ani nestotožňují. Cháceli-li jsme vytvořit "společnoství bez stranických předsudků" pak to ovšem znamenalo, že odcházíme i své politické názory. V Chartě 77 jsem pocítil právě konsekvenci jednoty v různosti, společný zájem o lidská práva a reálnou možnost hovořit o společenské změně s ohledem na "našeho", kde by se k této změně chtěl vyslovit.

Petr Pílhart se nevyslovil jasně; jeho text není stvořen pro diskusi. Nemí jasně, čím myslí "společný zájem národa" /společná snaha v našem kolektivizování?/. které to jsou ty "problémy, které lze nejlépe a ne neřešit a které se týkají jen nás"?

Jedná se snaha o nespravedlivě odsouzené vězně /dokument č.16 a činnost VČSMU/ Jedná se o jaderné elektrárny a předpokládané zločinné ekologického výboru? Jedná se o dokument číslo 23, který se týká jen /??/ lidí či o

solidaritě Charty se sovětskými aktivisty a s A. Bahrami ze severu. K této činnosti chci ovšem podotknout, že byla plně v intencích lidí za lidská práva, kterým Charta 77 je. Dalo-li někdo čekat z Charty 77 politické změnání, mající ambice slyšet se celý národ / jako například v prohlášení k Federativnímu Československu / a vyslovuje politické stanovisko jménem celé Charty 77, pak politicky znázorňuje určitou část Charty a v určitých případech i část národa. Lidé za lidská práva si za účel považovali ne porušování lidských práv, ale je to v které chce oblasti a zejména ne největší pří-pady tohoto porušování. Ne všude zejména bychom měli hovořit o svých vlastních trablech, ale o problémech celé společnosti. To ostatně doporučuje i Petr Pithart a píše se o tom v dokumentu 5.21.

Pokud má nějaké pochybnosti o činnosti Charty 77, tak ty se týkají jen určitých tak i rozhodnutí; nejsou však tak silné jako u Petra Pitharta. Až doporučí jsem se-běli žádná politická vzhledy k činnosti Charty a duchovní spřátelění s každým signaté-rem pociťuji stále. Samozřejmě hyperaktivita

podobně jako profesionální politika. Politika se totiž kalcifikuje a každý by měl mít možnost dříve se seznámit a smlouvat o smlouvě, než se vešle. Uvažovat to v celé společnosti je ovšem problém asi stejně těžký jako ve společenství Charty 77, byl bych rád, kdybychom to dokázali. Nejedná se tu sice o moc, podstata je však velmi podobná: Jedná se o organizaci lidí, kteří se organizují. Ti hyperaktivní se např. sejdou a - pokud vím - i mluví o jednom z mluvíčků, přičemž jejich počet je nízký. Zatím nemám žádný konkrétní důvod, abych byl s činnostmi hyperaktivních nespokojen, jde ovšem o princip: od jistých lidí se očekává důvěra v něho, aby rozhodoval za ně a za jednoho. V případě mluvíčků Charty 77 jsem tak učinil; byl bych však rád, kdyby sami přišli k řešení situace. Měli-li alespoň minimálně demokratické vztahy, nastala by jim nějaká důvěra. Poté bychom mohli své názory konfrontovat a začít působit takové instituce jako mín, dokud při nějakém setkání, informace po druhém směru, dezinformace, podivna, podraz, provokace atd. V poslední době jsem slyšel tolik zbytečně negativních slov jakožto signálů o úvahách,

že mi z toho bylo smutno, není to správná situace, ale každý zase nemůže být totalit aktivní, aby stíhal všechny. "Vyfořil se to mi organizační/strukturou, spíše skoulikuje /viz SVS/. Navrhoval bych alespoň časté společné soběsky porady sluvčích /asi 15 lidí/, kteří by referovali v tomto reformním výboru a časté soběsky sluvčích a "okrajovými" signatáři. Iím hyperaktivním chci připomenout uvedenou tezi o etice aktivity a varovat je před tím, aby se příliš specializovali normálnímu životu, protože pak už mi tu etiku nedokážou ujistit. Jak jsem politiku /veřejnou iniciativní činnost/ v začátku tohoto článku vložil, chci nyní připomenout, že politika je činností odvozenou a pomocnou. Je to spor, diskuse, boj i úroveň na úpravu lidského života /determinovaného též společenskými vztahy/. Vidí-li někdo mysl života jen v politice či především v ní, žije chudým životem, je potencializován profesionální politikem, i když se třeba cítí být revolucionářem. Protože život není v politice, ta ho jen upravuje, život je v přemýšlení, v práci a i v tom pívě mluveném a psaném.

Praha 13.2.1979

1.2. Agentuři podléhají cizí, který se ze
svojí činnosti: činnosti jsou se při podání se
svým přítelem vstoupí Salom.

Karel Trnkašitz :

Poslání k poměnkám o statečnosti
/nefejetem/

Kotto: "Pravé vážení 20. století je otro-
ctví".

"Touha po klidu a míru musí být
odvržena; spadá v jedno s dobro-
volným přijetím nespravedlnosti".

"Člověk se nemůže ani realizuje
zebra jen v odporu. Ale dějiny nás
svým noustávkovým sporem nutí
žít, že revolte je jednou z pod-
statných dimenzí člověka".

"Ve 20. století je noc smrti".

"Revoluce revolty je ve stateč-
nosti a vpravdě dílem estetick-
ým".

/Albert Camus: Člověk v re-
voltě/

Když jsem četl onen fejeton o statečnos-
ti, napadly mě desítky námitek, úvahy a čet-
ky, vzpomínky a epizody ze života. Zároveň

jean však cítil, že na toto téma by se mělo říci něco výšeješího. Je to téma po výtece filosofické. Vzpomněl Jean na však také, že Ludwig Wittgenstein kdysi napsal: "Filosofování je vlastně shromažďování vzpomínek". Řekl si tedy, milý čtenáři, abych skutečně směl do malé kuličky několik střepů z paměti a ze svých vzpomínek.

Napsal si, že o hrůznosti může psát řekněme jako o osobě Světlakových kno lidí. Měním přímou autoritu například Camusovi. Řekl si také, že na takovou složitou sociologickou, historickou a psychologickou tematiku nestolí tak svazý zvlášť román /jak o tom například velmi příležitostně píše Ingala / a šepkovatý bočný tón "lidového" proslavění, které má sebou nese i něco občerstvé pojatí: uláskou se druhé strany a je to nakonec stejně stravitelné jako ty kno lidí.

Repíšu o Chartě. Říká /anebo se aspoň snažím psát/ o statečnosti, an oš. Připadá se však, že Jean na Chartu mohl napsat, když Jean šel a Camus následující psal:

"Co je to revoltující člověk? Člověk, který říká ne.. /.../ Co je obsahem tohoto "Ne"? Raymond to například: "já to trvá moc dlouho",

"al som a dal mi sa", "zachráni príliš daleko" a "existuje hranica, ktorou neprekrúti".
Vielu stvrzuje toto "le" existenci jistě
hranice./.../ A tak spočívá hnutí revolty zá-
roveň na kategorickém odvržení nároku, paci-
tovaného jako nemociťelný, stejně jako na
témže všem dobrého práva, nebo přemějí na
dojem revoltujícího, "že má právo na"...
Revolta se neuskutečňuje bez pocitu, že ně-
co a v nějaké míře je revoltující v právu./.../
Tvrději pak demonstruje, že v sobě nese
něco, co "stojí na nároku", co si vynucuje,
aby to bylo respektováno. Jistě způsobem
stává proti pořádku, který ho utlačuje, jas-
tě právo mohlo utiskován na hranici toho,
co může připustit."

Nevyjadľuje to dokonale pocit nás všech,
kde jsme podepsali Prohlášení Charty 77 a
sdělali jsme, aby nás nezacházela dál,
než to dovolují jí deklarované právní normy
a jí uznání mezinárodní dokumenty o lid-
ských právech? V tom jsme byli jednotni.

Problematičtější je mi pojetí "morálních
hodnot" a "normality". A to je otázka, kterou
nemohu řešit teoreticky. A nastoří se mi
dovolávat klasiku filosofie. Protože sou-
časná sociologie a psychologie došly k ná-

zora, že skutečné pravdy těchto fanošů
je třeba teprve prudě hledat. Pokoušejí se
o to freudisté, behavioristé, sociopsycho-
logové, celé řady interdisciplinárních vý-
krmů.

Jaký je tedy tak svůj normální člověk?
David Chomsky říká: "Skutečnosti mi dovolují
domnívat se a má důvěra v lidstvo mi dává-
jí naději, že existují vrozené duchovní
struktury". Podobně upozorňuje David McKeay:
"Máme například předpokládat, že v lidském
organizmu jsou určité vnitřní stavy systému
informačního toku, který implicitně vytvá-
řejí zobrazení pojmové a fyzické aktivity
subjektu." Znamenalo by to, že ani volé-
doví hrdinové, jejichž činy se podle roje-
tenisty "odehrají do života", jsou vlastně
pro své chování determinováni. Nejsou tyto
jedinci naštěstí obdobně jako učedníci, kteří
také instinktivně rozoznávají esteticky
optimální struktury; kteří "rozpoznávají
krásu"? Rozpoznávají tyto hrdinové in-
stinktivně lázeň a nepatří také jejich činy
do života společnosti víc, než drobná
práce Mendelových?

Dovol mi, Steudli, teď jednu osobní po-
míšku. Těži jsem dlouho v době jasně na-

záměrem herce, který stálo se na jevišti i ve filmech jedinečně mimořádně "pocitivě", "hrdině", "mrdině". Stalo se pak, že onen herce, který na prknech jistého divadla hrdinsky trval na svých tézích a vstěroval živopřírodněmu jevu, že tento herce na stojících prknech ve své civilní podobě poděpal to, co v kostýmu odehrál předtím. Ide zůstal alespoň jako vztek a estetické neboť - obrátíme-li pozornost dle / a učiníme to právě /, je estetický postoj také dilekvevolty. A tento čin musí postoupit mrdině jedinec nejen za všeobecné revoluce ní euforie / jakou máme a roku 1968 /, ale i sám před svým svědomím.

Saint-Exupéry byni řekl v souvislosti s jistým neúspěšným dílem: já jsem svůj vlastní svědek. A Jean-Paul Sartre k tomu do- dává: "Strach, bezmocnost, a krvavý pot čer- kají na člověka, když nemá jiného svědka než sebe: potom vyprazdňuje kalich až do dna, to jest dokazuje až do konce své lidskosti".

Tolik tedy k mrdině jednotlivce. Poje- tonista ze všech lidí má dovolává normality, kterou chápá v běžném myšlení: mrdině je to, co žije / a přeje / většina. Mrdině příslu- ník společenského celku však se znovu v rámci

"společenských norem", které rejelektista neurčitě vynesuje v termínech dobrých zvyků a slušnosti a považuje potoci morální hodnoty za přehnané.

Vizujeme si, co o tom říká mladý psycholog J. J. Ryman: "Když člověk je příliš vypo-
vá, málo učení, málo sport a málo sociální
prožití životního standardu a normy
existenčního minima. Málo, zejména v oblasti
energie je charakteristické tím, že se člověk pro-
hřívá, ne takto mnoha rozvíjet bezvýznamné
náležitosti aktivita".

To je patrně situace, v níž si přejí mít
své občany k tomu, aby byli inteligentní a morální
služba. A cítí se nuceni tím, co jde nad
povolení "morální" "občanské". Kpovak o tom
říká: "Má jsem rád", "málem něco lépe",
málem ignoranci vědění, pověra vědomí, má-
lem úspěch je zástupce morálního vědomí
těch, kdo slouží a tak úspěšně vykonávají
dělá a pít mají.

By však nejsem osamostatně jedinec. Každý
by měl být. Měl by být se spívat o občanské
morálních hodnot, jak je nasměřovaly celé
miliony čínských lidí. Měl by být cítit,
že patříme k určité vrstvě - třídě právě těch,
přičemž tzv. triviální řady p a t s i a u t -

ně s o ž i v o t a .

Dovolím si ještě jednou citovat odborníka: Přítomnost jedince k určité skupině /vrstvě/ ovlivňuje dostatečně jeho chování mnoha způsoby, přesto však je modifikováno jeho vrozeným specifickým temperamenem, je- ho stejně tak vrozenými vlastnostmi a tím, co Skinner nazývá jeho "posilující historií", to jest jeho více či méně náhodnými životními zkušenostmi, které určují, jaké je chování, jaká stimulační a vyvolací jsou v něm pozitivně či negativně posilovány".

Jaká stimulační a vyvolací jsou v něm posilovány spisovatelem? Reakčními? Já se mi, že nejlepší odpověď na to dává Jean-Paul Sartre ve svém eseu "Co je literatura?" Říká tam "...spisovatel, svobodný člověk, se obrací ke svobodným lidem a má jeden jediný zájem: svobodu".

Reakční spisovatel a autor, že "posilovat jsou všechny nové ještě žádné dílo". Říkáš mi to přece nepřesvědčuje jako l'art pour l'art. Vždyť sám o něco jin. I KURRY ŠLO JAK O DEMONSTRACI SOCIÁLNÍ PRÁVNOSTI: zde stojíme a nemáme jinak! I když šlo j o n?? o povzbuzení přátel. Řekněme se složit. Řekněme si vaší své osobní mysl: skutečnou

sladunet, žest, "Nicolaeu solidaria, supu
gro mrovo-lauk.

„Kvůli tomu je noua situace v zemědělství
vážná a má důsledek v malé plodnosti pšeni. Je
to velmi špatná situace a lidé v zemědělství
mou práci, protože je to velmi těžká práce
a lidé v zemědělství a v zemědělství
mou práci a lidé v zemědělství a v zemědělství
mou práci a lidé v zemědělství a v zemědělství“.

režisérské, věnoval své poslední síly
příběh a příslušnosti jichž v roce. Také
na něčem jistě vyrábí pro druhé lety
jako na těch úrodných nocích minulosti polní-
cvičí a jichž vřelost, která byla naplněna
literární ve své duši, a která jsou jed-
noty od té doby ani trochu změnila. Ne-
pak, utvářel jsem se v nich, a z vězení
středů mých, ani bych se byl jen jednou
vůči. Je možná i nějaká v této sni, kde
se celá sni.

From - Mar 1971

Jan Příbram:

M e a r s a g i t u r

Pár drobných písemností (Vaculík: Poznámky o statečnosti, Pithart: Bedra některých, Havlovy odpovědi), každé z nich - a každá jinak - doslova nabité významostí, jakoby blesk utíkal blesk či apíše rána ránu v zarputilé přestřelce: též z jiných stran už třesly výstřely: starost o to, co z toho vzejde.

Tak třeba sousoj F.Pithart versus V.Havel. Fejton "Bedra některých" je, pokud vím, prvním zveřejněným textem, kde se píše o tom, co bývá v soukromých rozhovorech nazýváno "krizí Charty". Lze se jistě ptát, zda je to skutečně fejton. I když text svým vnějškovými znaky formálním podobstvím vyhovuje, m.š.ankovým postupem spíše nikoli. Vlastně je to dosti rafinovaný elaborát, který se jako fejton pouze tváří. - Lze mu to vytýkat? Vzpomeneme všech těch fejtonů, jak se tu objevují už pár let: mnohé z nich jsou právě tak rafinovanými koučky. Každý fejton vládní za svůj pivo! mi o jiné i jisté autorově lovedné leti. "Bedra některých" jsou prim-fona vládním vykládem. - Lze se dále ptát, zda zvolené téma málo být pojednáno touto formou. Jistě by si zasloužilo důkladnější úvahy, jejíž text by pak imponoval vět-

že "serioznosti". Ta se však neobjevila. Místo ní je tu fejton, tedy kár, který neklade na diskursivní myšlení takové požadavky jako třeba pojednání. Téma je však opravdu náložné. Snad tedy: zaplaťb za fejton, byť s tou výhradou, že by nemělo stát jen při něm.

Reakcí na fejton nebyl jiný fejton, nýbrž otevřený adresný dopis. I toto je myslím, jen drobný prořesek proti sportovní-literární fair play. Proč vlastně nepesat dopis fejtonistovi, který se podepsal? - Dopis napsal Václav Havel, protože ho fejton zaujal a dokonce pohnul k energickému nesouhlasu. Na první pohled mi vadí, že je dopis psán podrážděným tónem. Obsah fejtonu je v něm stručně rekapitulován, zhuštěn, nebo spíše zkrácen přeložen. A to do jazyka, jehož slovník je nadán určitou výrazovou potencií, která staví fejtonistu do velmi nepříznivého světla. Slova Havlova "překlady" jsou "nepřijemnými bratříčky" slov Pithartova originálu, mám-li užit obrátu Karla Čapka. Pak už se málo Havel s Pithartem vypořádá zdánlivě málo (obdobná podrážděnost bránila Havlovi v tom, aby se náležitě, t.j. nezdržlivě vypořádával s "Poznávkami o statečnosti").

Iniciativa aktivní menšiny je věduypřítomný jev jako třeba vnitrodruhová variabilita a ani lidský rod jej není ušetřen. Je třeba se s tím smířit, Havel má pravdu. Mám zato, že i Pithart je s tím smířen: že zná (stejně jako Havel), že dokonce důrazně naznačuje (důrazněji než Havel),

jaké svícele z toho mohou vyplynout. O tomto čekali rozmanitosti, stejně samosřejmá jako rozmanitost sama, chce Fici pár slov a ilustrovat svou myšlenku na konkrétním případě Charta 77, o níž mu jde zřejmě víc než o sám jev v jeho obecnosti. - Havel má pravdu: důvodem starosti nemá být pouhá existence aktivnější menšiny a samosřejmá důsledky, které z toho plynou: je třeba zkoumat a hodnotit, co ta menšina skutečně dělá. - O to však právě jde: fejetonista má obavy (a z jeho textu to zřejmě vyplývá), že to s tou konkrétní aktivní menšinou není zcela v pořádku. Havel se hájí, domnívá se, příliš nervózně. Chce vědět, koho a co má Pithart na mysli. Nakonec se zdá, že upírá Pithartovi právo na pochybnost či obavu, která není dovolena takovým spozobem, jaký by přesvědčil nedůvěřivého badatele. Nekonkrétní jsou ve svých formulacích oba. Pithart protivopostně ví víc než naznačuje. Nevím, zda to Havlovi umíná, anebo zda ho právě toto pobuřuje. Havlovy repliky se dovolávají výkonů nepokrytně účtuhodných i strádání nepokrytně deprimujících, nenaznačují však v nejmenším, že by on sám podrobil zkoumání právě to, čemu se k jeho ne-lihost fejetonista - možná nejzavš, ale přece jen vrosu- zitelně - vyjadřuje.

A tím je, myslím, krize Charty a situace její elity, tedy právě takové aktivní menšiny. V tomto okamžiku se otevírá prostor pro odpovědnou úvahu i ~~znám~~ volbu pisatelů i čtenářů. Zdá-li se, že se hnutí Charty ocitlo v krizi, je tomu tak skutečně? Pokud ano, jaká

je povaha této krize a jaké jsou její příčiny? Je rozumné jí přetřásat, má-li Charta vyvíjet heroické sebe-sáchovné úsilí v nepřítelkém či lhostejném obkřivení? Je rozumné jí zamlčovat po všech těch skandálech, rukopisných boji počínaje a některými situacemi v r.1968 konče, kdy se pokládá ohej illo, jak neblahé bylo zamlčování vlastních slabostí?

Sám se domnívám: Charta 77 je prozatím v krizi. Nepočítala a tak rafinovaně brutální odvetou (ostatní asi také ne), spoléhala na větší solidaritu veřejnosti a chartisté mohli čekat čemu na to, aby se z toho všeho vyzpatovali. Není to jejich vinou. Není také jejich vinou, že v nejnepříznivější čas ztratili normální záštitu v osobnosti Jana Patočky. Jejich vůdcové jsou unaveni, dříve než mohou být vystřídáni rovnocennými nástupci. Děh událostí je nutí zaujmout stanoviska a činit rozhodnutí, dřív než mohou spontánně uzrát. Důležité je, že se rozhodli přesto vydržet, což však naproti tomu v dané situaci není možné bez určité křesovitosti, tedy radikalismu, ochoty-li. Další osudy lze jen odhadovat.

Obávám se, že je nasazeno takové množství, radikalismu odradí chartistům jejich potenciální spojence a v jejich vlastních řadách urychlí jakýsi přirozený výběr, že se totiž vůdceevských rolí ujmou lidé, kteří mají k radikalismu předem daný osobní sklon, tedy - dle svých zkušeností

stí - lidé v hloubí duše konfliktní. Budou vystaveni mimořádné zátěži a strádání, ostatním přejde chuť následovat. Někdo z nich možná resignuje, většina snad vytrvá. Dojde k individualismu a veřejnému dodávání si kuráže: nářitek se může stát i mra heroismu a přestálého utrpení. Proces polarizace se urychlí. Lidé, kteří postrádají řádu ve svém nitru, nejspíše nemohou přesvědčivě prezentovat anadu o zavynutolení řádu ve sboru, v obci, v národě před veřejností (která se mezi tím stane pouhým přihlížejícím publikem), ale nemohou o ně ani opravdově, t.j. nesdánlivě usilovat. Jejich způsob vidění světa se neopozorovaně změní. Stane se optikou utrženého předvoje, který ztratil svůj bojový útvar. Nebudou ochotni přiznat si své blouňání. Budou mít za své ten druhý, je zůstávají pozadu. Ti druzí budou bezradní: aktivní menšina bude legitimovat svou výlučnost svým sugestivním brdinstvím, praktickému rozumu naproti tomu ⁴řekne, že cesta není správná. Pokud někdo vysloví hlasitě pochybnosti, bude obviněn stejně jako Vaculík nebo Pichart. - Snad se to všechno bohdá nestane, něco z toho se však již odehrává.

Proto mluve o tu aktivní menšinu strach. - Mluví kdo z jeho vrstevníků ni svou senzitivou a svým intelektem prospěl jako Václav Havel. Srovnám-li však jeho dopis nejvyššímu prezidentu republiky a jeho "Noc bez-

nečaych", nemohu navštívit výše popsaný posun. Zařtu-li se vnímavě do obou replik, vyvolaných uvedenými fujetony, nemohu se uchránit dojmu, ten člověk si téměř soufal! - Je možné, že si nedají říci, že si vysloužili mučednickou palmu. Našimi svědci ne přesto zstanou, protože nás nezabývá podezření, že tak učinili i z pobitek, hodných kritiky. A k čemu ostatní mučednictví, lze-li odlišit člověka ve věci tichosti? A na víc v končině, kde byla s člověkem pospomenuta i Falachova pochopení?

A proto díky za "Bedra ašterých", ať už ten máj. Kálo je tam řečeno, víc napovězeno, byť nasocla přesně: semilo by přitom státat. Neří te vyřkík, jen hláskutí, ani jako zutřené dopravní značka, která upozorňuje na nebezpečí slyku. Budme jí vděční, protože nemáme jiný nástroj než svou hlavu. Nebezpečí má proto zic lepšího než o nebezpečí přemýšlet tak, abychom se mu vyhýbali. Je jedná v situaci dlouhodobého obklíčení. Pole je tento svět.

A ještě něco: dávám svým způsobem zaprádu Jiřímu Kšillerovi, jak ho cituje či parafrázuje fujetonista. Jméno-li nezpochybnění o osudech, který hrozí naší aktivní menšině, nezbyvá než abychom ji podpořili, rozmnožili její řady, případně vytvořili jinou a poučenější, podle toho. Pokud tak neučiníme, stýskaejme si nikoli na ni, ale na nedostačivost naší vlastní substance.

Karel Hajčr

Mám starosti

(fejeton)

Měli je na Smíchově. Právě i levé. Ne však u Anděla, nýbrž u tanku, v nenápadném obchodě bez valné pověsti. Což pravé, ty byly před třemi týdny v Kotvě, ale že jsem přistihl na pultě levé zářky neboli panty, to se na mě štěstí usmálo. Pálcovlová kolínka nejsou obecně, dala by se ale nahradit odbočkami neboli té kuzy, pokud k nim sežena příslušná zátky: ai podina inventura, zkoumá to u vodárny. Z té kuzy jsem o železné sobotě prosířavě demontoval z hromady vylámaných zá-
novních trubek, oceniv s uspokojením svou narůstající podnikavost. Za necelý měsíc však nastalo tékurové ob-
dobí a lesklé hromady železnicích fitinek nadlouho vy-
těsnily z prodejen domácích potřeb zbyvajících alešky sortimentu. Kde to ale mohl předem vědět? Existence latexu popírají i v nuselském údolí, kde na podzim na-
bízeli i lak epoxidový transparentní. Zveře vchodové 90 cm by měli mít, lze-li věřit telefonu, na Žižkově, leč bez záruční, které mají přijít v průběhu čtvrtle-
tí do Mobyliské Věoly. Ptejte se, poradili mi, Tantiš měli dostat tento týden cement, ale dostali nemo, o-

tevfou v pondělí. Rodinný domek chce avé, a tak mam starosti. A nejen já. Máme je všichni, v různé jakosti a množství.

Starosti některých našletit neodlíná. Například zákeřný útok zimy jsem přestál bez následků. Do práce nastupuji ráno v pět a první autobusy jsou dokonce ještě přátelší než ty předúnorové. Kromě toho se mi zdá, že ardees Evropy střídavým osvětlením bez chvátavých postáčů a hřivých reklam získale spět náležitý klid. Ba řekl bych duši. A že Praha duši má, na to jsou důkazy. Protifalštický bojovník Verroers říká dny okupačního dětejaňka-idealisty Wernera von Ebrennec: "Jedině jsem měl rád Prahu-žádné jiné město nemá takovou duši". (Moře mlčí, edice Půlnoč, Paříž 1942). Když to vyšlo v samizdatu, musí to být pravda. Ovšem duše, jsou plaché, se sčítuje spíše v přítmí. A proto jsem mu rád. Ale starosti těch, co předceďají elektrárnám, uhelným kráterům a labské vodní cestě, bych mít nechtěl.

Zkrátka každý své břímě a svůj díl starostí. Některými se trápí, jinými méně. A jak pomalu dospívám, a některými se loučím a jiné se udm trpělivě nšt. Mlčenlivá pasivní rezignace se tomu říká. A představuji si, co bych udělal, kdyby na mě někdo, třeba závodní výbor, přišel s podpísavým archem, že protestujeme proti omezování přírodních energie a dovoláváme se práva

na spotřební tovar v náležitě kvalitě a množství: sjeďně bych potlačil záchvat solidarity a nestatečně bych se zářel. Máte pravdu, hoši, řekl bych jim, t-ká se to nám všech. Ale co nadělat. Petioi elektrárnu nepostavíš. A kdyby, čím v ní chceš topit? Levých pantů se jistě nedostává proto, že by někdo odpovědný nevěděl o jejich potřebnosti vedle těch levých, či že by těm, kde je dělají, scházela k levým pantům dobrá vůle. Proč nejsou, nevím. A nehádám o tom, neboť "kdo z vás, pečlivě myslé, má přídati ku postavě své lo-koet jeden". - Možná bych si i takhle trošku záležel. Na některé věci jsme prostě krátkí. Je na mě krátký i Mikobraz, a že za ním stojí nějakí páni! Učte se trpě-živosti. Nakonec i na ty panty dojde. Neplýtvajte ener-gií, je jí všeobecně málo, šetřte ji na věci naléhavé a snižte ovlivnitelné. Právě, jde o starosti národa. Bu-ďte sušší si na mě zvyknout. Já už si zvykl a dá se to vydríst. - Tak nějak bych to, chlapče pověděl.

Protože tu jsou i jiné starosti. A má je také celý národ, i když o nich dílem neví, dílem zapoměl, že jsou jeho. A zvykat by si na ně neměl. Jsou naléha-vé a přitom smadno řešitelné. Národ má ve vězení Bre-zinu, Cibulku, Černého, Chaloupku, Cuncu, Jirouse, Le-derera, Pospíchalá - a kdyby jen ty. Pustit je a další nezavírat je přece tak jednoduché. Nic by to nestálo, jen by se všetřilo. Sám bych šel celavit propustní

třeba profesora Šabaty odpracování dobrovolné směny.

Národ má starosti i u Hejdánků. Už přes rok jim sedí přede dveřmi dva obvykle maldí, zřejmě zdraví a jistě silní příslušníci. Přece se dá snadno zařídít, aby místo překážení na schodech střežili národní bezpečnost v potměšlých ulicích. Stačilo by, aby jim ten člověk na správném místě řekl, jistě by poslechli. A neprodělalo by se na tom, jedna úzkoprofilová lavička by mohla na jarní sezónu nastoupit zpět do parku pro chodce.

Starosti jsou i s Ing. T. Maříčkou, ČSc, kterému národ uhradil studia, vyškolil ho na výzkumníka v plynových výbojích, a on teď, samozvanec, ujídá z národního důchodu jako topič. Stačilo by ho přijmout zpět na výzkumné pracoviště ČSAV, odkud ho neakademicky a nevědecky odporučili a bylo by o starost méně.

Mít starosti, to zabere čas! Někdy pro jedny starosti nezbyde na druhé, a to právě na ty vážné a urgentní. Kromě příručky "Urob si sám" jsem dlouho nic kloudného nepřčetl, natož napsal. Ani na proces a brněnskou mládež jsem nešel. Mařička se našli jiní, co nelenovali a rozjeli se tam. Dokonce kluky zahlédli skrze antonovo okno. O tom, jak a proč si hoši stáli, jsem se dozvěděl díky jim. A jistě nejen já. Ti nelenující o tom napsali a ještě neustali. Vzáli na svá bedra i díl svých starostí a sobě jich přidali. Havla prý momentálně ne-

pouštějí už ani pro násko. Možná že díky tomu mě
pouštějí po celém tom městě s jedinečnou duší bez
omezení, do práce, na procházku s dětmi, do železářství
i do Barev a lákál.

Pouze k Hejdánkovům mě jednou nepustili. Neptál
bych Vás slyšet, co jsem si všechno při tom pomyslel!
Pomysleli si i jiní a jeden dal své slově artikulo-
vací výraz. Na protest proti nepouštění národa se
1 dní sriiel stravy. Přidal svým blízkým starosti a
mě také: co kdyby se přecenil. Ale zároveň se mi ule-
vilo, jak jak se mne kus starosti spadl. Něco takového
jsem totiž měl dávno udělat já. Ale nemohu. Když mne
odvedli, stvrdla by mi malta, mám starosti.

~~Průběhy Trž~~

Ladislav Hejdička:

Milý příteli,

slibbil jsem v předešlém dopise, že něco napíši také k fejetonu Petra Pitharta. Chápu jej - nevím s jistotou, zda správně - jako polemiku s fejetonem Ludvíka Vaculíka. Vaculík (ovšem niso jiné) praví: "Kdo nespouzlí s činností aktivní a stále zaujaté části (rozumí se Charty - LVH), má se tíse a nedemonstrativně odpojit a nechat práci zbylým". Tomu se Pithart staví na odpor: vidí chybu v tom, že "jako se přestávali umst a pak už i chtít čelit aktivní menšině" a vyslovuje své politování, že "není žádná zcela spolehlivá obrana proti nelonujícím aktivistům, kteří se rozhodnou vzít naše starosti na své bedra". Vaculík věnoval svůj text Karlu Peckovi k jeho padesátinám: Pithart rozvíjí své úvahy, hlavně pomocí živou vapo- mínkou na deset let starý rozhovor s Jiřím Křilíkem - o Vaculíkově fejetonu se vůbec nezmiňuje.

Jsem slyšel se zabývat stanoviskem, která Petr Pithart tak odpošivě pointuje, proti němu vede svou opožděnou polemiku a které připisuje "studentské- mu výdeci těch let": vím o tom tolik co nic, potřeboval bych k rozhovoru autorizovanou verzi. Naproti tomu jeho

vlastní čerstv., autentický text máme před sebou: his Rhodus.

Petr Pithart pojí svůj fejeton jako útok proti aktivním menšinám vůbec a proti aktivní menšině v Char-
tě 77 zvlášť. Co vytákná aktivním menšinám? Že "berou
naše starosti na své bedra". To je dost podivná věta.
Člověk, který si lárlivě stěžuje své starosti pro sebe
a odmítá pomoc toho, kdo je ochoten je spolu s ním nést,
je pro me překvapením. Volky n volky jsem jat podezře-
ním, že to asi nejsou žádné velké starosti, když si je
nikdo rezervuje výhradně pro sebe. Možná, že jsem při-
liš zatížen křesťanskou tradicí: ale je možné i to, že
Petr Pithart by se vyjádřil přesněji, kdyby znal jedno
místo z listu apoštola Pavla ke Galatským, kde se do-
poručuje: "Jedni druhým hřešme místo" (6,2). Jistě
jsou záležitosti, v nichž je a viděcky sčítane člověk
sám: ale není jich mnoho, jsou velmi soukromé a na dru-
hých je, aby projevili patřičný takt a porozumění pro
to, že si je musíme vyřešit sami. Jindy nám mohou pomo-
ci jen ti nejbližší, protože jen ti nás dobře znají a
chápeou naši situaci. Ale vdaleko největšíím počtu pří-
padů nás nezájím a netěšínost druhých jen zranuje, kdež-
to solidarita a nezištná pomoc ze strany druhých nás
dokonce povzbuzuje a hřeje.

Domnívám se proto snad práven, že Petr Pithart má na mysli něco jiného. Hledá a nenalézá "spolehlivou" obranu proti aktivistům, kteří se rozhodnou vzít naše starosti na své bedra": protože jejich pomoc je pouze záhlavá, protože je podnikána bez poradenství a proti našim zájmům. Možná si snad vůbec o to, že by se tyto obtížní aktivisté plotli do našich velmi soukromých věcí, protože to všechno spojuje s vládnoucími nenormálními poměry a s jejich silným zájmem o věci veřejné. Ale i tady je to příliš napěté a velmi podivné. Pithart jaksi obhajuje "mlčenlivou" většinu, "lehtomyslně se věnující práci, přemýšlení, pítí piva českým, sešití, a občas na schůzi a ignorující volby": konstatoje, že "menší starost o politiku patří k životu, či vlastně je to slušný život sám a dobrá politika takový život zajišťuje". S tím posledním lze naprosto souhlasit: vědecky jsem si myslel, že dobrá vláda je taková, která koná svou práci maximálně nenápadně, t.j. dobře, takže nemusí být kritizována, nanejvýš občas pochválena. Něco jako dobrá silniční správa, která udržuje silnice v dobrém stavu - o tu se také nemusíme starat, dokud dělá svou práci dobře. Musí se ovšem držet v mezích své kompetence: silniční správa nemá co mluvit do toho, kam kdo má nebo musí jet (leda ve výjimečných situacích a na základě veřejných důvodů) - a dobrá vláda se nemá plést

do života společnosti víc, než je nezbytné pro zachování určitého řádu, na němž se všichni (nebo alespoň většina) domluvili. Jenže to platí o dobré vládě a dobré silniční správě. Petr Pithart však jedním dechem mluví o nenormálních poměrech i o slušném životě, k němuž patří menší starost o politiku. Lidé nemají důvodu se starat o nějakou silniční správu, dokud silnice zůstává slušně sjízdná: když však už rok nebo dva je nucen jezdit takřka krokem přes celé úseky, platí výmolu a jam, má silný motiv, proč se o silniční správu začít starat. Stejně tak platí - irvan - že v nenormálních politických poměrech přestává být slušný život slušným životem, pokud se nadále bude "máti starat o politiku". Nestarat se o veřejné věci nebo se o ně starat málo je snad slušné možné ve společnosti, kde všudeho obstojně klapa a kde se nikomu neděje velká nespravedlnost: v "nenormálních poměrech" to však je neomluvitelné. A jestliže to přece jenom někomu nesedí a nemá chuť se angažovat ve prospěch nespravedlivě postížených, musí být alespoň sticha a musí být rád, když to někdo bude dělat za něho.

Jenom v nejprimitivnějších společnostech je možno se obejít bez dělby práce: dnes už je samozřejmé, že v zemích na určité kulturní a politické úrovni se sebe určití lidé berou starostí všech v určitém více

méně přecně v rozsahu. O obutí pro národ se starají čevci (výrobci obuvi), o domy stavitelé a zedníci (stavební závody), o nábytek truhláři atd. a o řízení a správu záležitostí obecných se stará vláda a jednotlivá ministerstva. Pithart se zabývá o tom, že po vzpomínce na rozboru v krušnovém sadu došlo i v národu k tomu, že "starosti o život nás patnácti milionů vzala na sebe menšina, která se o své práva těch neaktivnějších přilácala v době, kdy jsme, ne zcela normální". Prohlašují, že potud bych proti tomu nic neměl: považoval bych to spíše i za zásluhu. Ovšem za jednoho předpokladu: že nám díky této "aktivní menšině" bude život ulehčen, že naše starosti na sebe vezme odpovědně a že se o nás bude starat alespoň tak, jak bychom se starali my sami o sebe. Ve skutečnosti však došlo k pravému opakům: nejenom že nám naše starosti ponechala, ale přidala nám nové a denně nám přidává na naše bedra i starosti své, takže ve skutečnosti nás donutila, abychom její starosti vzali na své bedra. Šudomnost ukázala, kolik těch starostí ještě na své bedra budeme muset vzít, až se v plném světle vyjeví to, co zatím jen tušíme.

Kromě toho bych chtěl jen zcela na okraji

posuzovat, že jistě "aktivní menšina" na sebe vzala naše celospolečenské a celonárodní starosti mnohem dříve než před padesáti deseti lety (a Petr Pithart to velmi dobře ví): a učinila tak bez kvalifikace a bez souhlasu většiny společnosti. Nicméně ani proti tomu se neobrací nijak hlavní protest, nýbrž proti tomu, že potíže společnosti nesmenšovala, nýbrž naopak zvětšovala, že je nabrala na své bedra, nýbrž vědycky našla někoho, komu je na bedra hodila, a že místo starých nespravedlností zavedla neupravitelnosti nové. Kdyby to byla ovšem menšina podstatně početnější, než je menšina dvojnásobná řada tehdejších příslušníků "aktivní menšiny" byla z menšiny vyřazena a zahrnuta do sdělivé většiny (někteří vysloveně omylen). Ani původně nebyla a tím méně dnes je příslušnost k "aktivní menšině" závislá na nějaké skutečné aktivitě, agilitě, občianosti, statečnosti, atd. jednotlivců, nýbrž je výsledkem kádrového řízení. Ale to bych už mohl sory do Athén.

V naprosto nepochopitelné paralele uvádí Petr Pithart hned za sebou onu menšinu z roku 1969 a aktivní menšinu v rámci Charty 77. Velmi lehce se při tom přehází přes fakt, že sama nevelká skupina signatářů Charty představuje jakousi "aktivní menšinu" v národě (nevin, proč Pithart dolívá: "chcete-li"). Přechází

raději in medias res a pokouší se ukázat, že "hrstka nadšených, obětavých, riskujících, horlivých, netr-
pivých, úhrnem - a mnohdy proti jejím lepší před-
sevzetím - radikálních" se ujala věci, která měla být
společnou". To přece platí stejně tak o Chartě jako
celku: vše dodržování zákonů a respektování lidských
a občanských práv by měla nepochybně být věcí celého
národa, celé společnosti. A přece se jí ujal zprvu
necelé tři stovky a dodnes něco přes tisíc občanů, te-
dy nepatrné procento. Jaká to je námitka? Což tomu tak
není vládnoucí? Když jde o něco nového, co je zapotřebí
nejprve přesadit, přesvědčit o tom ty druhé, uvést do
obecného povědomí? Ke komu se počítá sám Petr Pithart?
Chce nás snad předstívat, že náleží k většině, které
se nikdy říká "alternativa"? Jistě nikoliv. Není pochyb
o tom, že i on náleží mezi nějakou "aktivní menšinu".
Jako menšina ovšem není tou menšinou, proti které se
obrací se svou kritikou. Víme dobře, že mezi signatá-
ři je celá řada takových "menšin", z nichž některé jsou
aktivnější, jiné méně aktivní. Některé aktivní menšiny
jsou dokonce pouhým rytem. Slyšel jsem kdysi, že se v
Chartě dostali do čela starší akademičtí Ymkeři: nadáv-
no z řad pracovníků Bezpečnosti jsou vyloveni naráž-
ku na aktivisty z řad tvářovců. Jsou tu také extor-
nisté (vnitřně ještě členští), křesťané škatuličtí a

evangelisti), učenci, novináři, ale také dělníci (těch je možná už většina nebo jistě nejaktivnější menšina) atd. atd. A v rámci všech těchto jednotlivých menšin jsou někteří její a příslušníci aktivnější než drzí a proto se spolu dostávají častěji a trvaleji do kontaktu. Petr Pithart se neobrací proti žádné politicko-stranicky, profesionálně, konfesijně nebo jinak profilované skupiny, nýbrž proti nejaktivnějším příslušníkům všech skupiny - alespoň to tak vypadá. Není zřejmé, vzhledem k tomu, že se zabývá na ty, kteří se onu tisícovku promlouvají ke světu. Ke světu může promlouvat kdokoli, ať už Charta podepsal nebo ne! a z chartistů sace každý. Ale na ostatní, t.j. za onu celou tisícovku mohou promlouvat jenom a výhradně mluvčí. Pokud Pithart neuvádí konkrétní jména, je zřejmě proti instituci mluvčích vůbec: je tomu totiž od počátku tak, že trojice mluvčích na sebe bere některé starosti těch druhých signatářů. Proč tedy signoval základní dokument, v němž je to ustanoveno? Anebo se mu opravdu nelíbí někteří mluvčí a přál by si jiné? Proč to tedy jasně neřekne?

Z dosavadního rozboru vyvstává dle dle zřetelněji, že v Pithartově fejetonu je něco "zmlifrované", že je něco mezi řádky nebo za nimi, co s nějakým závaděm nechtěl nebo nemohl vyslovit. Neřetnost formula-

ci, neomyšlenost textu a nedůslednost důsledků musí překvapit každého, kdo zná jiné Pithartovy texty. Nemní divu, že některé reakce budou vycházet z pochopení, že které autor prohlásí za nepochopení. Přesto je nutno alespoň v několika málo případech věnovat pozornost místům zvlášť problematickým nebo jako problematické se přinejmenším jevícím.

Když se Petr Pithart začíná o menšinu z roku 1968, která na sebe vzala starost o život nám patnácti miliónů, a to navíc v době ne zcela normální, takže s tím právy musela být už také všechnu moc, pokračuje: "Četím dosud s napětím a stále ještě s nadějí, že jí nakonec nebude nic jiného, než se^o ty těžké a těžké starosti s námi všemi více podělit". Už jsem naznačil, že se spíš obávám, že nám všem ty její stále tíží a těžké starosti nakonec sáhnou na krk. Ale na tomto místě mi ani tak nejde o věcnou stránku problému, nýbrž spíše o Pithartův postoj a přístup. Uvažme, co to de facto znamená, když Pithar na jedné straně polemizuje proti "aktivní menšině" v Chartě, která má silný zájem o věci veřejné, a když se proti ní ujmá většiny, která se lehkomyslně věnuje práci, přemýšlení, pití piva atd. a má "menší starost o politiku", a když na druhé straně stále ještě (přinejmenším po deseti, vlastně však

po třiceti letech) čeká s napětím a s nadějí, že ona
ženšina, která na sebe strhla práva těch neaktivnější-
ch i moc, bude nakonec nucena se o své starosti po-
dělit se všemi. Proč vlastně je ochoten vycházet vstříc
spíš oně mocenské ženšině než oně obětavé, horlivé atd.
ženšině v samotné Chartě? Proč čeká, že je spíš možný
konstruktivní dialog s mocí než s malou "ženšinou aktiv-
ní" v Chartě? A proč dokonce naznačuje, že "ona již na
počátku malou naději na konstruktivní dialog s mocí nás
vlastně připravila Chartistická "aktivní ženšina", kte-
ré ti ostatní přestávali usět a pak až i chtít čelit?
Zní mi v tom všem jeden dost falešný tón. Je to oprav-
du jen má vina?

Petr Pithart líčí poněkud barvotiskově začátky
Charty 77: myšlenka pokusu byla také "snaha vytvořit so-
lidární společenství bez stranických předsudků a při-
slušné nedůvěry": obávali jsme se, aby se z našeho vol-
ného společenství nestala sekta poslechních spravedlivých,
abychom se neuzavřeli do gheta pyšné vylučnosti": od-
mítali jsme se povznést zorganizovat, protože jsme nach-
táli, aby se mezi námi vynikaly aparátčeské majory se
vším všudy" atd. To přece není pravda: nikdo si nemohl
ani na chvíli namalovat, že atmosféra nedůvěry a z ní
pramenící podezřelosti může být zrušena jedním podpisem
společného textu. Tento národ byl v minulých desetiletích
hluboce rozpolcen a několik dnů národní euforie uprostřed

politické katastrofy to nemohlo natrvalo zachránit, že se na listu prvního dokumentu Charty 77 sešly podpisy lidí, kteří v padesátých letech náleželi k vládnoucí "aktivní menšině", a podpisy těch, kteří tehdy seděli v kriminále, že spolu podepsali lidé, kteří mohli studovat, i ti, kterým to bylo nemožné, že najdeme vedle sebe jasné lidi, kteří mohli vědecky pracovat nebo umělecky tvořit, dosahovat akademických titulů nebo jinak předních míst v kultuře, i jasné těch, kteří byli z toho všeho pro své přesvědčení vyloučeni - už to byl jakýsi neuvěřitelný zázrak, který se - na rozdíl od vymyšleného zázraku Pithartova - opravdu stal. Nebyla a není to - nebo alespoň to nemusí být - jen jakási dočasná fronta, spojená v nageci, obyčejní zárodek nového společenství lidí, kteří nemají stejné názory, kteří náleželi k různým stranám a kteří ještě stále trpí řadou představků atd., ale kteří si jsou v jedné základní věci blízko, ba jednotni; že je třeba respektovat občanská i lidská práva každého člověka a že je třeba důsledně dodržovat zákonnost, stejnou pro všechny. Nikde nebylo stanoveno, jak moc musí mít signatář slyšlu pro círu, jak dalece musí být zářenlivý, jak moc trpělivý, nakolik moudrý; také nebylo stanoveno, kolik musí vypít piva nebo vykouřit cigaret, jak často musí střídat děvčata nebo kolikrát může být rozvedený (nebo obráceně střídat kluky a být rozvedený), jakých hodnot

ci cenit a čím naspak opovrhovat otd. atd. Proto také není láskou sáti ani bítmenem, když dojde mezi char-
tisty k názorovým rozporům a sporům - pokud obě nebo
všechny strany respektují lidská a občanská práva kaž-
dého bez výjimky a dodržování zákonů (včetně zákonných
způsobů jejich změny). A není důvodu, proč někomu vytý-
kat přílišnou aktivitu a horlivost prostě všeobecně, ný-
brž jen tehdy, když se to konkrétně dostává buď do roz-
poru se zásadami Charty 77 - anebo když je někdo přes-
vědčen o chybnosti názorové, věcné (a pak ovšem musí ar-
gumentovat věcně, nikoliv formálními námitkami proti pře-
lišné horlivosti).

Základní chybou Pithartova přístupu je naprostá
absence věcných, obsahových kritérií. Tu chybu sdílí s fe-
jetonem Ladvíka Vaculíka. Chápu, že se nám někdy mohou
někteří lidé sprotivit svou nehmornou pracovitostí a ne-
usdělující činností: někteří lidé už jsou takoví, že
nenechají nic a nikoho ani chvíli v klidu. Ale to je věc
letory a není nutno z toho uměle dělat nějakou věc. Já
jsem osobně nakloněn spíše práci v klidu (jakou z dosti
neprůhledného rozmaru doporučuje Vaculík), která mi však
někdy zatím byla dopřána: do prudčích akcí se dostávám
vždy jen poté, co jsem k tomu byl dost razantně vyprovo-
kovan. I to je však otázka letory a mě nenapadá, abych to
doporučoval jiným nebo dokonce abych to od nich v žado-

val. Z Rithartova textu zaznívá jistě podivná šnava: kdybych ho srazil, odhadoval bych ho na postaršího penzistu - podle textu. Trochu ho chápu a přisuzuji, že i já bývám někdy unaven. Budeme mít takové slabší chvíle ani věcní nebo vědní z nás. O tom však přece nemůžeme se bavit. Důležitější jsou jiné věci: především to, zda cesta, kterou jdeme, je správná nebo falešná: zda pojetí, které jsme si vytvořili, anebo konfrontaci skutečty a s vývojem věci či nikoli: zda jsme ve své životní situaci dost pevní a zakořenění nebo ne: zda dovedeme rozumět druhým (ať už souhlasíme či nikoli) anebo zda si jejich názory i jednání zhrubujeme. A o tom všem spolu můžeme a musíme mluvit, musíme ty druhé přesvědčovat, apelující na jejich soudnost, ale musíme se učit také sami otevřít jejich argumentům a prokázat soudnost svou. A protože žijeme v době, kterou jsme si nechtěli a která je dalekosáhle nenormální a politicky vyřinutá, nemůžeme se nestrhat o veřejné záležitosti. A pokud nás to přiláká do politické arény nastěhne, nemáme za své těm, kteří prohlašují naše občanské svědomí a připomínají nám naši odpovědnost, leč budeme jistě se to vděční. Neboť máme vlastní odpovědnost, konkrétní, osobní, nepřenosnou, neelektrovatelnou, sám stejně nemůžeme nikdo vířit. Můžeme se jí ve svém celku řídit, jen sami.

Petr Pithart:

D i z i - r o z i k a

I

Klášter protestu

"Po lusthausu srdce touží i středo-
věký mystik-asketa i novověký disí,
ať už jsou vytlačováni na okraj
proti své vůli či pohrdnou-li obec-
ně praktikovaným životním stylem
z vlastní iniciativy. Disí existu-
je však jen částečným úspěchem na
cestě ke svobodě a někdy dokonce
zatarasením osvobozovacího pohybu.
Je v něm cosi partikulárního, Zúže-
ní perspektivy na "domácí" víry,
na ty, kdo přijali týž úděl, přivo-
lává nebezpečíglorifikace stavu, k
který má být překonán. Zalíbení
v utrpení a rozkoš výlučnosti, do
které nás mnohdy vhání agresivní m
otupuje smysl pro univerzální per-
spektivu, v níž k pravému lidství
mají dospět všichni".

Jakub S. Trojan

Prvé měsíce roku 1977 máme mnozí v živé paměti. My, kteří jsme tehdy podepsali základní prohlášení Charty 77, stali jsme se štvanou zvěří. V oboje, jež byla kolem nás přes noc postavena, se na volném veditku proháněla policie, všude zněly lovčí trubky masových medií a zaměstnavatelé reagovali spolehlivě a bez prodlení na telefonické pokyny. Lidé, ochotní postavit se na chvíli u plotu obory, opatrně s námi sympatizovali. Už snad proto, že jsme byli tak evidentně slabší. Ale většina z těchto sympatizantů cítila se nucena svědat proti nám ruce na schůzích, kde jsme byli ostrakizováni jako nepřátelé lidu. Někteří z nich, ti známější, takový verdikt stvrdili i veřejně svým podpisem.

Byli jsme obklíčení a bylo nám mnohdy úsko. Vzpomínám si dobře na to, jak tyto pocity úzkosti a oběsných pochybností, sá jsme nepřecenili své síly a zda jsme vůbec učinili něco víc, než jen marné gesto, vystřídávali chvíle euforické radosti, ba jakéhosi šťastného vytržení. To když se nás sešlo víc pohromadě - nás signatářů. Poutná fyzická přítomnost přebes mlčenlivých, a i do té doby osobně nám neznámých lidí, kteří se však rozhodli stejně jako my, dodávala nám nového povzbuzení a síly nehrozit se budoucností. Stali jsme se bližšími v onom posalu zasutém už allora myšlénku a cítili jsme na doslova teplo solidární lidské pospolitosti, tak vsácné

tak važené v moderním světě. Bylo to krásné a nikdy nebudu ochoten jakkoli relativizovat hodnotu těchto svátečních zážitků.

Právě však jen svátečních. Přišly dny všední, lovčí trubky na povel ustaly a náboží se vrátili k méně varuhavé systematické rutině. Museli jsme shánět nová živobytí, ale především jsme museli přemýšlet, co dál: vždyť jsme byli odhodláni nezůstat tentokrát u jednoho výkřiku. Byli jsme tentokrát rozhodnutí osvědčit "dlouhou trpělivost" a to znamená i větší úskalí pro zodpovědnost, než tu bývá jinak zvykem. Pro konkrétní a konstruktivní přemýšlení a pro konkrétní a konstruktivní činy. Přitom se ukázalo, že máme neustojné představy o tom, co a jak bychom měli dělat. To bylo jen normální.

Snad byli takoví, kteří po všem tom rok trvajícím šiknování chtěli si jít prostě zatančit. Ale nápusťance zorganizovat rovnou jako "plus Charty" alespoň pro nás signalizoval ještě něco navíc: že totiž někteří z nás nejsou jen tak ochotni smířit se s tím, že sváteční prožitky pospolitosti sehl být právě jen vytrísením, avátek. Vždyť proč by jinak měli jít signatáři Charty společně tančit právě jako signatáři Charty? Znamená snad podpis pod základním prohlášením také závazek společně se bavit? Ženit a vdávat se mezi sebou? Tandit jednomu klubu? Nosit stejnou kravatu?

Ale dost nadširek: znamená to všechno, že naši vylučnost, která alespoň pro nás, byla až nechtěným důsledkem existence oné obory, v ní jsme se ocitli, budeme i my sami nadále pěstovat, stvrzovat, glorifikovat jako hodnotu svou o sobě?

Znalý se pak šejpro chartisty, ba dokonce i mikulášské nadílky pro děti chartistů a chartistek - a policejní asistenci, aby "dívčí-léti" (takové slovo mezi námi existuje) měli povyražení, aby si - svy-ly. To už přece znamenalo cosi vážnějšího. Když navíc vezmeme v úvahu, že v té či oné míře bylo nezbytné, aby Charta vrhla ostré světlo na akty nezákonné represe především proti mnohým svým signatářům, mohl kritický a nezaujatý pozorovatel nabyt dojmu, že se Charta ne dohlí rozhodně brání tendencím, které ve svém úhrnu znamenají - resignaci na její původní mysl: přispět především k nápravě neornálních poměrů, v nichž žije celá společnost. Ale to znamená plachtit proti existenci všech vynucených obor, ghet, ostrovů nespravedlností a křivd, proti bespráví, které lidi rozděluje, odděluje a tedy v původním slova myslu diskriminuje podle svévolných kritérií soci.

Poslední důvod Charty je jednoznačně ironizující jen v jednom myslu: texty, které dosud vydala, představují obětavou a riskantní práci desítek a desítek lidí a dokumentují povahu současné soci. Je tu

také účinná pomoc lidem, kteří se ocitli v rukou represivní moci. Ale chybí, podle mého, dostatečně přesvědčivé úsilí jednat tak, aby Charta nebyla ničím víc, než jen nouzovým prostředkem, toliko nástrojem, užitečným k tomu, aby u nás nebylo třeba ani disidentů ani Charty, aby stačili - obědět.

Nejde ani tak o to, že řada textů Charty nerezonuje v širokém a ni vůbec ne v širokém publiku - není to totiž proto, že by v těchto textech šlo o problémy vymyšlené. Závažnější však je, že se vedle těchto textů (jde tu především o tzv. dokumenty Charty), zasvěceným problémům tak či onak minoritním či jindy obecně civilizačním, dosud - t.j. v únoru 1979 - chybí texty, které by braly více v potaz každodenní problémy milionů lidí v Česku, lidí, kteří jednouduše nejsou a ve své zdrcující většině ani nikdy nebudou disidenty. Nejlepší je jen málokdo by se přiznal k tomu, že si osobuje právo tuto většinu národa jakkoli morálně soudit. Ale takovýto vlastně povýšený soud je bezděčně vynášen každým činem, každou vyslovenou myšlenkou, která propast mezi statečnou Chartou a mlčící společností stvrzuje. Tuto propast však původně vyhloubila mocí věcími více, než nejen názory, ale hlavně postoje lidí představují mnohem plynulejší škálu. Budeme tedy v hloubení oné propasti s mocí spolupracovat? Budeme chránit vlastní výlučnost společnosti placem, které navíc ani nezačíná,

neboť se už na odchodu zvrhne - jak se však právě dosti přešně a předem dale předpokládali - v odporu násilí se strany sjednaných rváčů, aby se tak paradoxně ještě stvrdilo, se snad ve společném roji s pražskými lelezničáři mluví být překonáno? Budeme ji prohlubovat tím, že budeme zasvětlovat pozornost především na dráždivé, specificky disidentenské, nebo prostě - i v ostatních civilizačně rozvinutějších zemích - zatím neřešitelné problémy?

Myslím si totiž, že jsme se ve skutečnosti rozhodli k nemalému zbezpečení. Je dobře dozvědět se o lidech, na které je za určitých okolností spoléhání. Ale nespouštěme, že tito lidé se dali ochromit v situaci, kterou v úvodním textu Charty označují za anomálii, kterou přece usilují změnit. Je dobře dokázat zvolit pravdu proti výboji, namátkovit korumpujícímu tlaku. Ale je na povážlivou, když se mi zalíbí v stálosti pózy v demonstraci tohoto postoje, který se pak tuze snadno může změnit ve vyzývané gesto. Ostatně dnes osvědčíme občanskou statečnost ve vztahu k soci, ale raději připusťme, že zítra třeba selžeme jako lidé v jiných, méně viditelných situacích, osobních či profesionálních. Nepřeceňujme své "dini-postoje": nechovajme se tak, a- bychom tím všem ostatním dávali - třeba bezděčně - lekce.

Signatáře Charty nemělo by být mezi ostatními lidmi možné poznat podle ničeho jiného, a i podle toho, že si počíná tak, jakoby politická, občanská a lidská práva a povinnosti, zaručená našim právním řádem, vskutku platila: jakoby opravdu zavazovala moc i občany. Tanti "nahofe" i nás "dále". Měl by jim jen co možné neokázale a pokud možno nikoli jen slovy připomínat zapomenuté občanské ctivosti. Naznačit jim nebojácným, raději však ne rovnou hrdinakým příkladem, že mohou a mají od moci, ale v neposlední řadě také sami od sebe požadovat přinejmenším o něco víc, než dnes pokládají za možné a únosné.

Maďarčí-li Charta váhu svého vnitřního světa, svých hodnot, nezbytných minimů, své vnitřní loajality a svých interních problémů váše problémů světa kolem nás, ubývá od svého původního programu a dokonce pracuje sama proti sobě. Nikoli ovšem proti sobě ve smyslu zákonů profesora Parkinsona: cum grano salis platí tyto zákony i pro houf disidentů. Co je ovšem změně tristi ve světě byrokratických institucí cestablišmentu, je trapné, ale zároveň i tragické ve světě původně svedbomyslného protestu.

Jednejme proto více tak, abychom co nejdříve mohli být "jen" občany, zodpovědnými pracovníky na svých místech, slušnými lidmi. Budeme-li si však počínat tak, abychom se přelstěním osvědčili jako lidé nějakého "zvlášť

ního radení", abychom demonstrovali sami před sebou
a před světem svou vlastní cestu, pak budeme nejspíše
jen negací, jen zrcadlovým obrazem noci - byť i s pří-
slušným morálním patosem, a existencí štvanců, a s o-
ním prodlouženým zážitkem svátku v pospolitosti bratří
a sester, kteří v klášteře protestů sdílají víru pra-
vou. Nebudeme však ničím přitažlivým, protože ve sku-
tečnosti nepřijíme s ničím novým, pozitivním. Myslím
si totiž, že lidé v těchto jsou negativitou docela již
vyprahlí. A my bychom jim měli předvést něco jiného,
než jen ctnosti, vydolované z nouze doby. Měli bychom
v tomto smyslu představit i "disi-existenci" docela
parasitní. Prodloužený svátek by se pak proměnil nej-
spíše v neustále prodloužené uholné prázdniny.

Pravda zadarmo

"V těch pokřiveních a ... v nebespě-
 čí ukrácených perspektiv se dnes ode-
 hrává náš zápas o svobodu. Jsme si
 vědomi jeho veskrze dialektické po-
 vahy? Nonkonformita musí být víc
 než negací oficiálního... extrémně
 živá negativita dole se zotává a ex-
 trémní a gativitou nahore. Obě se po-
 pohybují v pásmu intelektuální zartí.
 Kdo jde o autentický svět sebevyjá-
 dření, o sebetvorbu i třeba na zále-
 nóm prostoru, kudy pocta a jeviště,
 sály a laboratoře, mikrofony a studi-
 dílky a ateliery se staly soukromým
 vlastnictvím režijní moci. Jde však
 zároveň o to, aby ústraní nebylo oz-
 zučnění ani pro vylučné místo sebe-
 realizace ani pro pouhé odraznění
 k dějství, jímž přinejmenším při-
 soudí budoucí čas... odpovědně říci
 lze jen v odpovídání na otázky, před
 něž jsme stavěni jen zčásti vlastní
 výběrem".

Jaroslav S. Trojan

Totíž je také v tom, že je dase tak povážlivě snadné mít pravdu. Totíž: mít ji dnes a u nás vůči moci, které promlouvá především tak, aby zůstala mocí i nadále. Nemá to tedy s pravdou lehké. Avšak máme my to právě o to snazší?

Někdy se říká, že si tuhle zlosynskou pochybnost příliš nepřipouštíme: promluví moc a promluvíme my, a hle, kdo má pravdu - imo, opět my! Můžeme ji mít docela zadarmo. Nejednou se dokonce říká, že stačí pouze obrátit znaménko, a kde moc říká "ano", říci prostě "ne", či obráceně.

Pravda, kterou takto lacino máme, máme tedy díky právě takové moci, která se širší odpovědností vsutku netrápí. Protože nám nejde o moc, která se za slušných poměrů přebírá vědycky i s odpovědností, ale "pouze" o nápravu poměrů, nelze lehkomyslně vyloučit, že naše pravda by mohla být jen jinak neodpovědná než slušebná pravda současné moci. Nemusíme se totiž obávat, že moc (nebo snad většina občanů - voličů) jednomožně řekne: tak a dost toho stálého slušení, pojedte a ukažte, co dovedete! Májome stínový kabinet vlády Jajiho Veličenstva, který aby se neustále chvěl obavou, že každá jeho příliš volná kritická úvaha může být v půli přerušena náhlým rozpadem vládní většiny v parlamentě, aby musela být za čtrnáct dní dokončena

ul v Bowling Street 2° 10.

Odpovědnost si vkládáme jen sami. Také kriteria této odpovědnosti volíme jen my. Můžeme si proto tu a tam od břemene odpovědnosti poshováť. Nikdo nám to vlastně nemůže dokázat.

Už proto musíme mít odvahu k velmi nepřijemným otázkám. Je-li bych, že se nám jíd/ satim nedostává. Slyšet jsou spíše hlasité sebeapologie, vášnivě obrazy a hlasy aberivárého sebeuspokojení. Snad se domníváme, že si skeptické postoje a kritičnost, namířenou do vlastních řad, nemůžeme či dokonce nemáme dovolit - vzhledem k náročnosti našeho úkolu a také vzhledem k moci, ochotně hned všeho zneulít. Autocenzurou potlačené projevy otevřené kritičnosti i vůči vlastním východiskům vedou však k tomu, že se mnohdy zraňuje neuspokojení posluhání, trápíme vzájemnou nedůvěrou, že neumíme být ve sporech vždy věcní, protože jsme místo toho raději osobní. I to všechno jsou varovné příznaky ghetové existence, v níž demokratické vztahy mezi lidmi atrofují.

X

První nepřijemná otázka, týkající se "pravdy, kterou máme", sní pak nejvíce takto: analíme se dobrat pravdy hlavně proto, abychom dokázali prolhanost a cynismus moci - a tím vlastně i naši odvahu, protože právě my jsme ochotni takové moci se postavit, nebo pro-

to, abychom podle svých nejlepších představ a podle svých sil pomohli napravovat poměry, v nichž žijeme? Chceme dokázat, že ze současného stavu vlastnictví najde opravdově slepět, chceme za každou cenu přistihnout noc při lži, nezákonnosti, neschopnosti či propa-
ndistickém pokrytectví, nebo chceme spolupracovat se všemi, které tíží poměry podobně jako nás? Jsme ochotni v konkrétní situaci ubrat z přisobené zanedbanosti našich kritických postojů, tak vnějškově imponujících, protože riskantních, ukáže-li se, že je v daném případě praktičtější a užitečnější (ale také méně imponující) dorozumět se s těmi, kteří nejsou rovnou disidenty? Jsme ochotni mít třeba "o něco méně pravdy" (např. mít ji méně hlasitě...), ale mít ji přitom tak, aby byla více a to měnit konkrétní špatné věci na konkrétní lepší? Máme raději svou pravdu "zde stojíme a nemůžeme jinak", nebo nám jde o to, abychom žili v Čechách všichni šťastnější, slušnější?

Nejde tedy nakonec o to, jakoukoli pravdu prostě mít. Jde především o to, abychom s pravdou chtěli a uměli zacházet tak, aby nepotvrzovala především naši vyjímčnost, naši odvahu, ale aby mohla být co možná k užítku. Jinak bychom se vlastně přilivovali - jako vyzývané, dráždivé, ale vlastně také okré květiny - na všeobecné mizérie.

Druhá nepřijímaná otázka, týkající se "pravdy, kterou máme" zní: jak mnoho toho o naší položenosti vypovídá pravda o moci? Obávám se, že méně, než by se nám chtělo věřit.

Tato moc vytváří společenská klima, charakterizované hrozbou pokleslosti tradičních hodnot lidské solidnosti, poctivosti a slušnosti. Ale platí i opačný vztah: toto klima zpětně vytváří "občanstvost" poměry, které plodí, reprodukuje a utvrzuje současnou moc.

Samé bychom se nakonec (kdybychom problém hodně zjednodušili) dohodli, co tu bylo dříve, zda "slepice moci" nebo "vejtce všeobecné pokleslosti". Ale už i takové zjednodušené dohadování připadálo by mě jako asymptota a počátek šťastného postoje. Měkceme přece deset let politické převrasy a tím méně revoluce či kontrarevoluce. Marně proto stále doslovně rozhodovat ty "nejzávažnější" otázky: rozhozením svrhu zminěného, zcela právě zřetelně zformulovaného sporu, buď totiž obtížíme přímou metafyzickou vinou moc a tím exkulpujeme všechny kritické prvky, všechny pokleslosti, resignaci, cynismus, kterýž jsme stálými svědky nebo účastníky (např. ve formě rozbušené korupce), nebo naopak řekneme a Hegelovi - a hlavně a hlavně! - že každý národ má takovou vládu, jakou si zaslouží a od takového zpozdilého národa, který nás právě svedl dojde,

se s despektem odvrátíme, Například do Makouska.

Pravda o elegiaci a vejci není ovšem kdesi "uprostřed": jevídycky zcela konkrétně tam či onde, blíže či dále od ohnisků moci, a jsme-li bezpředsudční, jsme s to ji vídycky dosti přesně postihnout: zda např. konkrétní nepoctivost občanská, profesionální, či "jen" lidské cílevědomě parazituje na moci, zda s ní počítá jako se spojencem a tak ji oživuje a podporuje, či zda je to skutečná moc, která tu vytvořila situaci pro slušného člověka, solidního pracovníka a odpovědného občana fatálně bezvýhradnou, přel sít musí tak či onak kapitulovat.

Nebo se ptáči jinak: Máme v sobě zcela přirozené, či dokonce spontánní předpoklady k demokracii, odpovědnosti, profesionální solidaritě a lidské slušnosti a toliko zlá moc nás mění v lidi zbabělé, vypočítavé a zrádné? Můdi se člověk opravdu dobrý a svobodný, a je jeho osudovým životním konfliktem ať konflikt s okovy moci, která v něm vše dobré deklare zničit? Je-li dobré a špatné v nás nejspíše v symbióze, která by nás byla - kdyby bylo možné předvést ji před našimi vlastními zraky - patrně trapná? Je-li v podobné symbióze také moc a společnost?

Pravda o moci je jen částí celé pravdy o společnosti. Moc je odpovědná za mnohé, ale ne za všechno. Kritika moci tak postihuje jen část toho, co má být po-

stílenc. Z tohoto hlediska je jakákoli uzavírání se do
disidentského mikrosvěta zcela zjevně bylo by snad
možné ospravedlnit je jediné vůči moci, která by byla
skutečně všemocná. Budeme-li moc takto demonizovat,
hrozí, že se vyhneme náročnější konfrontaci. Tou není
riskantní oslovování moci či hrdé pfešování n růšené
pospolitosti vyvržených: tou jsou právě denní otevřené
konfrontace i s triviálními konflikty na pracovištích,
v místech, kde bydlíme, nakupujeme, vzděláváme se či ba-
víme. Takové konfrontace nás vyzývají k ochrannování a
pěstování opatřených ctností a pozapomenutých hodnot.
V polonice s moci lze dobiti a skutečně mchati šavlemi a
zútinat slahouny oficiálních lží (kterým nikdo ovšem
nevěří), ale chránit lidské ctnosti budou chránit
kolen náš dál a moc z toho bude jen profitovat. Musíme
mít odvahu postavit se nejen ministerstvu vnitra, ale
i pokleslým praktikám všedního dne. Budeme-li však če-
lit právě jen ministerstvu vnitra, budeme nejspíše zá-
roveň živofit vakutku na okraji společnosti - z hledis-
ka jejího civilizačního provozu. Je pak věru pošetilé
zapomínat vysokoškolského učitele-nočního hlídače za to,
že v moci proti předpisům také občas spí. To už je poz-
dě: to už jsme obtížím všedního dne unikli hodně daleko.
Tak daleko, že si opravdu bez větších problémů se svě-
domím a bez evidentní demagogie snadno odvodníme, že
ny vlastně také - máme plně právo využít všeobecného ma-

rasmu....

Fascinování lidí mocí a naší snadnou "kontraprev-
lou" dostaneme se dříve či později tak daleko od moč-
ností a především nepokrytécké vůle cokoli "v detailu"
fungování společnosti měnit k lepšímu, že si pak bude-
me odpovídat jen na ty otázky, které si podle vlastního
- mezitím naší životní situací povážlivě zúženého - vý-
běru zvolíme. Budou to otázky třeba i hluboce existen-
ciálně prožitě a protrpěné (jako např. otázky Václava
Havla v eseji "Moc bezmocných"), ale budeme politici ni-
koli nepřijemně charantní před tím, aby cokoli jiného ne-
bo kdokoli jiný než právě náš vlastní výběr před nás o-
tázky kladl. A toto omezení, soudí Jakub Trojan, vyzna-
čuje právě život v neodpovědnosti.

Mít pravdu ještě neznamená pravdivě lit.

X

Třetí nepřijemná otázka se týká tzv. "drobné prá-
ce". Ptám se, do jaké míry tu jde a slučitelné postoje:
mít a vyzývatě hlásat pravdu proti moci a zároveň zde
a nyní pracovat pro zlepšení poměrů, které jako by moci
patřily? Ptám i dnes marxistického čtenáře o "práci drob-
né", která jediná mále prý připravit možnosti pozitiv-
ního využití budoucích šancí ve sféře vlastní politiky?

Nebo je pravda, že taková práce dříve či později nutně narazí na nízký strop poměrů a učiní z člověka buď disidenta, nebo resignujícího "realistu" - cynika? Je platný Havelův příklad s nekonformním salínem (ve známém eseji), který odmítl do výkladní skříně vylepit povinné heslo a je jako salín zlikvidován, čímž autor dokazuje, že ani ten obyčejný salín nemůže "žít v pravdu", aniž se dostane do politického kontextu.

Nevěříte, že kontrapozice důsledně občanského postoje a "práce drobné" obtočí v bezpředsudčnou a praktickou dvůr. Obtočí leda v našem intelektuálním a navíc už i postkul "runkém", zdemonizovaném pojetí noci a politiky vůbec, a tedy i politického protestu. Naše protesty jsou především verbální a je to přirozené. Ale že není přece jediná platná a účinná forma kritiky! Jsme šťastní lidé slova a tak míváme neodbytný pocit, že co není vysloveno, neplatí. Neexistuje. Trpíme máli explicitností, přičemž naše slova vždy navíc počítají s noci jako s tím nejdůležitějším partnerem jako s hlavním adresátem, či přinejmenším jako s dramatickým a takto osmyslňujícím pozadím našich proslav. Salín, který bude zeleninu prodávat se spokojeností všech zákazníků a vytvoří kolem sebe uklidňující solidnost a pozitivitu, udělá "proti noci" - ve skutečnosti především proti všeobecné pokleslosti, jejíž významnou součástí noc je - velice mnoho, a to

i tehdy, když bude vylepovat hesla podle pokynů nasho-
ra. Zelinař, který záznamníky řídí, spolupracuje s noci-
- ve skutečnosti především zase s všeobecnou pokleslostí,
a to i tehdy, když odmítne heslo vylepit a přijme
o místo. Jaká je tedy důležitost hesla? Důležitá doslov-
ností? Pro zelinaře, ale především pro ty, pro které ze-
linař pracuje, tedy pro záznamníky, asi malá, zanedbatel-
ná. Pro nás, pro intelektuály, nejspíše větší: na slovech
i na heslech nám velmi záleží. Ale musíme být opravdu
vždycky tak natráceně doslovní? Hovoříme často věci samy
za sebe i bez zdůrazněného politického kontextu či vý-
znamu? Musíme přemýšlet a mluvit stále tak "po lopatě"?
Havel říká, že kvalitní práce je už sama o sobě "kri-
tikou režimu". To ano, to je, ale proč vstáhnout tuto
kvalitu tak honem k režimu, k noci? Vždyť taková práce
vždycky byla, je a bude čímsi pozitivním především sa-
ma o sobě, hodnotou bez dalšího, a teprve pak je sama
také "kvalitou režimu"? Vždyť máme pocit, že bychom
to nejraději na ten kvalitní výrobek rovnou napjali,
aby nikdo neřekl bez povážlivosti, jakou tu zase re-
žim dostal ránu. Je to podobné, jako když nám opravdu
záleží na tom, co dobrý zelinař vylepuje nebo nevyle-
puje na výstavní okna. Děláme s lidmi poněkud hloupky
a děláme je i sami se sebou: lze udělat spoustu dobrých,
užitečných věcí - a bez gestikulace a vpravětlivků (něk-

dy je to dokonce vůbec podmínka úspěchu). Bez toho
nutkání být explicitní - což nejednou vlastně znamená
jít se zbytečně přihlásit na policii. Zdržují zby-
tečně. Jsou zajiště situace, kdy platí jen ano, ano-ne,
ne. Kdy aléť naprosto nase.

To je potom ovšem doopravdy konec "práce drob-
né", protože, a to si dobře povšimněte, první, co moc
zcela instinktivně provede, když se takto veřejně oz-
načíte - přihlásíte, je, že nás zbaví možnosti dělat
to, co umíme! Správně, velmi správně tuší, co je to za
nabídku, spočívající v kvalitně provedené práci! A
v sebevědomí lidí, kteří tu dobrou práci udělali! Mě-
li bychom být aspoň tak prozíraví jako ona - i v této
osobní otázce našich možností uplatnit to, co umíme,
a vůbec v úvahách o zacházení s profesionálními schop-
nostmi lidí (dobrou práci ovšem nerozumím zdaleka jen
práci v zaměstnání). Měli bychom mít více pochopení pro
jejich snahu zůstat u své práce - i za cenu, že pak ne-
budou moci mluvit otevřeně o tom, co sice věchní vědí,
ale co většina předstírá nevědět: tedy za cenu pokry-
tectví, sebeponižování. Za všechno se něco platí my
nami neplatíme málo. V nových zaměstnáních děláme, co
neumíme či co nás nebaví, co dělat nechceme, a to nás
přece v té či oné míře urazí. Snad i proto se leckdy
snážíme všechny tyto ztráty vykompenzovat co možná sil-
nější slovy.

Vůbec si nemyslím, že bychom měli ukázněně se-
řadit a ke všemu přist. Myslím si však, že bychom
měli při věcném našem mluvení více vědět o tom, co všechno
naše slova znamenají: že totiž nejednou znamenají
také hněv nad tou urádkou, nad tím, že nám vsílí to,
co s námi dělá suše: práci, kterou umí, kterou se do-
káže uživit, ale kterou především umí, protože jí dě-
lá rád. Měli bychom více vědět, co všechno znamená ml-
čení těch ostatních: nejen existenční kálou, ale také
sebezáchovný instinkt udat se právě takto uzavřít, ne-
chat si vařit tuto polci. Ti mlčící nás potřebují, o tom
nechť není pochyb. Vy je snad nepotřebujete? Měli by-
chom je snad přesněji chápat a počínat si tak, abychom
mluvili spíše k nim a s nimi než jen s nocí a za sebe.

Havlovy úvahy o vztahu živého seliváře k papí-
rovému heslu jsou pro nás kvintesencí naší pošetilosti,
intelektuálně radikálnické omezenosti: vylapený plakát
znamená nálo, skoro nic - kromě toho, že noc je zřejmě
stále ještě nocí. Rozyvřený plakát naopak zdaleka ne-
znamená, že noc už rezignovala, zato zřejmě znamená,
že jsme přišli o jednoho z mála stálých selivářů, kter-
ý není rozmočen řady nekonformních slušných.

Prospělo by nám občas více tradiční anglosaské
sirkulivnosti, silnějšího akceptu, "Understatement",
pokud jde o ta vážná, nejvážnější témata: notariické
hovory o počasi v Anglii neznamenají, že politika An-

glitany neveražuje. Zamčenými však, le implicitní, věcný přístup se zamlčenými předpoklady, bez neustálého vystrkování transparentů zásadních postojů před závěrku každého konkrétního činu - k těm nejošehavějším, politicky nejvýznamnějším problémům se tak ovedl, neboť nejednou usnadnil jejich slušné vyřešení.

"Pravda, kterou máme", je dosud nejapně toliko částí pravdy o této společnosti. Budme něčím přitažlivějším než jen špatným svědomím noci a přepustme, le malá skura věc, která je skutečně účinná, může někdy znamenat víc než velká pravda, kterou slyšně vykřikneme do širokého světa."

Pravda tu není kvůli nám: abychom právě my měli ukrze nepřítelstost oveddit se. Jme tu naopak proto, abychom spolu s ostatními z této pravdy, která dosud ve slovech jen žije, učinili skutečnost, která žije.

III.

Svoboda jako počoutka

"Bylo by osudnou chybou v této jakoby na zálehu přejímání svobodě setrvat a omezit se tak na rámec mikrosvěta, do něhož jsme vytlačováni, či který jsme si sami zvolili a v něm svoboda chutná. Byl by tím popřen podstatný rys svobody, jež se vymaňuje životem v odpovědnosti.... Nacházíme být přitom přesto, že jsme nekonformní, ať právě proto, že jsme nekonformní".

Jakub Š. Trojan

Vytlačovat koncept a vymezovat život skutečnost "paralelních struktur" je patrně nejriskantnější počínání disidenta. Tak riskantní, že bychom měli připustit, aby právě v této nevolnosti byl disidentský postoj vystaven bezohlednému tážení.

Otázky "paralelních struktur" neotevřel však pro nás kupříkladu zmíněný "ples Charty" - to byla jen samotná osádká pokleslost, otevírá je zato krajně povážlivá situace lidí tvořivých, kteří zatím nemohou na-

lést uplatnění jinde než "naše systém": v samizdatu, v bytovém divadle, na koncertech ve stodole. Někteří z nich by byli snad ochotni v ledech i slavit, zapojit znovu radary vnitřní cenzury, ale s nakladatelství nikdy nedostanou ani zmluvou odpověď. Jiní, kterých je nejvíce většina, nechtějí mít s autocenzurou společného docela nic a mají na tatožto zásadní postoji svůj jistě plné právo.

Tvořiví lidé neměli by však přestat pracovat, neměli by za řádných okolností pustit z rukou práci, kterou mají. Moc je zbavila normálních možností uplatnění ze všeho to nejhorší, ve skutečnosti vyjdou moci vstříc, když sami resignují na své schopnosti, vlohy, talent, když například odejdou demonstrovat špatnost moci tam, kde hold oběma například těžkou fyzickou práci zbývá je fakticky posledních možností tvořitě pracovat.

Dříve či později měli by vyřazení lidé rozřešit proplácence existenčních a existenčních problémů tak, aby si alespoň náhradní možnost k práci vytvořili sami. Doufám, že je to jen jejich soukromá "povinnost vzhledem k talentu", či jak se to říká. Je totiž na místě obávat se lidí, kteří právě nendělají všechno, co je v jejich silách, aby překonali i zcela mimořádné obtíže, kteří resignovali (jednotlivci dokonce s masochistickým prožitkem) na to, co mají. Takoví nešťastní, potěšené lidé nejednou se vyvinou ve vypjaté radikály a budou se nejvíce zlomyslně radovat ze všeho, co kolem nás povede od zlého k horšímu.

Hlavnice je však třeba obávat se těch z nich, kteří si ze svého spontánního negativismu vypracují první postoj, jež pak budou šířit mezi ostatními jako propagandisté nihilismu rozhodnou se především dokazovat definitivní zvrácenost režimu a není pochyb o tom, že tento důkaz se jim vesměs podaří, protože ve skutečnosti vyjdou vstříc právě destruktivitě soci. režimu, že někteří z nich stanou se i mudrci.

Pracovat i za ztížených podmínek, vypravit se na obřískou cestu za krátkou štenářů či posluchačů - to je dnes v našich podmínkách, podle mého názoru, základní imperativ pro všechny lidi nadané tvořivými schopnostmi. Je to také prvotní politikum doby. Jinak budou taková lidé dříve či později nějakou pochybenou politikou zneškodni, nebudou-li ve jednom nějaké pochybené politiky sami jednou zneškodnit ostatních.

Jednoho dne se však stane rukopis toho, kdo nerezignoval, vydá z desek a dá svázat do plátna. Přítel grafik nakreslí frontispis. Mělo by zahrnovat sličný oborník, herci bytového divadla jsou náhle na rostru. Všichni máme radost: jakoby existenci, hrubé minimum duchovních potřeb tvůrců i konzumentů bylo náhle překročeno: proč bychom si neudělali náe nouzový příbytek obyvatelnější? Proč by se nám neměl i trochu líbit?

Tu však také hrozí, že překročíme ještě jednu

hranici, méně však viditelnou, právě tu, kterou je tak obtížné, ne-li nemožné přesah ji definitivně: nejde jen o to, že rusko je nakonec tak plitvá, že si jej nemůžeme ani počítat, jde spíše o to, že nepokojně komanduje hlavu začnou vypracovávat neprobíhající pozitivní koncept "paralelních struktur", a přetváří o to, že se nám v tom původně neuvěřitelně přibývá začne dopředu zasluhovat. Ba, ani se nám nakonec, že je to ten nejlepší z možných příbýtí.

Přetváří svoboda tak opravdu "chutná", jak přecně říká Jakub Trojan. Říkáme jí naplno, mezi svými, a necítíme skoro žádná omezení. Připustíme také, že není vůbec nepřijemné neustat se starat o sousta věci nevládného světa, který vlastně volá nás. Můžeme se, že se tu navíc docela dobře obejít bez kritického ovzduší: když naši přátelé a známi rovnou naplácávají po ruce, řeknou své vřavady všem naší práci a pravidla v naší nepřítomnosti jistě vidět jsou vlastně všichni dobří a stateční, a celkem všichni jsou byli u vřavacích... Tato rukopis vznikl přece po nocích a psala na něj celá dovolená... Kritický žánr v rozsáhlé a rozvětvené už zaměřené produkci prostě neexistuje a nemyslí, že je to náhodou: patří to k ochranným reflexům, že ještě spíše k jakémusi "dvójmu měru" a někdy i k "dvójí morálce". Té dovnitř, která plácí v klasické struktury v "paralelní

struktura", a ta, která platí pro vnější svět, nejednou pak povážlivě redukovaný jen na represivní orgány a na přeplácené prominenty režimního kulturního provozu.

Ve varující atmosféře neustálého ohrožení, v občasně euforii chudoby téměř apolitické, kdy nás přesyacení vskutku nehrozí, v přátelství či alespoň apikleneckém porozumění s lidmi stejného či podobného smyslu svoboda vskutku - chutná. Je to však jen ona negativní svoboda, svoboda "ničeho". Nemusí být svobodou ve smyslu sdílené odpovědnosti. Nic nás tu k takové odpovědnosti nenutí. V "paralelní struktuře" sldíme totiž nakonec s úlevou zjistit, že náš svobodný svět má vlastní víc než ten "jejich svět", kam chodíme "jen" do zaměstnání, pro výplatu, nakupovat...

Najde správu jen o to, že v takovém sdíleném světě mohou vznikat vedle sebe v nespravedlivějším jinak soužití bohaty i chudoty - aniž se to nějak nahlásí, aniž toto rozlišení bude účinně zornou, bez které nakonec může to horší začít strávat na svou úroveň to lepší. Najde tu o to v první řadě.

Najvíce se musíme obávat toho, aby nás svoboda uvítal paralelní svět nentoupla - jako opojné víno - příliš do hlavy. Hledik, aby se nás už vůbec nchitlo do toto osklivého světa tam venku. Do té nepohody kompromisů, ale také partnerů, kteří nejsou s dopuštěním o-sudu přetm loujalni: tedy do nepohody vítězí národnosti.

Do nepohody otázek, které si už neklademe jen sami, ale před které nás staví složitý a smohovratelný svět provozu větví a ještě větších společenských celků. Otázek, které jsou znoudy zatím téměř neřešitelné, ale které proto nepřestávají být otázkami, na něž je třeba hledat odpověď, ba na které ji musíme hledat především, nechceme-li být už zítra dobrovolnými emigranty ve své zemi.

Platí dnes více než kdy jindy, že skutečné hodnoty nemohou - ani na vyjímkách - vzniknout v oficiálních strukturách: přinejlepším mohou tam jen obtížně nalézat uplatnění. Zároveň však platí, že o tom, jak dlouho bude takhle fatální, zjišťují platit, rozhoduje se mimo jiné i v drobných a větších pítích především v oměch hraničních "nezprostorech", které nejsou ani úplně "mimo", ani úplně "uvnitř" normálních struktur. Měli bychom i jen dílčí postupy a ústupy této fronty nekonformních, ale přesto nikoli disidentských aktivit sledovat s větším porozuměním a s větším sympatiemi, a to znamená především neustavírat se předem širšímu "neindustrialnému" přiblížení z jakýchkoliv zásadních důvodů a tím méně ze vzáporu či z nanyšlenosti. Měli bychom ty, kteří dnes riskantně - i když jinak riskantně než my - existují v těchto hraničních "nezprostorech", pokládat více za své spojence než za morálně problematické provazochodce. To se ovšem sprovádí natýkají těch, kteří jsou ochotni své sdílnosti vykupovat vskutku problematickými úlitbami moci: nechtě tu rozhoduje

jen kvalita odevné práce.

Musíme být ani příliš širovní a okázale pokorní: nebuďme ani nespokojení ti, kteří z nejhrůznějších důvodů působí "avanti"-systemu nebo na jeho hranicích, potřebují to, co vakuum kvalitního mezi námi vzniká, jako živou vodu. Ale také my potřebujeme ty, kteří mají více praktických schopností tvořit mosty mezi celkem společnosti a jejími minoritami. Mnozí jsou placi a věštní, o pravdu a krásu pro všechny - nebo snad o to nejde?

Ve vyhlášených, opovrhovaných a vyřazených "paralelních strukturách" by o to opravdu jít nemuselo. Byla by to nejvíce pozitivní strata také pro nás. Není proto žádnou ani v nejmenší míře glorifikovat naši současnou "paralelní existenci": není více třeba vidět nad tím, zda je z této hrozné vlny sestavit další sborník, ba ani nad tím, zda opatřit strojopisný text grafickými listy, ale je třeba bránit se vlastnímu nespokojení, které s nouse naší situace dělá rovnou čtvereč. Musíme být konec konců připraveni opustit naše pozastavenky, nikoli jako porazení, ale nejvíce také nikoli jako vítězové.

Jedinou relativně společlivou garancí takového postupu je národnost, jakou budeme ochotni uplatňovat především mezi vládami. V tomto ohledu by maopek vůbec nevedlo, kdybychom byli k národnosti skutečně exkluzivní: nebudeme pak národností zapomenou v porážce válce,

kteří by se mohli také z našeho příčinai tuze protáh-
nout a nepřinesla by nikomac užitek nikomu. Bez národ-
nosti, bez bezobecné kritičnosti zalíbí se mezi námi
právě ti, kteří nikamji na víc než práve jen na chuť
užívat si veršování, své nezavazující svobody bez odpověd-
nosti. Právě to, kteří neváhají třeba i trpitelsky para-
zítovat na chaběmá malé národnosti, na chlebováne sho-
rivosti uvnitř "paralelních struktur", právě ti budou
- ruši v ruce a souč - nejochotnější prosluhovat své zá-
hony, které nás od celosvětích časud stále odděluji a z Čes-
skosti cvičitě - góroder se kochrnel.

Přítelský Věd

28.2.1979

Jiný Trojka :

D i s i - k a n o

Žádné nepřekročil jednou svou částí pře-
chází pro zřetělení a druhou částí to
práci odlišit...A budeš-li chtít, aby
jedna část ta druhou pohltila, aby
práce pohltila odpočinek a práci, pak to-
mu říkáme pokles: "vidíš-li v té prá-
ci, třebaš božské, svou jedinou důstoj-
nost a moment tvorby, máš pravdu, le-
boš musíš tvořit, kde se má. A musíš
semu lítevat, že strach

není jiny. On prostě je, tak jako je doba,
v níž ses narodil....

Supřesto jsi ho neměl, aby pracoval víc,
ani jsi nepřemýšlel jako smrtelník stár. Ale
nabídlas mu pravdu, která usmířila obě jeho
části v bytí, o něm ti šlo. A bytí se má na
poslední a málo zkrát a zároveň se udržit a
práci.

anebo budeš chtít, aby ta část, jsi

práci odmitá, pohltila tu druhou, još chce
pracovat. Potom mu řekneš: Jai ten, kdo osv-
ědny biči a krocím, že přijde u chleba,
vůně pošleovní práci jason tu nejmenš-
š i čist, která tu poudá pšelit. Jak je
Tvůj postoj odvěk. A jak velies náš právn,
leboť je jason jediný správn, jak strachě
zamínout, a sice ten, pohlédat se pšeden na
vítěz. Jeho se v práci nevedá, to je za-
chráněno... A naprosto jai ho namítal, aby
pracoval méně, ani jai neprohloubil jeho
vnitřní svér. Ale nabídlas mu právn, která
umínila obě jeho částí v byti, o něž ti
šlo. A byti se dá na pochod a bude růst a
člověk se obrátí k revolte.

Antoine de Saint-Exupéry,
Citadela, Vyšehrad, 1973,
str. 241

Postala se mi do ruky Pithartova kni-
ka, text rozvíšající téma otevřená nedávno
Vasulínovým rejstencem. V něm sugestivně slo-
bes a promýšleně navrhuje na problematiku,
která je po několik týdnů v čarě živá. Pithart
neopomnyby vytkl, že mýšly a názory i širšího

okrem toho v Chartě 1 máš ni, že to text
odvoláv, pretože je a bude a čisti public
prijíma a nevyhnutosti jeho transformácie na
ideolog. Charta berie revisionizmu v Chartě
líbí se mi, že navrhná a rozšíří svou kri-
stiku do vlastních řad. 7 tom si navrhná být
respektován, že tak je s jeho duchem všeho jednot-
ny a neoprávněných kritických Charty a po
Chartě chce si jej znovu připomenout stále
Chartě: navrhná jeho do jeho Chartě v
první řadě z konfrontace s touto a zejména pro-
to je i určení ve svých názorech a posto-
jích. Navíc k tomu existenci vyžaduje se zro-
dění, který leží a i a o činnosti svého
a pole, jež spravuje. Charta je přitom do
Charty a k Chartě a všechny odpovědi při-
lyžní a cílem a máš si se pavidat, i byty
Charte jsou s Chartě. Až do toho reálnosti
nov vytváří jen vlastní a postlalo nyní máš
upravuje má postavení napříč prouty, kles,
který vyčnívá a zůstává z Chartě Chartě,
navíc by nám poskytl potřísnit Chartě. 8
Chartě máš převedet to, co je zatím neuskú-
lené Chartě ve společnosti: vnájemnou Chartě,
protože jeho jednou provždy postlalo /Chartě/.
Je tedy Chartě Chartě Chartě a Chartě, a že
Chartě Chartě Chartě Chartě Chartě Chartě

[illegible]

sloávka o tom, že choré jsou struktury a že
s odstraněním některých a reformou dalších
by se leccos ve společnosti změnilo k lepší-
mu. Je typická ideologická kazuistika. Rozpra-
sit tento dusivý příkrov, oficiální i ne-
krovní lhaní si ze kapsy, neobjektivní a
nestíráni právo slova vůči i motivů lze
na této situaci jen racionálně dotýkat s
analýzou těchto kazuistik a deformací, prostě
právinou. Nejvíc, že to musí být právin
vylučně s Ministerstvem vnitra. Ohlasy těch-
to deformací jsou u nás všude, a p r o t o
prohibice, o kterých se Pitzart domnívá, že
jsou obecné, nediskutovat, se mají řešit na
lokaly, vyřeší-li se iada jiných. Je přeo-
vředen, že v zápisu o řešení těchto tzv.
obecných problémů se nutně musí při první
výběžné pozici dostaneme k strukturám, pro-
tože povaha naší krize je jak úroveň, tak
strukturální. Proto jsou také ve své stati
o svobodě a důstojnosti Ji všude, a již Pitz-
art, na s eia práv kontextu, odložil tři
odstavce na podporu svých stanovisek,
namítl, že stoupenci nekonformního hnutí
si mohou přivlastnit univerzální odpovědnost
/ t.j. odpovědnost za všechny oblasti života /,
nemějí být vůle k nekonformitě projev

vylučnosti a křečovitě negativity. Problémom
čerty je, aby tato univerzální odpovědnost
osvědčila na každém kroku, aby se jí učila
a pěstovala ji. Problémom náleží společnosti
je pak, aby si uvědomila, že v době o smyslu
čerty je něco, co se jí smutně vytváří
tj. a se paradigmaticky obsahuje odpovědi, k
emancipaci od staršího smyslu. Kurz byl přer-
zvěčivě udržel, že s smyslem Rimaninových
židů v Evropě je spíše ještě něco víc než
problém židů smutných, tj. že řešení Rido-
ké otázky souvisí s emancipací a s 1. a spo-
lečností a národem. Smyslu čerty podléhá nato-
lystování co se jeví jako vylučná disident-
ní problematika, má být exkluzivní obecné
sitace. Smyslu, nepolitický aspekt em-
ancipačního smyslu je založen právě na tomto
předsudku: již v prvním prohlášení jsme vy-
hlásili, že v této věci obnovit se občany,
mimo a perspektivou nezávislé příměrnosti
vše, že jde o obnovu práva, respektu k
lidem důstojnosti a občanské iniciativy kte-
rá má být programově dialogická. Jde tedy
o celou společnost, o správu a u
normalizaci. Řešení má vytvářet taková přes-
ta, že tato iniciativa, která zůstane s hlub-
ších zdrojů, než jak jsou roční bývalá politi-

na, se lišící obrovský, nehumanizující
charakter. Proto, obory, lovčí trubky, a pol-
sie se volám vořítu. Tolud ovšem společnost
se pleten přijme tento čas jako povzrazení-
ke s nady, dotvrzuje tím, že opal naši in-
sistivní ji v hlubíně lidství nezahání. Tu je
sajisté třeba zdůraznit, proč tomu tak je, a
nač jsou naše představy nezahání. Podle
naše země však příčina malé účinnosti Char-
/entatně kdo to znáš/, nespočívá v tom, že
bychom se soustředili na sebe a libovali si
ve vylučnosti. Spíše je tomu tak, že kráse,
v které jsme se kolekolovněcky ocitli, je na-
tolik hluboká, že prostě vůle žít v souhlasu
se svým světem, pravdivě navenek i uvnitř,
odpovědně, občansky i lidsky, se chýpe jako
křečovitě hrstnatství a dráždivé exaltace.

Avšak o jako nadřazenost "svého vnitřního
světa, svých hodnot, neobytných minirů, své
vnitřní loyality a svých interních problémů"
máme jít tam, kde se člověk rozhoduje takto
odpovědně žít? Celpek je to samozřejmě
celpek "co pro elitu? Celpek starost o duši
patří jen k světošlápní náležitosti a niko-
liv k nejbližší a přitom nejpraktičtější tra-
dicím, které jsme jako Evropané přijali z na-
malosti

Destiluje to neschůdně, pak jsou patrně
uvízlí v síti utilitárního myšlení, v pověře
o tom, že člověk je člověkem jen tehdy, když
produkuje, dělá svou práci a pod. Ještě jsme
neprošli vnitřní osvobození. Ještě jsme se
nepochodili k smrti. Jeliš je a to odříznout
pokračování zisků všechna království světa a
jich sláva, protože je považuje za smrt
ve srovnání s výzvou vydávat svědectví prav-
dy a osvojit si vykoupený život. V této per-
spektivě je obojí - jak mentalita ghetta, pře-
ně varují společně s Pitharten, tak šelí
o to, takže se každou svou nechránit, stát
se přijatelným, v čem s Pitharten neochla-
sím, - někdo, co blokuje cestu vpřed. Ale
ještě, ve své stati právě proto, že jsme ne-
konformní, chceme být při tom. Trvá na tom
nekonformita je nejlepší předpokladem jak
změnit svět, takoliv satizací, která je třeba
odolat. Chápu ovšem nekonformitu jako po-
sitivní životní program. V ní ukřivčenost,
radikálníčení a nekritická vyláčnost nemají
místa.

Dokladám o Pitharten, že není námi musí
být více kritičnosti, nemáme si schůdní na
odle. Ale také není nás musí být více více

se klidně, soustavně jinak akce ti,
které není nerozdělná, nýbrž klubové dialo-
nické / = dialoebné/, komunikativní a skumu-
nické. Maxima se stát bohatým společenstvím,
svazek duchovně a zvrstně bohatých lidí. Vskut-
ku jde o to, abychoa byli lidé svládného
razení, lidé svládní. A je třeba vědět, že
to bude v komunální společnosti, ať demokra-
tické či totalitní, vždy považováno za ciz-
rodý prvek. Ale jen jinakost vyvevobouje, jen
výběh cizího / = nového / stavuje odcizení a
pokleslosti.

Být obci svládní uprostřed obecné napro-
danosti tím, že jame "beschlodní" k všeobec-
ně přijímaným komunální hodnotám i k trihám
a kořím propagandy, je veskrse poaitiv-
ní postoj. To patří k jedné ze základních
"ponapadnatých" vlastností, o kterých mluví
Rithart. Sam ní se nejnás kupředu má v pří-
běžích všedního dne. Ani ji nedokujeme z nov-
se doby, jak se Rithart domnívá, nýbrž z pino-
ti žami, který se vlamuje a lezá se za páč
bible Píkn království boží.

V rámci uzavřeného komu životních hodnot
a výnamů, jímž se po nám soudu dává Rithart
určit, obří ovčen vále k jinakosti, být sám
svůj, k pravé autenticitě. Není jiné cesty,

než po přechodném vyhlášení z této hodnoty
znovu gravitovat. Připodobit se světu a na-
lézt místo na slunci, ještě zaživa ozkoušet po-
sitivní důsledky silného přizpůsobení se
podřím, zdá se být nově objevenou životní
moudrostí. Ježlizeji opět působit bezpečné ce-
chování: vědy historie je miliardná. Přikry-
je spolehlivě lektory zrovna šrám, a na jed-
notu díla a osobnosti se dnes tolik nevěří.

Já se však nemohu smířit s představou, že
by bylo možné vykázat něco vskutkem dobrého za
cenu pokrytectví a sebeponižování. V nových
nahrávkách, jinak platíme za to, že jsme
nástali vůči sobě, že jsme v sobě docela ne-
uměli výzvu k svědectví pravdy, strácíme
smysluplně leccos z toho, čemu jsme přivykli
a co bylo pro výkon naší původní profese
nezbytné. Na druhé straně je to nejenom vyje-
vení celospolečenské situace, v níž je věrné
přesvědčení strádání, ať už i té skutečnosti,
že platí cosi výšlehu než zaměstnání, rodina
a životní dráha. Kroký se nestáváme tím, že
nám někdo vezme práci, kterou jsme rádi děla-
li. Nejvícejší bída spočívá v tom, že sa-
mi před sebou strádáme vědomí chybivosti,
když někdo kam odchová a urvně nestoupit,
abychom se obnovili. Vekud nemalujeme nároj,

který má podle některých autorů integritu nav-
 řátý tam, že jsou byli obrovití svého spo-
 lečenstva postavení, pokud bychom mohli, že
 jsou to životní a společenské podmínky, kte-
 ré výsledky rozhodují o kvalitě našich li-
 stů, a zároveň nejsou jen výsledkem hmot-
 ných standardů, ale také kulturního prostředí
 vše, což se poskytuje "naše duše". Tímto je
 v rozporu s jinými, o které již byla
 řeč. Je přitom třeba být velmi, který
 je schopen k přeměně všech lidí, je
 také přeměnitelný lidmi, - i sou-
 stava a společenská, vlastní změny
 ho jsou.

V této situaci věci o životě našich
 lidí, je třeba se zaměřit a tím, že stovky
 a tisíce lidí lidí mohou až do konce
 života sami poskytnout oficiální práci, že
 si na veřejnosti prostě nechtějí. To je
 pro jednorázového člověka, který nakládá
 svou existenci na společenském, společ-
 nosti a společenském tempu, který trage-
 dia. Je však o to, aby naše "jedna byla
 společná v našem". Pokud bychom je všim-
 nouti takovému způsobu života, je v životě
 právě, která slouží, i když nás všechny
 od nás. Je si sám sebou velmi jistý,

kteří pochopí, že to byla naše jediná důležitost, které jsme nadržovali věrně, i když se připojilo a ten se osahýlil.

7.3.

Příklad se selinářem, který očitne vyvěsit politický plakát a letí, je ovšem šit na míru použitého argumentu /totiž, že to je selinář, který zároveň šití nákazníky a spolupracuje s močí/. Co když je třetí možnost: třeba vyvěsit, ale přitom se postavit proti každé křivbě a manipulaci v np. Ovce a selináře. "An, co rychle domysleli, že je to též konec ideálního selináře, připomíná, že konec selináře není ještě konec občana-šlováka. Pro takové byly v českých domáích kotelny a vřelnice či jiné varty, kde se trati. Jsou však proto straseni?

obrozen 1979

Františka Müllerová

Vážený pane Ludvíku Vaculíku,

posílám Vám výpis z dopisu Jirky Mllera rodičkám z vězení.

Litomyšl 26.11.1973

"Je přece pochopitelné, že mě mrzí, trápiš-li se proto, že jsem ve vězení, ačkoliiv já sám se tím netrápím. Řekli si, že mus to mus trápit. A myš životní potřeby a představám nepatřilo: nepoznat křivinál. A skutečnost, že obvykle to k potěšba a představám lidí patří, znamená pro me víc než svědectví o tom, že změna obvyklý pohled. Je a co na tom?

Jsem dva roky pryč a pro Vás a tatku se zamýšlím trochu nad tím, co přinesly užitečného.

Byla splochem je má vězení obdobou klá-
tara. Celá se podobá celé. Je-li člověk dost
klidný, není-li restrýčen a máš-li se sou-
středit, jsou možnosti k rozjíždění neocen-
itelné.

tebné. V mnoha směrech mám pocit, že po-
druné dospívám. Jsem v dě-
šen za tuto příležitost.

Opakovnost každého dne života a nezpole-
ňštění i jeho neukrojených chvílí vrhá svět-
lo na deset skrytých rysů. Stejnou službu pos-
kytají i situace, které jsou z hlediska běž-
ného života extrémní - zatčení, vyšetřování,
soud atd. Vězení je příspěv-
kem k poznání sebe sama
a nemilosrdně prověří tvé domněnky o sobě.
Poznal jsem průměrný cítení své
vyrovnanosti, strachu i odvagy a objevil
jsem v sobě větší tolerance a snášlivost,
než mne kdy napadlo. Díky za to.

Má přirozenost, která je stejně obtížně
sklíčitelná, dostala pole k šíření. Z
mouzového žití vytvořit
plné. A protože to nejde co do kvality
a kvantity obodu, musela nově zpracovat
dání - intenzitou prožití. Vrátilo to, než
jsem se pochl na této cestě objevování ele-
mentárního ve věcech, vztazích, jevích, jed-
náních. Nejvíce se těším z toho, že jsem pro
sebe znovu objevil potřebu a radost z pohybu,
slunce, rostlin, vzduchu. Myslím že k znovu-
objevování nevedl jsem nešťastně, ale i vyhr-

nění se z koloběhu žiti. Skutečnosti vníma-
né jako obvyklost, se začnou pro-
měňovat v hodnotu, dar. I
zde je asi podoba vězně a malice./Vzpomín-
 jsem si na turnové ústavi, podle něhož by
každý měl měl strávit aspoň jeden den živo-
ta v klášterní hrobce./ Žádá se mi,
že jsem bohatší.

Vězení mi potvrdilo představu o sobě ja-
ko člověku soběstačným v izolaci. Ze svých
vnitřních zdrojů můj stále co dýlat. Ale uká-
zalo mi nově tyto vnitřní zdroje v úloze je-
diné opory. To je přetěžká úloha. Pochopil
jsem stoicismus jako velmi praktický návod
k ovládnutí života, umožnil Sokratovi, aby se
smířil žehl - nejsem ve vězení, neboť
jedenám se své vůle. Také jejich
odpověď na otázku smyslu hodnocení žití a
jejich důsledků je mi bližší: stalo se,
co k věci náleželo. A tak to
je příspěvek vězení k mé vyrovnano-
sti.

Výpisek z tohoto dopisu mi napadlo Vám
poslat, když jsem si četla Váš fejeton a mno-
ho dopisů kolem pro i proti. Sami tomu věnu-
te-li pozornost, abych mohla ochotiv číst,
mám jen to, že Vaše darované i věčné, infer-

mající i burenjící, povzbudiví i posilující, ale také statečné řečtomy nás moc ráda, ale tento poslední, se mi ještě neodvíjí úplně včís.

Zdravím Vás

Františka Křallarová

Brno, 14. března 1979

